

Ubezpieczenia

Ogólne Warunki
Ubezpieczenia

Pojazdów PKO Masterlease
i ich posiadaczy
„PKO Auto Masterlease”

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA POJAZDÓW PKO Masterlease I ICH POSIADACZY „PKO Auto Masterlease”

Tabela poniższa zawiera zbiorcze zestawienie informacji zawartych w Ogólnych warunkach ubezpieczenia pojazdów PKO Masterlease i ich posiadaczy „PKO Auto Masterlease”.

RODZAJ INFORMACJI	NUMER POSTANOWIENIA WZORCA UMOWY
1. Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	postanowienia wspólne: § 1 ust. 4, § 2 pkt 42, 46, 53, 55, § 84 Ubezpieczenie AC: § 2 pkt 18, 38, 39, 47, 48, 49, 51, § 3-11, § 16-20 Ubezpieczenie Bagażu § 2 pkt 4, § 21 § 24 ust. 1,3 Ubezpieczenie Assistance: 1) Klauzula Szyb § 2 pkt 40, § 25 ust. 1 i 2, 2) Car Assistance: § 2 pkt 3, 5, 7, 12, 13, 21, 22, 26, 27, 35, 45, 52, 56 § 30 ust.3; § 32 - 61 Ubezpieczenie NNW: § 2 pkt 17, 19, 20, 23, 29, § 67, § 69 Ubezpieczenie Zielonej Karty: § 74 ust. 1-7 oraz pierwsze zdanie z ust. 8,
2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia.	postanowienia wspólne: § 1 ust. 4; § 2 pkt 36, 50, 54, § 75 ust. 2, § 84 Ubezpieczenie AC: § 2 pkt 39, pkt 50, pkt 51, § 3 ust. 2-3, § 5 ust.4, § 6 ust. 2, § 7 dodatkowe klauzule: nr 1 – pkt 2, nr 2 - pkt 2, nr 3 - pkt 2 oraz § 13, §14 ust. 2, ust. 4 ust. 6, § 16 ust.1, § 20 ust. 1 i 3, § 86 ust. 4 Ubezpieczenie Bagażu: § 22, §24 ust. 2 § 86 ust. 4 Ubezpieczenie Assistance: 1) Klauzula Szyb: § 25 ust.: 3-4, 6 i 8, § 27, § 29, § 86 ust. 4 2) Car Assistance: § 62 § 64; § 66 Ubezpieczenie NNW: § 68 - 70, § 73 ust. 3, 5, 8 Ubezpieczenie Zielonej Karty: § 74 ust. 2-10 § 75, § 77 ust. 2 i 9; § 78

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I - POSTANOWIENIA OGÓLNE	5	Holowanie pojazdu	26
ROZDZIAŁ II - DEFINICJE	6	Holowanie przyczepy	26
ROZDZIAŁ III	12	Holowanie pojazdu poszkodowanego	26
UBEZPIECZENIE AUTOCASCO	12	Parkowanie pojazdu	27
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	12	Odbiór pojazdu po naprawie	27
Koszty i usługi dodatkowe	13	Wynajem samochodu zastępczego	28
Zakres terytorialny ubezpieczenia	13	Organizacja samochodu zastępczego dla	
Zmiana zakresu ubezpieczenia.....	14	poszkodowanego	28
Wymagane zabezpieczenia pojazdu.....	15	Parkowanie pojazdu poszkodowanego	28
Suma ubezpieczenia	15	Zakwaterowanie w hotelu (kierujący i pasażerowie) ...	28
Składka	16	Kontynuacja podróży lub powrót	
Szczególne wyłączenia odpowiedzialności.....	17	do miejsca zamieszkania	
Postępowanie w razie zajścia wypadku.....	18	(kierujący i pasażerowie)	29
Ustalenie wysokości odszkodowania		Pomoc po wystąpieniu innego zdarzenia drogowego	29
- zasady ogólne	19	Kierowca zastępczy	30
Ustalenie wysokości odszkodowania		Usługi concierge	30
- szkoda całkowita	20	Szkoła bezpiecznej jazdy	31
Ustalenie wysokości odszkodowania - szkoda		Naprawa pojazdu	31
kradzieżowa	21	Złomowanie pojazdu	31
Ustalenie wysokości odszkodowania - szkoda		Przesłanie części zamiennych	31
kradzieżowa	21	Przesłanie brakujących dokumentów	32
Ustalenie wysokości odszkodowania		Wizyta lekarza / pielęgniarki	32
- szkoda częściowa	21	Dostarczenie leków	33
Szkody powstałe poza granicami Rzeczypospolitej		Rehabilitacja	33
Polskiej	21	Wizyta osoby bliskiej	33
ROZDZIAŁ IV	22	Wpłata kaucji	33
UBEZPIECZENIE BAGAŻU PODRÓŻNEGO	22	Pomoc psychologa.....	34
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	22	Transport medyczny	34
Suma ubezpieczenia	22	Transport zwłok	34
Składka	22	Opieka nad dziećmi	34
Ustalenie odszkodowania	23	Opieka nad zwierzętami domowymi.....	35
ROZDZIAŁ V	23	Pomoc informacyjna	35
UBEZPIECZENIE ASSISTANCE	23	Suma ubezpieczenia	36
Przedmiot i zakres ubezpieczenia klauzuli szyb	23	Składka	36
Zakres terytorialny ubezpieczenia	24	Szczególne wyłączenia	
Suma ubezpieczenia	24	odpowiedzialności car assistance.....	36
Składka	24	Postępowanie w razie zajścia zdarzenia	
Szczególne wyłączenia		ubezpieczeniowego	39
odpowiedzialności	24	Limity świadczeń dla car assistance	40
Przedmiot i zakres ubezpieczenia car assistance	24	ROZDZIAŁ VI	41
Warianty ubezpieczenia	25	UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW	
Rodzaj i opis świadczeń car assistance	26	NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW	41
Naprawa na miejscu zdarzenia pojazdu poszkodowanego		Przedmiot i zakres ubezpieczenia	41
26		Szczególne wyłączenia	
		odpowiedzialności	42

Rodzaje i wysokość świadczeń w ramach umowy ubezpieczenia	42	POSTANOWIENIA WSPÓLNE VIII	48
Suma ubezpieczenia	43	Obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczającego przed zawarciem umowy	48
Składka	43	Zawarcie umowy ubezpieczenia	48
Postępowanie w razie wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego i obowiązki ubezpieczonego	43	Czas trwania umowy ubezpieczenia	49
Ustalanie wysokości świadczenia ubezpieczeniowego	44	Składka ubezpieczeniowa	50
ROZDZIAŁ VII.....	45	Obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczającego w czasie trwania umowy ubezpieczenia	50
Ubezpieczenie zielona karta (dalej „zk”)	45	Wyłączenia odpowiedzialności (nie dotyczy ubezpieczenia zk)	50
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	45	Wypłata odszkodowania	52
Suma gwarancyjna	46	Regres ubezpieczeniowy	52
Czas trwania ubezpieczenia zk i składka	46	Skargi i reklamacje	53
Prawa i obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczyciela ...	47	Zawiadomienia i oświadczenia	53
Roszczenia zwrotne w ubezpieczeniu zk	48	Postanowienia końcowe	54
		Załącznik do OWU Pojazdów PKO Masterlease i ich posiadaczy „PKO Auto Masterlease” zatwierdzonych uchwałą Zarządu PKO TU S.A. w dniu 24 lutego 2026 r.	55

ROZDZIAŁ I - POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1.

1. Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów PKO Masterlease i ich posiadaczy „PKO Auto Masterlease” (dalej „OWU”) określającą zasady ubezpieczania pojazdów stanowiących przedmiot umów finansowania zawartych pomiędzy PKO Masterlease a Klientami PKO Masterlease oraz zasady udzielania ochrony ubezpieczeniowej w zakresie następujących ubezpieczeń:
 - 1) ubezpieczenia od uszkodzenia, kradzieży lub zniszczenia pojazdu, jego wyposażenia (dalej „Autocasco” lub „AC”);
 - 2) ubezpieczenia od uszkodzenia, kradzieży lub zniszczenia bagażu podróżnego (dalej „Bagaż”);
 - 3) ubezpieczenia Assistance obejmującego Car Assistance i Klauzulę Szyb (dalej „Assistance”);
 - 4) ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków kierowcy i pasażerów pojazdu (dalej „NNW”);
 - 5) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w ruchu zagranicznym (dalej „ZK”).
2. W porozumieniu z Ubezpieczającym, do umowy ubezpieczenia mogą zostać wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w OWU, które wymagają potwierdzenia stron w formie dokumentowej.
3. W zakresie nieuregulowanym odmiennie w Rozdziałach III-VII dla danego rodzaju ubezpieczenia, zastosowanie mają postanowienia ogólne z Rozdziałów I, II oraz VIII.
4. Następujące ubezpieczenia są adekwatne dla określonych rodzajów pojazdów oraz zakresu terytorialnego opisanego w dalszej części OWU:

W tabeli sprawdzisz, jakie pojazdy są objęte ubezpieczeniem i gdzie zapewniamy ochronę ubezpieczeniową.

Rodzaj ubezpieczenia	Rodzaje pojazdów	Zakres terytorialny
Autocasco	Samochody osobowe, samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej (dalej „DMC”) do 3,5 tony, motocykle	1) państwa europejskie; 2) Algieria, Maroko, Izrael, Tunezja; 3) europejska część Federacji Rosyjskiej; 4) europejska część Kazachstanu i Turcji, czyli Tracja - obszar Turcji od strony europejskiej do Morza Marmara oraz cieśnin Bosfor i Dardanele; 5) nie obejmuje ryzyka kradzieży na terytorium europejskiej części Kazachstanu i Turcji, Ukrainy, Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Mołdawii, chyba że została wykupiona Klauzula dodatkowa wskazana w § 7 pkt 1
Bagaż	Samochody osobowe, samochody ciężarowe o DMC do 3,5 tony	taki sam jak w AC
Assistance	Klauzula Szyb Samochody osobowe, samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej (dalej „DMC”) do 3,5 tony, Car Assistance Samochody osobowe, samochody ciężarowe o DMC do 3,5 tony, motocykle	Polska Polska oraz Europa rozumiana jako: 1) państwa europejskie z wyłączeniem, Malt, Cypru, Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Mołdawii i terytoriów zamorskich państw europejskich oraz z wyłączeniem wysp takich krajów jak Francja, Włochy, Chorwacja, Hiszpania, Grecja, Portugalia; 2) europejska część Federacji Rosyjskiej; 3) Wyspy Kanaryjskie 4) europejska część Kazachstanu i Turcji, czyli Tracja - obszar Turcji od strony europejskiej do Morza Marmara oraz cieśnin Bosfor i Dardanele
NNW	Samochody osobowe, samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej (dalej „DMC”) do 3,5 tony, motocykle	państwa europejskie
ZK	Samochody osobowe, samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej (dalej „DMC”) do 3,5 tony, motocykle	terytorium państw wymienionych w dokumencie certyfikatu Zielonej Karty

ROZDZIAŁ II - DEFINICJE

§ 2.

Definicje pomogą Ci lepiej zrozumieć dalszą część OWU. Poukładaliśmy je alfabetycznie, żebyś mógł je szybciej odszukać

Użyte w OWU określenia, bez względu na wielkość liter, mają następujące znaczenie:

1. **Akt wandalizmu** – jakiegokolwiek zdarzenie polegające na umyślnym. zniszczeniu lub uszkodzeniu pojazdu przez osoby trzecie (osoby niebędące stronami umowy ubezpieczenia, Ubezpieczonym ani uprawnionymi z umowy ubezpieczenia ani osobami bliskimi ww. osób) powodujące unieruchomienie pojazdu;

2. **Akty terroru** – nielegalne działania lub akcje, indywidualne lub zbiorowe, organizowane z pobudek ideologicznych, religijnych, politycznych lub społecznych, prowadzone przez osoby działające samodzielnie lub na rzecz, bądź z ramienia, jakiegokolwiek organizacji lub rządu, skierowane przeciwko osobom, obiektom lub społeczeństwu, mające na celu wywarcie wpływu na rząd lub społeczeństwo, wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności i dezorganizację życia publicznego przy użyciu przemocy lub groźby użycia przemocy;
3. **Awaria** - zdarzenie losowe wynikające z przyczyn wewnętrznych pojazdu, pochodzenia:
 - 1) mechanicznego (w tym awaria wycieraczek, bez ich piór, pęknięcie lub stłuczenie szyby przedniej),
 - 2) elektrycznego (w tym rozładowanie akumulatora),
 - 3) elektronicznego (w tym awarie alarmu lub immobilizera),
 - 4) pneumatycznego lub hydraulicznego.
4. **Bagaż podróży** - wymienione poniżej przedmioty, należące do kierującego pojazdem lub pasażera stanowiące własność ww. osób albo będące w ich posiadaniu, przewożone w chwili wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego wewnątrz ubezpieczonego pojazdu:
 - 1) przenośny sprzęt elektroniczny, sprzęt audiowizualny, komputer, aparat cyfrowy, kamera cyfrowa, odtwarzacz płyt CD, DVD, Blu-Ray, nawigacja, telefon komórkowy,
 - 2) wózek dziecięcy lub inwalidzki, chodzik dziecięcy,
 - 3) odzież będąca własnością kierowcy lub pasażerów pojazdu,
 - 4) sprzęt sportowy i turystyczny,
 - 5) torby lub walizki, z wyłączeniem ich zawartości, chyba że są to przedmioty wymienione w pkt 1) – 4);
5. **Centrum Alarmowe** - jednostka organizacyjna działająca w imieniu i na rzecz Ubezpieczyciela zajmująca się czynnościami obsługowymi w ramach umowy ubezpieczenia Car Assistance (z wyłączeniem Klauzuli Szyb) zawartej na podstawie OWU;
6. **Dopuszczalna masa całkowita** - największa, określona właściwymi warunkami technicznymi, masa pojazdu obciążonego osobami i ładunkiem, dopuszczonego do poruszania się po drodze (dalej „DMC”);
7. **Dziecko** – na potrzeby ubezpieczenia Car Assistance jest to dziecko własne kierowcy lub pasażera pojazdu, a także jego dziecko przysposobione lub pasierb, które w momencie wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego nie ukończyło 18 roku życia;
8. **Europejska część Federacji Rosyjskiej** - następujące jednostki podziału administracyjnego terytorium Federacji Rosyjskiej: Okręg Centralny, Okręg Północno-Zachodni (bez Nienieckiego Okręgu Autonomicznego i Republiki Komi), Okręg Wołżański, Okręg Wołgogradzki, Obwód Rostowski, Republikę Kałmucji, Obwód Astrachański, Kraj Stawropolski;
9. **Fabrycznie nowy pojazd** – pojazd, który spełnia łącznie następujące warunki:
 - 1) jest w stanie nieuszkodzonym oraz bez wcześniejszych napraw;
 - 2) właścicielem pojazdu w momencie zawierania umowy ubezpieczenia jest jego pierwszy nabywca zobowiązany do zarejestrowania pojazdu;
 - 3) dla którego okres liczony od momentu zakupu pojazdu od autoryzowanego dealera na terenie RP (tj. zajmującego się zawodowo sprzedażą pojazdów danej marki) do początku ochrony ubezpieczeniowej nie przekracza 6 miesięcy;
10. **Forma dokumentowa** - złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu (na nośniku informacji umożliwiającym zapoznanie się z treścią informacji), w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie, tj. np. w formie maila, SMS, nagrania głosowego;
11. **Forma pisemna** - złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie (nośniku informacji umożliwiającym zapoznanie się z treścią informacji) obejmującym treść oświadczenia woli albo złożenie oświadczenia woli w formie elektronicznej wraz z opatrzeniem go kwalifikowanym podpisem elektronicznym, które zgodnie z przepisami prawa jest równoważne formie pisemnej;
12. **Hospitalizacja** – leczenie w szpitalu trwające nieprzerwanie co najmniej 24 godziny;
13. **Inne zdarzenie drogowe** – zdarzenie w ubezpieczeniu Car Assistance niepowodujące konieczności dokonania naprawy blacharskiej w wyniku, którego doszło do unieruchomienia pojazdu, przez które rozumie się:
 - 1) awarię ogumienia,
 - 2) unieruchomienie pojazdu wskutek braku paliwa,
 - 3) zatankowanie niewłaściwego paliwa,
 - 4) zatrzęsnięcie kluczyków lub sterowników w pojeździe,

- 5) zagubienie albo kradzież kluczyków lub sterowników,
- 6) zamarznięcie co najmniej 1 zamka w drzwiach pojazdu,
- 7) rozładowanie akumulatora,
- 8) wpadnięcie pojazdu w zaspę śnieżną,
- 9) zakopanie się pojazdu w grząskim podłożu;
14. **Klauzula Szyb** – ubezpieczenie szyby czołowej, bocznej, tylnej od uszkodzeń w trakcie podróży ubezpieczonym pojazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
15. **Klient PKO Masterlease albo Korzystający** – podmiot, który zawarł z PKO Masterlease umowę dotyczącą finansowania ubezpieczonego pojazdu, np. umowę leasingu, najmu;
16. **Kierujący** – Korzystający lub uprawniony przez Korzystającego lub właściciela do używania pojazdu;
17. **Koszty leczenia** – poniesione w następstwie nieszczęśliwego wypadku, niezbędne z medycznego punktu widzenia i udokumentowane koszty z tytułu:
 - 1) pobytu w placówce medycznej,
 - 2) operacji i zabiegów przeprowadzonych w trakcie pobytu Ubezpieczonego w placówce medycznej, za wyjątkiem operacji plastycznych, rehabilitacji oraz transportu,
 - 3) zakupu niezbędnych leków, środków pomocniczych i środków opatrunkowych, za wyjątkiem środków, których nabycie może być dokonane na podstawie powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego,
 - 4) badań zleconych przez lekarza prowadzącego leczenie;
18. **Kradzież** – zabór pojazdu lub jego części wbrew woli właściciela i bez podstawy prawnej lub innego przedmiotu ubezpieczenia w celu przywłaszczenia jego przez osobę nieuprawnioną do korzystania z przedmiotu ubezpieczenia; w ubezpieczeniu Car Assistance definicja kradzieży dotyczy pojazdu lub jego części; warunkiem realizacji świadczeń Car Assistance jest udokumentowanie kradzieży dostarczeniem przez Ubezpieczonego do Centrum Alarmowego w oryginale lub kopii protokołu zgłoszenia kradzieży na Policję;
19. **Lekarz prowadzący** – lekarz przydzielony do opieki nad Ubezpieczonym z ramienia placówki medycznej, w której Ubezpieczony poddał się leczeniu następstw nieszczęśliwego wypadku, prowadzący jego leczenie;
20. **Lekarz Centrum Alarmowego** – osoba uprawniona do wykonywania zawodu lekarza zgodnie z polskim prawem, wskazana przez Centrum Alarmowe i uprawniona do występowania w imieniu Centrum Alarmowego;
21. **Miejsce prowadzenia działalności gospodarczej Korzystającego** – adres na terenie Rzeczypospolitej Polskiej wskazany przez Ubezpieczającego we wniosku o ubezpieczenie lub ofercie przedstawionej przez Ubezpieczyciela:
 - 1) w przypadku osoby fizycznej wykonującej działalność gospodarczą – adres miejsca wykonywania działalności gospodarczej,
 - 2) w przypadku osoby prawnej – adres siedziby;
22. **Miejsce zamieszkania** – adres na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w którym osoba uprawniona do określonego w OWU świadczenia Car Assistance, przebywa z zamiarem stałego pobytu;
23. **Nieszczęśliwy wypadek** – nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, tj. leżącą poza organizmem Ubezpieczonego, która była bezpośrednią i wyłączną przyczyną wystąpienia zdarzenia związanego z ruchem ubezpieczonego pojazdu, w wyniku którego Ubezpieczony – niezależnie od swojej woli i stanu zdrowia – doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia lub zmarł (dalej też NW);
24. **OCppm** – umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;
25. **Okres eksploatacji** – okres eksploatacji pojazdu liczony od daty pierwszej rejestracji dokonanej w roku jego produkcji do pierwszego dnia okresu ubezpieczenia z zastrzeżeniem, że:
 - 1) jeżeli pierwsza rejestracja nastąpiła w innym roku niż rok produkcji pojazdu – okres eksploatacji liczony jest od dnia 31 grudnia roku produkcji pojazdu,
 - 2) jeżeli nie jest znana data pierwszej rejestracji pojazdu – okres eksploatacji liczony jest od dnia 31 grudnia roku produkcji pojazdu,
 - 3) dla celów ustalenia wysokości odszkodowania – okres eksploatacji pojazdu liczony jest do dnia zajścia wypadku ubezpieczeniowego;

26. **Osoba bliska** – współmałżonek, dziecko, matka lub ojciec kierującego pojazdem lub pasażera;
27. **Pasażer** – osoba podróżująca ubezpieczonym pojazdem w momencie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego, z wyłączeniem kierującego pojazdem oraz osób przewożonych odpłatnie;
28. **Placówka medyczna** – podmiot wykonujący działalność leczniczą w rozumieniu przepisów regulujących działalność leczniczą;
29. **Pojazd** – pojazd objęty ochroną ubezpieczeniową wskazany w polisie ubezpieczeniowej wraz z wyposażeniem pojazdu i spełniający równocześnie kryteria wymienione poniżej:
 - 1) zarejestrowany w Rzeczypospolitej Polskiej stosownie do przepisów ustawy Prawo o ruchu drogowym (dalej „Prawo o ruchu drogowym”),
 - 2) dopuszczony do ruchu po drogach publicznych,
 - 3) którego okres eksploatacji, liczony od dnia pierwszej rejestracji, nie przekracza, w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia 10 lat;
30. **Pożar** – działanie ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i mógł rozprzestrzenić się o własnej sile;
31. **Przywłaszczenie** – bezprawne włączenie do swojego majątku pojazdu lub innego przedmiotu ubezpieczenia lub wykonywanie w inny sposób uprawnień właściciela przez osobę niebędącą właścicielem, która wcześniej weszła legalnie w posiadanie przedmiotu ubezpieczenia. W szczególności jest to odmowa zwrotu na żądanie właściciela przedmiotu ubezpieczenia po rozwiązaniu umowy, która była podstawą korzystania z przedmiotu ubezpieczenia przez przywłaszczającego;
32. **Samochód ciężarowy** – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków; określenie to obejmuje również samochód ciężarowo-osobowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków i osób w liczbie od 4 do 9 łącznie z kierowcą;
33. **Samochód osobowy** – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą oraz ich bagażu;
34. **Stan nagłego zagrożenia zdrowotnego** – stan polegający na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagający podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia;
35. **Stan po spożyciu alkoholu** – stan po spożyciu alkoholu w ilości, która powoduje, że zawartość alkoholu we krwi wynosi od 0,2 ‰ i powyżej, a w wydychanym powietrzu od 0,1mg/dcm³ wzwyż;
36. **Strajk** – zbiorowe, dobrowolne wstrzymanie pracy przez pracowników na pewien czas w jednym lub kilku zakładach pracy lub instytucjach, będące wyrazem protestu, np. politycznego lub ekonomicznego;
37. **Szkoda całkowita** – szkoda, dla której koszty naprawy ustalone według zasad określonych w § 17 ust. 1 są równe bądź przekraczają 70% wartości rynkowej pojazdu w dniu wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego;
38. **Szkoda częściowa** – szkoda, dla której koszty naprawy ustalone według zasad określonych w § 17 ust. 1 stanowią poniżej 70% wartości rynkowej pojazdu w dniu wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego;
39. **Szyby zamienne** – szyby stanowiące części zamienne sygnowane marką alternatywną do marki producenta pojazdu, o jakości porównywalnej do części stosowanych do montażu pojazdu danej marki przez jego producenta lub części sygnowane marką alternatywną posiadające certyfikat potwierdzający jakość porównywalną z jakością części stosowanych do montażu pojazdu danej marki przez jego producenta;
40. **Ubezpieczający** – PKO Masterlease zawierający z Ubezpieczycielem umowę ubezpieczenia i zobowiązany do zapłaty składki ubezpieczeniowej na rzecz Ubezpieczyciela;
41. **Ubezpieczony** – osoba lub inny podmiot, na rachunek którego została zawarta umowa ubezpieczenia, przy czym w ubezpieczeniu:
 - 1) Autocasco – jest to właściciel pojazdu, a w przypadku fotelików stanowiących wyposażenie pojazdu – jest to Korzystający
 - 2) Assistance (w tym w ramach Klauzuli Szyb) – jest to właściciel pojazdu w zakresie świadczeń wskazanych w §25, §32-40, §47-49 lub kierujący pojazdem i pasażerowie w zakresie pozostałych

świadczeń;

- 3) NNW i Bagaż - są to kierujący pojazdem lub pasażerowie;
- 4) ZK - jest to posiadacz pojazdu lub kierujący pojazdem;
42. **Umowa ubezpieczenia** - umowa ubezpieczenia zawarta pomiędzy Ubezpieczającym a Ubezpieczycielem na podstawie niniejszych OWU, dotycząca wybranych ubezpieczeń, spośród wymienionych w § 1 ust.1;
43. **Umowy wieloletnie** - umowy ubezpieczenia dotyczące pojazdu (w tym ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych), zawarte w tej samej dacie na następujące po sobie 12-to miesięczne okresy ubezpieczenia, które mogą być zawarte tylko łącznie z zawarciem umowy leasingu;
44. **Unieruchomienie pojazdu** - stan pojazdu, który uniemożliwia dalsze kontynuowanie jazdy lub jego używanie w sposób bezpieczny lub zgodny z przepisami Prawa o ruchu drogowym. Unieruchomienie pojazdu obejmuje sytuacje, kiedy pojazd nie może się poruszać samodzielnie, jak też wówczas, gdy zostały uszkodzone elementy wpływające na bezpieczeństwo, takie jak oświetlenie, hamulce, lusterka, pasy bezpieczeństwa;
45. **Uprawniony** - osoba uprawniona do żądania spełnienia świadczenia przez Ubezpieczyciela. W ubezpieczeniu NNW w razie śmierci Ubezpieczonego może to być osoba wskazana imiennie przez Ubezpieczonego jako upoważniona do świadczenia z tytułu śmierci Ubezpieczonego w wyniku nieszczęśliwego wypadku, a w razie braku wskazania przez Ubezpieczonego takiej osoby lub gdy wskazanie stanie się bezskuteczne, świadczenie przysługuje następującym osobom, według kolejności wskazanej poniżej:
 - 1) małżonkowi Ubezpieczonego,
 - 2) w równych częściach dzieciom Ubezpieczonego, jeśli nie ma małżonka,
 - 3) w równych częściach rodzicom Ubezpieczonego, jeśli nie ma dzieci i małżonka Ubezpieczonego,
 - 4) w równych częściach rodzeństwu Ubezpieczonego, jeżeli nie ma małżonka, dzieci i rodziców,
 - 5) dalszym spadkobiercom ustawowym według kolejności ustalonej w Kodeksie cywilnym, jeśli nie ma wyżej wymienionych osób, z wyłączeniem gminy oraz Skarbu Państwa;
46. **Urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą** - niezależne, samodzielne, mechaniczne lub elektroniczne urządzenie lub system, trwale zamontowane w pojeździe, zabezpieczające pojazd przed kradzieżą, wymagane przez Ubezpieczyciela dla objęcia ochroną ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności za szkody kradzieżowe. Urządzenie lub system są uznawane za urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą, jeżeli są wymienione w umowie ubezpieczenia lub były wymienione w fakturze zakupu pojazdu, specyfikacji do faktury, ofercie zawarcia umowy ubezpieczenia albo poparte innymi dowodami. Za urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą uznawane są:
 - 1) urządzenia zamontowane przez producenta pojazdu (za wyjątkiem fabrycznej blokady kierownicy i systemu centralnego zamykania),
 - 2) urządzenia zamontowane poza procesem produkcji pojazdu, które posiadają homologację, wydaną zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (o ile w odniesieniu do tego urządzenia wymagane jest uzyskanie homologacji),
 - 3) system zabezpieczająco-lokalizacyjny zamontowany przez producenta pojazdu lub homologowany system zamontowany poza procesem produkcji pojazdu. Warunkiem uznania przez Ubezpieczyciela systemu zabezpieczająco-lokalizacyjnego za urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą jest zawarcie umowy z podmiotem świadczącym usługi ochrony mienia (pojazdów) zapewniającej monitoring pojazdu przez okres ubezpieczenia, jego poszukiwanie i odzyskiwanie na terytorium państw, w których obowiązuje ochrona ubezpieczeniowa na wypadek kradzieży.Urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą powinno zostać zamontowane w pojeździe przez producenta pojazdu lub podmiot profesjonalnie trudniący się montażem urządzeń zabezpieczających pojazdy przed kradzieżą oraz potwierdzone przez ten podmiot pisemnym zaświadczeniem;
47. **Warsztat partnerski** - autoryzowany lub niezależny warsztat samochodowy współpracujący z Ubezpieczycielem; aktualny wykaz warsztatów partnerskich jest dostępny na stronie internetowej www.pkoubezpieczenia.pl;
48. **Wartość rynkowa pojazdu** - wartość pojazdu ustalana na podstawie aktualnych na dzień ustalenia tej wartości notowań rynkowych cen pojazdu danej marki, modelu i typu, z uwzględnieniem: jego pochodzenia, roku produkcji, daty pierwszej rejestracji, wyposażenia, przebiegu, stanu technicznego i charakteru eksploatacji. Notowania stanowiące podstawę ustalenia wartości pojazdu zawarte są w katalogach/

programach komputerowych Info-Ekspert lub Eurotax. W przypadku braku takich notowań rynkowych, wartość pojazdu ustala Ubezpieczyciel metodą wyceny indywidualnej. W dokumencie ubezpieczenia odnotowuje się nazwę katalogu/programu komputerowego, stanowiącego podstawę ustalenia wartości pojazdu w dniu zawierania ubezpieczenia. W przypadku pojazdu fabrycznie nowego, którego nabycie jest potwierdzone fakturą VAT, wartość pojazdu określa się według poniższych zasad:

- 1) w okresie 6 miesięcy od dnia wystawienia faktury VAT, wartość pojazdu określa się na podstawie tej faktury VAT,
 - 2) wartość pojazdu ustalona na podstawie faktury VAT nie ulega zmianie dla celów zawarcia umowy ubezpieczenia w okresie 6 miesięcy od dnia wystawienia tej faktury VAT;
49. **Wyścigi** – wszelkie formy współzawodnictwa z wykorzystaniem ubezpieczonego pojazdu, w ramach którego uczestnicy starają się wyprzedzić pozostałego/ych, obejmujące w tym: rajdy samochodowe, konkursy, zawody, zarówno te organizowane oficjalnie na podstawie przepisów prawa lub z uregulowanymi zasadami ujętymi w formalnym regulaminie wyścigu, jak i te organizowane nieoficjalnie, w tym organizowane spontaniczne (ad hoc).
50. **Wyposażenie pojazdu** – sprzęt i urządzenia zamontowane w pojeździe na stałe i będące własnością Ubezpieczonego, służące do utrzymania i używania pojazdu zgodnie z jego przeznaczeniem, a także służące bezpieczeństwu jazdy, komfortowi użytkowników oraz zabezpieczeniu pojazdu przed kradzieżą, o ile zostały wymienione w fakturze zakupu, specyfikacji do faktury albo poparte innymi dowodami oraz pod warunkiem uwzględnienia w wartości pojazdu będącej podstawą do określenia sumy ubezpieczenia w ubezpieczeniu Autocasco; za wyposażenie uznaje się także foteliki służące do przewozu dzieci pod warunkiem, że foteliki przymocowane są pasami samochodowymi do foteli pojazdu lub zamontowane są za pomocą systemu ISOFIX;
51. **Wypadek drogowy Assistance** – drogowe zdarzenie ubezpieczeniowe Assistance powodujące unieruchomienie pojazdu (w tym szkodę całkowitą) na skutek:
- 1) zderzenia z udziałem pojazdu i innych uczestników ruchu drogowego lub zwierząt,
 - 2) zderzenia pojazdu z przedmiotami lub przeszkodą (w tym nierównościami jezdni) bez udziału innych uczestników ruchu drogowego;
 - 3) wywrócenia się pojazdu, wypadnięcia pojazdu do rowu, spadku pojazdu ze skarpy,
 - 4) zatonięcia pojazdu z przyczyn innych niż powódź,
 - 5) pożaru lub wybuchu pojazdu wynikających z działania czynnika termicznego lub chemicznego pochodzącego z zewnątrz lub wewnątrz pojazdu,
 - 6) działania na pojazd huraganu, gradu, uderzenia pioruna, lawiny, osuwania lub zapadania się ziemi lub innych sił przyrody,
 - 7) włamania lub próby włamania się do pojazdu przez osoby trzecie,
 - 8) dokonania kradzieży części pojazdu lub aktu wandalizmu;
- Pojęcie wypadek drogowy Assistance nie obejmuje zdarzeń opisanych w definicji awarii w pkt 4;
52. **Wypadek ubezpieczeniowy** - wystąpienie zdarzenia ubezpieczeniowego powodującego uszczerbek w dobrach osobistych lub majątkowych albo zwiększenie potrzeb majątkowych po stronie osoby objętej ochroną ubezpieczeniową, przy czym w następujących ubezpieczeniach jest to:
- 1) Autocasco - uszkodzenie, zniszczenie lub utrata na skutek kradzieży pojazdu lub jego wyposażenia,
 - 2) Bagażu - uszkodzenie, zniszczenie lub utrata na skutek kradzieży bagażu podróжного,
 - 3) Car Assistance – wystąpienie zdarzeń ubezpieczeniowych wymienionych w § 30 ust. 2, a w przypadku Klauzuli Szyb uszkodzenie lub zniszczenie szyby: czołowej, bocznej lub tylnej w trakcie podróży ubezpieczonym pojazdem;
 - 4) NNW – doznanie trwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierć kierującego pojazdem lub pasażera na skutek nieszczęśliwego wypadku powstałego w związku z ruchem pojazdu lub poniesienie kosztów leczenia w następstwie nieszczęśliwego wypadku;
 - 5) ZK – wyrządzenie szkody osobie trzeciej w związku z ruchem pojazdu, za którą odpowiedzialność cywilną ponosi posiadacz tego pojazdu lub kierujący pojazdem.
53. **Zamieszki** - gwałtowne demonstracje lub wrogie akcje skierowane przeciwko legalnej władzy, których

celem jest zmiana istniejącego porządku prawnego;

54. **Zdarzenie ubezpieczeniowe** - zdarzenie przyszłe i niepewne, niezależne od woli Ubezpieczonego lub osoby uprawnionej do korzystania z pojazdu, objęte odpowiedzialnością Ubezpieczyciela zgodnie z OWU;
55. **Zwierzę domowe** - zwierzę stanowiące własność Ubezpieczonego tradycyjnie przebywające wraz z człowiekiem w jego domu lub innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywane przez człowieka w charakterze jego towarzysza. Na potrzeby niniejszych OWU za zwierzę domowe uznaje się wyłącznie następujące rodzaje zwierząt: psy, koty, ptaki, ryby w akwariach. Za zwierzę domowe nie uznaje się zwierząt utrzymywanych w celach reprodukcyjnych, hodowlanych, a także zwierząt chowanych w celu ich sprzedaży.

ROZDZIAŁ III - UBEZPIECZENIE AUTOCASCO

Ubezpieczenie Autocasco obejmuje szeroki zakres przyczyn szkody jednak nie będziemy mogli pomóc w przypadkach, które opisaliśmy w § 13 i § 84

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

§ 3.

1. Przedmiotem ubezpieczenia Autocasco jest pojazd wraz z zamontowanym wyposażeniem pojazdu w rozumieniu OWU jest:
 - 1) samochód osobowy,
 - 2) samochód ciężarowy na nadwoziu osobowego o Dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony,
 - 3) samochód ciężarowy o Dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony,
 - 4) motocykl.
2. Ze względu na charakter używania, następujące pojazdy mogą zostać objęte ochroną wyłącznie po opłaceniu dodatkowej składki oraz określeniu charakteru ich wykorzystywania w umowie ubezpieczenia:
 - 1) pojazd przeznaczony do nauki jazdy;
 - 2) pojazd służący do wykonywania działalności gospodarczej polegającej na przewozie osób, w tym wykorzystywany jako taksówka;
 - 3) pojazd użytkowany w zakresie przewozów kurierskich.
3. Przedmiotu ubezpieczenia, na podstawie niniejszych OWU, nie mogą stanowić następujące pojazdy:
 - 1) złożony poza wytwórną fabryczną (SAM);
 - 2) prototypowy;
 - 3) szynowy;
 - 4) trolejbus.

§ 4.

1. Zakresem ubezpieczenia objęte są szkody polegające na zniszczeniu lub uszkodzeniu pojazdu, jego części lub wyposażenia pojazdu powstałe wskutek zdarzeń ubezpieczeniowych zaistniałych w okresie ubezpieczenia AC, z zastrzeżeniem § 13 i § 84.
2. Niezależnie od ust. 1, zakres ubezpieczenia obejmuje szkody polegające na utracie pojazdu wskutek kradzieży, jego części lub wyposażenia pojazdu, jeżeli do zdarzenia kradzieży doszło w okresie ubezpieczenia, pod warunkiem zabezpieczenia pojazdu w zależności od jego wartości lub ładowności w sposób wskazany w § 8, z zastrzeżeniem § 13 i § 84.

Nasze warsztaty partnerskie realizują dodatkowe świadczenia, o których możesz przeczytać w ust. 3 -5 poniżej.

KOSZTY I USŁUGI DODATKOWE

§ 5.

1. W przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego i unieruchomienia pojazdu, Ubezpieczonemu w ramach ubezpieczenia AC przysługuje zwrot poniesionych kosztów:
 - 1) parkowania do czasu przekazania przez Ubezpieczyciela informacji o kwalifikacji szkody jako częściowej lub całkowitej, do kwoty nie większej niż 400 PLN (brutto);
 - 2) holowania pojazdu z miejsca wypadku ubezpieczeniowego do najbliższego parkingu, miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczonego, naprawy pojazdu albo miejsca złomowania, jednak do kwoty nie większej niż równowartość 2 000 PLN (brutto);
 - 3) dodatkowego badania technicznego powypadkowego zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa na dzień zajścia wypadku ubezpieczeniowego, o ile tego kosztu nie pokrył ubezpieczyciel sprawcy z OC;
 - 4) działań podjętych w celu zapobieżenia zwiększaniu się szkody.
2. Łączna wysokość kosztów wymienionych w ust. 1 pkt 1 -3 nie może być wyższa niż 10% sumy ubezpieczenia w ubezpieczeniu AC.
3. Ubezpieczenie AC obejmuje dodatkowo poniższy pakiet świadczeń realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przysługujących w przypadku szkody objętej zakresem AC:
 - 1) organizację przez Ubezpieczyciela naprawy pojazdu w wybranym przez Ubezpieczonego warsztacie partnerskim;
 - 2) organizację oraz pokrycie przez Ubezpieczyciela kosztów wynajmu pojazdu zastępczego na czas naprawy ubezpieczonego pojazdu w warsztacie partnerskim, z zachowaniem poniższych zasad:
 - a) Ubezpieczony odbiera oraz zwraca pojazd zastępczy w warsztacie partnerskim, w którym naprawiany był ubezpieczony pojazd,
 - b) jeżeli po podstawieniu przez Ubezpieczyciela pojazdu zastępczego ubezpieczony pojazd nie będzie naprawiany, Ubezpieczyciel pokrywa koszty wynajmu pojazdu zastępczego za okres od dnia podstawienia pojazdu zastępczego do upływu 3 dni po sporządzeniu kalkulacji kosztów naprawy ubezpieczonego pojazdu,
 - c) Ubezpieczyciel zapewnia pojazd zastępczy klasyfikowany w tym samym segmencie rynkowym co ubezpieczony pojazd, jednak nie wyższym niż klasa C, jednakże nie zapewnia, że pojazd zastępczy będzie tak samo wyposażony jak ubezpieczony pojazd,
 - d) w przypadku braku możliwości zorganizowania pojazdu zastępczego, Ubezpieczyciel dokona zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego na podstawie okazanej przez Ubezpieczającego faktury dokumentującej wynajem pojazdu zastępczego, do kwoty nie wyższej niż 1 000 PLN;
 - 3) świadczenie wyczyszczenia wnętrza ubezpieczonego pojazdu z wyłączeniem prania tapicerki, umycie karoserii z zewnątrz.
4. Pakiet świadczeń opisany w ust 3 dotyczy wyłącznie napraw:
 - 1) realizowanych w warsztatach partnerskich;
 - 2) samochodów osobowych lub ciężarowych w nadwoziu osobowego z wyłączeniem samochodów służących Korzystającemu do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie wynajmu samochodów.
5. Koszty świadczeń z ust. 3 nie pomniejszają sumy ubezpieczenia AC

ZAKRES TERYTORIALNY UBEZPIECZENIA

§ 6.

1. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wypadki ubezpieczeniowe wskazane w § 4, będące następstwem
- Ogólne Warunki Ubezpieczenia Pojazdów PKO Masterlease i ich posiadaczy „PKO Auto Masterlease”

- zdarzeń ubezpieczeniowych zaistniałych na terytorium wskazanym w § 1 ust. 4, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Ubezpieczenie AC nie obejmuje szkód powstałych wskutek kradzieży pojazdu, jego części lub wyposażenia pojazdu na terytorium Federacji Rosyjskiej, Ukrainy, Białorusi, Mołdawii, europejskiej części Kazachstanu i Turcji.

ZMIANA ZAKRESU UBEZPIECZENIA

§ 7.

Za zapłatą dodatkowej składki i pod warunkiem zgody Ubezpieczyciela, umowa ubezpieczenia AC może zostać

Nr i nazwa klauzuli	Treść klauzuli dodatkowej
1. Rozszerzenie zakresu terytorialnego	1. Na podstawie niniejszej klauzuli, zakres odpowiedzialności z tytułu zdarzenia kradzieży zostaje rozszerzony na terytorium Ukrainy, Białorusi, Federacji Rosyjskiej i Mołdawii, europejskiej części Kazachstanu i Turcji.. 2. Ubezpieczyciel nie odpowiada w zakresie niniejszej klauzuli za szkody, które powstały na skutek działań wojennych.
2. Gwarancja Sumy Ubezpieczenia (GSU)	1. Na podstawie niniejszej klauzuli, w przypadku powstania szkody, Ubezpieczyciel przez cały roczny okres trwania umowy ubezpieczenia za wartość rynkową pojazdu z dnia szkody całkowitej lub kradzieży pojazdu, przyjmuje sumę ubezpieczenia określoną w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia. 2. Niniejszej klauzuli nie stosuje się: 1) w celu ustalenia, czy zachodzi przypadek szkody całkowitej; 2) w umowach wieloletnich. Przykład: 3 letni pojazd o wartości 90 000 PLN został skradziony po 10 miesiącach od objęcia ubezpieczeniem. W dniu kradzieży wartość rynkowa pojazdu wynosiła 81 000 PLN. Z uwagi na to, że klient przy zawarciu umowy rozszerzył ubezpieczenie o klauzulę Gwarancji Sumy Ubezpieczenia wypłacono odszkodowanie w wysokości 90 000 PLN; bez klauzuli wypłacono by kwotę niższą o 9 000 PLN
3. Brak zwwyżki za jedną szkodę	1. Na podstawie niniejszej klauzuli, przy ustalaniu składki na kolejny okres ubezpieczenia w PKO TU S.A., Ubezpieczyciel nie uwzględni pierwszej szkody zaistniałej w czasie trwania rocznej umowy ubezpieczenia. 2. Zgłoszenie drugiej i kolejnej szkody spowoduje naliczenie składki zgodnie z liczbą szkód zgłoszonych, z wyłączeniem pierwszej szkody objętej ochroną. 3. Niniejszej klauzuli nie stosuje się: 1) w przypadku ubezpieczenia pojazdów wykorzystywanych przez Klientów PKO Masterlease, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed zawarciem umowy AC, zgłosili któremukolwiek ubezpieczycielowi co najmniej 1 szkodę z ubezpieczenia AC, 2) w umowach wieloletnich. Przykład: Z polisy AC z klauzulą Braku zwwyżki za jedną szkodę zgłoszona została szkoda. Pomimo tego składka na kolejny okres ubezpieczenia nie uwzględni zwwyżki z tego tytułu. Bez wykupionej klauzuli składka zostałaby podwyższona ze względu na zgłoszoną szkodę.

To bardzo ważne, aby chronić pojazd przed kradzieżą. Pamiętaj o zastosowaniu urządzenia zabezpieczającego. W innym przypadku, nie będziemy mogli wypłacić Ci odszkodowania

Pamiętaj o sprawdzeniu, czy oprócz GPS (systemu zabezpieczającego- lokalizacyjnego) posiadasz aktywną tj. opłaconą umowę dotyczącą monitoringu. Bez takiej umowy zabezpieczenie pojazdu w postaci GPS nie będzie uznawane za wystarczające.

zawarta z zastosowaniem poniższych klauzul dodatkowych:

WYMAGANE ZABEZPIECZENIA POJAZDU

§ 8.

1. W ramach ubezpieczenia AC, z zastrzeżeniem ust. 2, ochroną ubezpieczeniową w zakresie ryzyka kradzieży może zostać objęty samochód osobowy lub ciężarowy w nadwoziu osobowego, oraz posiadać aktywne zabezpieczenia w dacie zdarzenia ubezpieczeniowego, co najmniej:
 - 1) jedno urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą - dla pojazdu o wartości rynkowej na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia do 300 000 PLN (brutto),
 - 2) dwa urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą - dla pojazdu o wartości rynkowej na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia powyżej 300 000 PLN (brutto) do 500 000 PLN (brutto),
 - 3) dwa urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą w tym system lokalizacji i powiadamiania o zasięgu działania nie mniejszym, niż przyjęty w umowie ubezpieczenia zakres terytorialny ubezpieczenia - dla pojazdu o wartości rynkowej na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia powyżej 500 000 PLN (brutto) oraz posiadania umowy, o której mowa w ust.2.
2. Objęcie ochroną ubezpieczeniową ryzyka kradzieży samochodu osobowego lub pojazdu ciężarowego w nadwoziu osobowego o wartości powyżej 500 000 PLN (brutto) uzależnione jest od posiadania przez pojazd, przez cały okres obowiązywania umowy ubezpieczenia, systemu lokalizacji i powiadamiania o zasięgu działania nie mniejszym, niż przyjęty w umowie ubezpieczenia zakres terytorialny ubezpieczenia od ryzyka kradzieży wraz z aktywnym abonamentem za usługi monitoringu, uwzględniające ochronę i interwencję. Powyższy system lokalizacji może zostać zainstalowany w miejsce jednego z urządzeń zabezpieczających przed kradzieżą.
3. Pojazdy ciężarowe o DMC do 3,5 tony mogą zostać objęte ochroną ubezpieczeniową w zakresie ryzyka kradzieży, o ile posiadają one co najmniej jedno urządzenie zabezpieczające przed kradzieżą.

SUMA UBEZPIECZENIA

§ 9.

1. Suma ubezpieczenia ustalana jest przez strony umowy na roczny okres ubezpieczenia i jest potwierdzona w polisie oraz stanowi górny limit odpowiedzialności Ubezpieczyciela.
2. Suma ubezpieczenia nie ulega w okresie ubezpieczenia pomniejszeniu o wypłacone odszkodowanie (brak redukcji sumy ubezpieczenia).

§ 10.

1. Ustalając sumę ubezpieczenia, strony umowy powinny mieć na uwadze następujące zasady:
 - 1) suma ubezpieczenia powinna odpowiadać wartości rynkowej pojazdu na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia;

- 2) sumę ubezpieczenia fabrycznie nowego pojazdu stanowi kwota wynikająca z faktury zakupu;
 - 3) suma ubezpieczenia w przypadku pojazdów używanych, stanowi:
 - a) wartość z faktury zakupu pojazdu używanego, o ile nie jest ona niższa/wyższa o 10% niż aktualna na dzień zgłoszenia do ubezpieczenia wartość rynkowa pojazdu, albo
 - b) aktualna na dzień zgłoszenia do ubezpieczenia wartość rynkowa pojazdu ustalona w oparciu o systemy eksperckie Info-Ekspert lub Eurotax lub na podstawie wyceny dokonanej przez uprawnionego rzeczoznawcę techniki samochodowej;
 - 4) suma ubezpieczenia dla umów wieloletnich AC ustalana jest w dacie zawarcia tych umów i zależy od okresu eksploatacji pojazdu przypadającego na początek okresu ubezpieczenia każdej z umów wieloletnich AC, zgodnie z poniższymi zasadami:
 - a) dla pojazdu fabrycznie nowego:
 - w pierwszym roku eksploatacji wynosi wartość wynikającą z faktury zakupu pojazdu,
 - dla pojazdu w drugim roku eksploatacji wynosi wartość wynikającą z faktury zakupu pojazdu pomniejszoną o 20%,
 - dla pojazdu w trzecim roku eksploatacji wynosi wartość wynikającą z faktury zakupu pojazdu pomniejszoną o 35%,
 - dla pojazdu w czwartym roku eksploatacji wynosi wartość wynikającą z faktury zakupu pojazdu pomniejszoną o 45%,
 - dla pojazdu w piątym roku eksploatacji wynosi wartość wynikającą z faktury zakupu pojazdu pomniejszoną o 55%;
 - b) dla pojazdu używanego:
 - w pierwszym okresie ubezpieczenia wynosi wartość wynikającą z faktury zakupu poprzedzającego pierwszy okres ubezpieczenia,
 - w każdym następnym okresie ubezpieczenia suma ubezpieczenia będzie pomniejszana o 15% w stosunku do sumy ubezpieczenia z poprzedniego okresu ubezpieczenia;
 - 5) suma ubezpieczenia ustalona zgodnie z pkt 1-4 może być określona na wniosek Ubezpieczającego jako wartość pojazdu brutto albo netto albo jako wartość pojazdu netto + 50% VAT, niezależnie od możliwości dokonania odliczenia podatku VAT;
 - 6) w przypadku, gdy wartość wskazana na fakturze zakupu wyrażona jest w walucie obcej, dla określenia wartości pojazdu w złotych polskich przyjmuje się średni kurs sprzedaży danej waluty ogłoszony przez NBP obowiązujący w dniu poprzedzającym dzień złożenia wniosku lub oferty ubezpieczenia. Wartość fakturowa pojazdu może zostać zaokrąglona do pełnych złotych zgodnie z zasadami matematycznymi.
2. W przypadku pojazdu nabytego w ramach indywidualnego importu i ubezpieczonego po raz pierwszy w zakresie AC na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, do określenia sumy ubezpieczenia niezbędna jest wycena dokonana przez uprawnionego rzeczoznawcę techniki samochodowej spośród rzeczoznawców wskazanych przez Ubezpieczyciela, sporządzona na koszt Ubezpieczającego.

§ 11.

1. W przypadku zawarcia ubezpieczenia AC dla pojazdu fabrycznie nowego, w okresie pierwszych 12 miesięcy obowiązywania umowy, za wartość rynkową pojazdu z dnia szkody całkowitej lub kradzieży pojazdu, przyjmuje się sumę ubezpieczenia określoną w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. W przypadku zawarcia ubezpieczenia AC dla pojazdu używanego, Ubezpieczający może wykupić klauzulę dodatkową Gwarancji Sumy Ubezpieczenia. W przypadku wykupienia klauzuli Gwarancji Sumy Ubezpieczenia przy ustaleniu odszkodowania za szkodę całkowitą lub kradzież pojazdu powstałą w okresie 12 miesięcy obowiązywania umowy, za wartość rynkową pojazdu z dnia powstania szkody całkowitej lub kradzieży pojazdu, przyjmuje się wartość pojazdu w kwocie równej sumie ubezpieczenia.

SKŁADKA

§ 12.

1. Składka ubezpieczeniowa ustalana jest na podstawie taryfy obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia albo złożenia oferty ubezpieczenia, jeżeli umowa jest zawierana w trybie ofertowym.
2. Wysokość składki za ubezpieczenie AC ustalana jest w oparciu o:
 - 1) czas trwania odpowiedzialności;
 - 2) rodzaj pojazdu;
 - 3) sumę ubezpieczenia;
 - 4) historię szkodowości oraz
 - 5) innych okoliczności wynikających z oceny ryzyka.
3. Zasady opłacania składki określone są w § 82

SZCZEGÓLNE WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 13.

1. Niezależnie od postanowień § 84 (Rozdziału IX Postanowienia Wspólne), Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
 - 1) spowodowane przez niewłaściwe paliwo, gaz LPG, smar oraz płyny eksploatacyjne używane do eksploatacji pojazdu;
 - 2) w wyposażeniu pojazdu zamontowanym po zawarciu umowy ubezpieczenia, chyba że Ubezpieczający powiadomił o tym Ubezpieczyciela i Ubezpieczyciel przyjął odpowiedzialność z tego tytułu;
 - 3) których wartość nie przekracza 500 zł, o ile nie umówiono się inaczej.
2. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli do szkody doszło w związku z:
 - 1) utratą pojazdu wskutek jego przywłaszczenia lub szkody polegającej na kradzieży pojazdu, która miała miejsce w okresie tego przywłaszczenia;
 - 2) utratą pojazdu pochodzącego z kradzieży, jeżeli w dniu faktycznej utraty pojazdu nie upłynął wymagany przepisami prawa okres do nabycia własności tego pojazdu przez Ubezpieczonego na zasadzie dobrej wiary;
 - 3) włamaniem, jeżeli nie dokonano zabezpieczenia pojazdu w sposób przewidziany w jego konstrukcji lub nie uruchomiono wszystkich urządzeń zabezpieczających przed kradzieżą, które były wymagane do przyjęcia odpowiedzialności przez Ubezpieczyciela, chyba że nie miało to wpływu na zajście zdarzenia ubezpieczeniowego;
 - 4) awarią pojazdu, z wyjątkiem sytuacji, w następstwie których powstały szkody następne w ubezpieczonym mieniu i niebędące przedmiotem odrębnego wyłączenia;
 - 5) naturalnym zużyciem albo gdy szkoda jest następstwem korozji, utlenienia, zawilgocenia, pleśni, oddziaływania normalnych warunków atmosferycznych oraz wad fabrycznych, z wyjątkiem sytuacji, w których w następstwie powyższych przyczyn powstały szkody następne w ubezpieczonym mieniu i niebędące przedmiotem odrębnego wyłączenia;
 - 6) użytkowaniem pojazdu z zabudową specjalną przewożoną niezgodnie z instrukcją producenta;
 - 7) wjechaniem pojazdem, którego wysokość przekracza prześwit zgodnie z oznakowaniem wiaduktu, mostu lub tunelu;
 - 8) wjechaniem pojazdem, którego wysokość przekracza prześwit zgodnie z oznakowaniem parkingu;
 - 9) nieprawidłowym zabezpieczeniem pojazdu lub lewarka podczas podnoszenia pojazdu;
 - 10) zalaniem wnętrza pojazdu przez opady deszczu lub w związku z przejazdem przez zbiornik wodny lub kałużę, jeżeli ciecz dostała się do wnętrza pojazdu przez otwarte lub uchylone szyby lub szyberdach;
 - 11) wskutek jazdy pojazdem z otwartymi drzwiami lub pokrywą bagażnika lub pokrywą komory silnika;
 - 12) polegające na uszkodzeniu jednostki napędowej w wyniku zassania wody, gdy do zdarzenia dochodzi podczas próby uruchomienia silnika lub pracy w warunkach zagrażających zaistnieniu takiej szkody.
3. Niezależnie od przypadków określonych w ust. 1 i 2, Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności w przypadku kradzieży pojazdu, jeżeli:
 - 1) pojazd nie został zabezpieczony przed kradzieżą zgodnie z wymaganiami określonymi w § 8 dla danego rodzaju pojazdu;
 - 2) po opuszczeniu pojazdu przez kierującego pojazdem nie był zabezpieczony w sposób przewidziany

w jego konstrukcji lub nie miał sprawnych i włączonych wszystkich urządzeń zabezpieczających przed kradzieżą, wymaganych do przyjęcia odpowiedzialności przez Ubezpieczyciela, chyba że kradzież wystąpiła z użyciem przemocy (rozboju);

- 3) nie zabezpieczono z należytą starannością dokumentów pojazdu, tj. dowodu rejestracyjnego, kluczyka do otwierania pojazdu lub uruchamiania silnika (lub karty kodowej) lub kluczyka lub sterownika do obsługi urządzenia zabezpieczającego przed kradzieżą, pozostawiając je bez odpowiedniego nadzoru w miejscu, do którego mają dostęp osoby nieupoważnione do korzystania z pojazdu; chyba, że kradzież wystąpiła w wyniku przemocy (rozboju);
- 4) doszło do utraty kluczyka lub innego urządzenia służącego do otwierania lub uruchomienia pojazdu lub urządzenia służącego do dezaktywacji urządzenia zabezpieczającego przed kradzieżą, jeżeli nie poinformowano Ubezpieczyciela oraz nie dokonano niezwłocznej wymiany na własny koszt wkładek zamków lub przekodowania urządzeń zabezpieczających przed kradzieżą, chyba że powyższe okoliczności nie miały wpływu na dokonanie kradzieży pojazdu.

POSTĘPOWANIE W RAZIE ZAJŚCIA WYPADKU

§ 14.

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego, Ubezpieczający obowiązany jest:
 - 1) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów;
 - 2) zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę ustalając ich dane, a także nie zrzekać się wobec tych osób roszczeń bez zgody Ubezpieczyciela, pod rygorem braku wypłaty odszkodowania zgodnie z par. 86 ust. 4.
2. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1 pkt 1, Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
3. Ubezpieczyciel w granicach sumy ubezpieczenia, zwraca koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.
4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, postanowienia ust. 1-3 dotyczące Ubezpieczającego stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego.
5. Do obowiązków Ubezpieczającego należy:
 - 1) dostarczenie Ubezpieczycielowi dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania, w tym dotyczących zabezpieczenia pojazdu przed kradzieżą zgodnie z §8 a także posiadanych przez siebie oryginałów lub kopii rachunków dotyczących kosztów wynikających ze szkód objętych zakresem ubezpieczenia oraz pozostałych dokumentów, jeżeli dotychczas zgromadzone nie dadzą podstaw do ustalenia rozmiaru szkody, wysokości odszkodowania lub osoby uprawnionej do jego otrzymania;
 - 2) ustalenie, jeżeli jest to możliwe, danych uczestników zdarzenia oraz świadków, ustalenie również, czy sprawca zdarzenia jest ubezpieczony i w jakim towarzystwie ubezpieczeniowym oraz jaki ma numer polisy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, a także sporządzenie pisemnego protokołu na okoliczność przyczyny powstania szkody;
 - 3) niezwłoczne, nie później niż w ciągu 48 godzin od wystąpienia zdarzenia lub powzięcia o nim informacji, powiadomienie miejscowej jednostki Policji o kradzieży, lub każdej innej szkodzie, która powstała w wyniku przestępstwa lub aktu wandalizmu;
 - 4) niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od daty uzyskania informacji o szkodzie, zawiadomienie Ubezpieczyciela o szkodzie;
 - 5) umożliwienie Ubezpieczycielowi dokonania czynności mających na celu ustalenie okoliczności powstania szkody, jej rodzaju i rozmiaru, jak również udzielenie w tym zakresie wszelkich wyjaśnień oraz przedstawienie dowodów dotyczących zdarzenia i szkody; w tym udostępnienie pojazdu w celu dokonania odczytu danych z elektronicznych systemów oraz udostępnienie danych lokalizacyjnych pojazdu z systemu GPS, jeśli posiadanie systemu wskazano we wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia lub doposażono pojazd w trakcie trwania umowy;
 - 6) wypełnienie udostępnionych przez Ubezpieczyciela formularzy zgłoszenia szkody, w których należy opisać rzeczywisty przebieg zdarzenia i okoliczności powstania szkody oraz dołączyć posiadane

- przez Ubezpieczonego dokumenty potwierdzające przebieg zdarzenia i rozmiar szkody;
- 7) udzielanie Ubezpieczycielowi informacji i pełnomocnictw niezbędnych do prawidłowej likwidacji szkody.
 6. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w ust. 5 pkt 4 Ubezpieczyciel może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności lub skutków zdarzenia.
 7. Skutki braku zawiadomienia Ubezpieczyciela o zdarzeniu nie następują, jeżeli Ubezpieczyciel w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
 8. Przed wypłatą odszkodowania z ubezpieczenia AC z tytułu kradzieży pojazdu, Ubezpieczony zobowiązany jest do:
 - 1) przedłożenia Ubezpieczycielowi posiadanych przez siebie dokumentów:
 - a) oryginałów dokumentów dotyczących pojazdu tj., dowodu rejestracyjnego pojazdu/ pozwolenia czasowego (o ile zostały zwrócone przez wydział komunikacji po wyrejestrowaniu pojazdu),
 - b) faktury zakupu pojazdu,
 - c) wszystkich kompletów kluczy lub fabrycznych urządzeń służących do otwarcia pojazdu w liczbie nie mniejszej niż podana we wniosku ubezpieczeniowym lub w ofercie, jeżeli umowa była zawierana w trybie ofertowym, wraz z kompletem sprawnych urządzeń uruchamiających urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą, chyba że pojazd został utracony na skutek rozboju,
 - d) decyzji właściwego wydziału komunikacji o wyrejestrowaniu pojazdu,
 - e) postanowienie o umorzeniu postępowania z Prokuratury;
 - 2) przeniesienia własności pojazdu na Ubezpieczyciela. W przypadku odnalezienia pojazdu po wypłacie odszkodowania, tytuł własności może zostać przeniesiony na Ubezpieczonego na warunkach uzgodnionych pomiędzy Ubezpieczonym a Ubezpieczycielem.
 9. Ubezpieczony ma także obowiązek udostępnić inne dokumenty, o ile będzie to uzasadnione okolicznościami danej sprawy, niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania i ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela.
 10. Ubezpieczyciel zastrzega sobie prawo weryfikacji przedłożonych przez Ubezpieczonego rachunków i innych dokumentów oraz zasięgnięcia opinii specjalistów.
 11. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 5 dotyczące Ubezpieczającego stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 15.

Niezależnie od obowiązków określonych w § 14, do obowiązków Ubezpieczającego należy niedokonywanie w pojeździe żadnych zmian (za wyjątkiem wymiany zamków w przypadku określonym w § 83 pkt 3) oraz nierozpoczynanie naprawy pojazdu bez uprzedniego przeprowadzenia oględzin przez przedstawiciela Ubezpieczyciela chyba, że z przyczyn leżących po stronie Ubezpieczyciela, Ubezpieczyciel nie dokonał oględzin w

W tej części OWU znajdziesz informacje o tym jak ustalamy wysokość odszkodowania z Autocasco dla poszczególnych szkód.

terminie 7 dni od zgłoszenia szkody lub od dnia wskazania miejsca postoju pojazdu do oględzin, w zależności od tego, która z tych dwóch dat jest późniejsza albo ww. terminie nie udzielił odpowiedzi co do rozpoczęcia naprawy pojazdu.

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA – ZASADY OGÓLNE

§ 16.

1. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody w granicach sumy ubezpieczenia

- lub limitu odpowiedzialności, z uwzględnieniem postanowień ust. 2.
2. Jeżeli suma ubezpieczenia AC – zgodnie z wyborem Ubezpieczającego – odpowiada:
 - 1) wartości pojazdu brutto - przy ustaleniu wysokości odszkodowania uwzględnia się podatek VAT;
 - 2) wartości pojazdu netto - przy ustaleniu wysokości odszkodowania nie uwzględnia się podatku VAT;
 - 3) wartości pojazdu w części netto - przy ustaleniu wysokości odszkodowania nie uwzględnia się podatku VAT w takiej części, w jakiej nie został uwzględniony w sumie ubezpieczenia.
 3. Wartość pojazdu jest ustalana w tym samym systemie, który był wykorzystany dla określenia sumy ubezpieczenia, zaś w przypadku ustalenia sumy ubezpieczenia na podstawie wartości fakturowej wykorzystany będzie system Info-Ekspert.
 4. Ubezpieczyciel sporządzając kosztorys naprawy, uwzględni wcześniejsze uszkodzenia lub naprawy elementów przyjętych do wymiany lub naprawy, o ile uszkodzenia lub naprawy tych części obniżają ich wartość lub naprawy były przeprowadzone w sposób niezgodny z technologią.

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA – SZKODA CAŁKOWITA

§ 17.

1. W celu ustalenia, czy zachodzi przypadek szkody całkowitej, Ubezpieczyciel:
 - 1) porównuje wartość rynkową pojazdu w stanie sprzed wypadku ubezpieczeniowego z wartością kosztów naprawy wyliczoną zgodnie z pkt 2;
 - 2) do wyceny kosztów naprawy pojazdu przyjmuje się koszty ustalone na podstawie kalkulacji sporządzonej z zastosowaniem:
 - a) norm czasowych producenta pojazdu ujętych w systemie eksperckim Audatex stosowanym przez ubezpieczycieli do likwidacji szkód lub w przypadku braku danego pojazdu w tym systemie – w systemie Eurotax,
 - b) stawki za roboczogodzinę ustalonej przez Ubezpieczyciela stosowanej przez warsztat autoryzowany (ASO) danej marki pojazdu, nie więcej jednak niż do wysokości średniej stawki określonej arytmetycznie, stosowanej przez serwisy ASO danej marki pojazdu działające w tym samym województwie, w którym naprawiany jest pojazd,
 - c) cen nowych oryginalnych części i materiałów pochodzących bezpośrednio od producenta pojazdu (ujętych w systemie Audatex lub w przypadku braku danego pojazdu w tym systemie – w systemie Eurotax), nie więcej niż średnie ceny zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnego importera do stosowania przez ich sieć serwisową.
2. Ubezpieczyciel ustala wysokość odszkodowania z tytułu szkody całkowitej w kwocie odpowiadającej wartości rynkowej pojazdu sprzed wypadku ubezpieczeniowego, pomniejszonej o wartość rynkową pozostałości pojazdu, wyliczoną zgodnie z ust. 4-8.
3. W przypadku umowy ubezpieczenia posiadającej klauzulę Gwarancji Sumy Ubezpieczenia, Ubezpieczyciel ustala wysokość odszkodowania w kwocie odpowiadającej sumie ubezpieczenia pomniejszonej o wartość rynkową pozostałości pojazdu, wyliczoną zgodnie z ust. 4-8.
4. Wartość pozostałości pojazdu jest ustalana w tym samym systemie, który był wykorzystany dla określenia sumy ubezpieczenia, zaś w przypadku ustalenia sumy ubezpieczenia na podstawie wartości fakturowej, wykorzystany będzie system Info-Ekspert.
5. Ubezpieczyciel nie przejmuje pozostałości po szkodzie całkowitej.
6. Ubezpieczyciel każdorazowo na wniosek Ubezpieczającego udzieli aktywnej pomocy w zagospodarowaniu pozostałości uszkodzonego pojazdu poprzez poszukiwanie wiążących ofert na zakup pojazdu.
7. Ubezpieczyciel na wniosek Ubezpieczającego udzieli pomocy w zbyciu pozostałości pojazdu. Ubezpieczyciel przekazuje Ubezpieczonemu propozycje zbycia pojazdu, a skorzystanie przez Ubezpieczonego z tej oferty stanowi akceptację przez Ubezpieczonego tego sposobu rozliczenia szkody całkowitej. W przypadku nabycia pozostałości przez podmiot wskazany przez Ubezpieczyciela, rozliczenie szkody całkowitej zostanie dokonane przez Ubezpieczyciela z uwzględnieniem rzeczywistej uzyskanej ceny sprzedaży pozostałości,
8. W przypadku braku wskazania przez Ubezpieczyciela oferty zbycia pojazdu w stanie uszkodzonym,

Ubezpieczyciel uwzględni wartość pozostałości według uzyskanego dochodu ze złomowania pojazdu (po udokumentowaniu wyrejestrowania pojazdu i jego kasacji), a w przypadku braku złomowania, przedstawionej w dokumencie odsprzedaży wartości pojazdu.

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA – SZKODA KRADEŻOWA

§ 18.

W przypadku kradzieży pojazdu, Ubezpieczyciel ustala wysokość odszkodowania w kwocie odpowiadającej:

1. wartości rynkowej pojazdu w dniu dokonania kradzieży;
2. w przypadku umowy ubezpieczenia posiadającej klauzulę Gwarancja Sumy Ubezpieczenia w kwocie odpowiadającej sumie ubezpieczenia.

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA – SZKODA CZĘŚCIOWA

§ 19.

1. W przypadku szkody częściowej w pojeździe, Ubezpieczyciel ustala jej rozmiar w kwocie odpowiadającej kosztom naprawy, wynikającym z zastosowania cen części i usług obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polski w dniu ustalenia odszkodowania.
2. Rozmiar szkody częściowej, o której mowa w ust. 1, obejmuje koszty naprawy zgodne z zakresem uszkodzeń opisanych w protokole oględzin pojazdu (ocenie technicznej) sporządzonym przez Ubezpieczyciela lub na jego zlecenie.
3. Rozmiar szkody częściowej ustala się na podstawie faktur VAT i rachunków dokumentujących dokonane naprawy według uprzednio uzgodnionych z Ubezpieczycielem kosztów i sposobu naprawy pojazdu przez zakład dokonujący tej naprawy. Ustalenia te są dokonywane na podstawie:
 - 1) norm czasowych producenta pojazdu ujętych w systemie Audatex lub w przypadku braku danego pojazdu w tym systemie – w systemie Eurotax;
 - 2) stawki za roboczogodzinę ustalonej przez Ubezpieczyciela stosowanej przez warsztat autoryzowany (ASO) danej marki pojazdu, nie więcej jednak niż do wysokości średniej stawki określonej arytmetycznie, stosowanej przez serwisy ASO danej marki pojazdu działające w tym samym województwie, w którym naprawiany jest pojazd,
 - 3) cen nowych oryginalnych części i materiałów pochodzących bezpośrednio od producenta pojazdu (ujętych w systemie Audatex lub w przypadku braku danego pojazdu w tym systemie – w systemie Eurotax), nie więcej niż średnie ceny zalecane przez producenta pojazdu lub oficjalnego importera do stosowania przez ich sieć serwisową.
4. Na wniosek Ubezpieczonego lub w celu określenia bezspornej wartości odszkodowania, Ubezpieczyciel może dokonać ustalenia rozmiaru szkody częściowej z zastosowaniem rozliczenia kosztów naprawy pojazdu według wyceny dokonanej przez Ubezpieczyciela na podstawie:
 - 1) norm czasowych producenta pojazdu ujętych w systemie Audatex lub w przypadku braku danego pojazdu w tym systemie – w systemie Eurotax;
 - 2) cen części oryginalnych pomniejszonych o 20% oraz części alternatywnych oraz materiałów, ujętych w systemie Audatex lub Eurotax. Jeżeli w systemach Audatex lub Eurotax dostępne są części oryginalne i alternatywne lub części alternatywne różnych producentów, uwzględniane są części o najniższej cenie;
 - 3) stawki za roboczogodzinę w wysokości 80 zł netto.
5. W przypadku przedstawienia faktur za naprawę pojazdu, odszkodowanie z ust. 4 zostanie rozliczone zgodnie z ust. 3.

SZKODY POWSTAŁE POZA GRANICAMI RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

§ 20.

1. W przypadku uszkodzenia pojazdu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, pojazd może zostać

naprawiony za granicą Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie niezbędnym do kontynuowania bezpiecznej jazdy (naprawa prowizoryczna), jeżeli koszt tej naprawy w dniu jej wykonania nie przekracza kwoty 2 500 EUR lub jej równowartości w innych walutach obcych. W tym celu Ubezpieczający, przed dokonaniem naprawy, powinien skontaktować się z Ubezpieczycielem. Zwrot kosztów takiej naprawy następuje na podstawie, imiennych rachunków lub faktur VAT i dowodów ich zapłaty, w przeliczeniu na złote polskie według średniego kursu waluty ogłoszonego przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia wystawienia faktury.

2. Jeżeli Ubezpieczający z przyczyn niezależnych od niego nie mógł się skontaktować z Ubezpieczycielem i przeprowadził za granicą bez zgody Ubezpieczyciela naprawę pojazdu nie dotyczącą zakresu niezbędnego do kontynuowania bezpiecznej jazdy, to w przypadku przyjęcia odpowiedzialności przez Ubezpieczyciela, odszkodowanie ustalane jest w oparciu o zapisy § 19 w wysokości nie wyższej, niż rzeczywiście poniesione koszty naprawy i wypłacane po powrocie pojazdu do kraju.
3. Ubezpieczyciel, do kwoty nie wyższej niż równowartość w złotych polskich kwoty 100 EUR lub jej równowartości w innych walutach obcych, zwraca koszty parkowania pojazdu do czasu wykonania naprawy prowizorycznej umożliwiającej bezpieczną jazdę pod warunkiem, że dalsza jazda pojazdem nie jest możliwa.
4. W razie konieczności holowania do Rzeczypospolitej Polskiej pojazdu uszkodzonego wskutek wypadku ubezpieczeniowego, który miał miejsce za granicą Rzeczypospolitej Polskiej, koszty holowania tego pojazdu Ubezpieczyciel zwraca według zasad określonych w § 5. Holowanie pojazdu wymaga uprzedniego uzgodnienia z Ubezpieczycielem.

ROZDZIAŁ IV

UBEZPIECZENIE BAGAŻU PODRÓŻNEGO

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

§ 21.

1. Przedmiotem ubezpieczenia Bagaż jest bagaż podręczny przewożony wewnątrz pojazdu oraz w bagażnikach, boksach dachowych zewnętrznych wyłącznie w pojazdach będących samochodami osobowymi lub ciężarowymi w nadwoziu osobowego lub w pojazdach ciężarowych o DMC do 3,5 tony, posiadających trwałe zadaszenie, wykonane z jednolitej i sztywnej konstrukcji.
2. Zakresem ubezpieczenia Bagaż objęte są szkody w bagażu podręcznym zgodnie z definicją OWU, do ustalonej w umowie ubezpieczenia i potwierdzonej w polisie sumy ubezpieczenia pod warunkiem, że do uszkodzenia, zniszczenia bądź utraty bagażu podręcznego doszło w tym samym zdarzeniu ubezpieczeniowym, w którym uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie uległ pojazd objęty ochroną w ramach umowy ubezpieczenia AC.
3. Nie są objęte ochroną zdarzenia utraty czy uszkodzenia bagażu podręcznego, jeśli do szkody doszło w okolicznościach, w których jest wyłączona odpowiedzialność Ubezpieczyciela w ramach zdarzenia AC.

SUMA UBEZPIECZENIA

§ 22.

1. Suma ubezpieczenia w ubezpieczeniu Bagaż wynosi 300 PLN i jest ustalana na roczny okres ubezpieczenia. Za opłatą dodatkowej składki suma ubezpieczenia może zostać ustalona do kwoty 5 000 PLN.
2. Suma ubezpieczenia bagażu podręcznego ulega każdorazowo zmniejszeniu o kwotę wypłaconego odszkodowania (redukcja sumy ubezpieczenia). W przypadku całkowitego wyczerpania sumy ubezpieczenia odpowiedzialność Ubezpieczyciela w ubezpieczeniu Bagaż wygasa.
3. Ubezpieczający nie może uzupełnić sumy ubezpieczenia po wypłacie odszkodowania.

SKŁADKA

§ 23.

1. Składka za ubezpieczenie Bagaż jest ustalana w oparciu o wybraną przez Ubezpieczającego sumę ubezpieczenia.
2. Zasady opłacania składki określone są w § 82.

USTALENIE ODSZKODOWANIA

§ 24.

1. Odszkodowanie w bagażu podróжным ustala się w oparciu o koszty naprawy rzeczy, a jeżeli naprawa jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona albo jeżeli bagaż podróжны został skradziony - w oparciu o średnie ceny rynkowe obowiązujące na danym terenie przedmiotów tego samego lub podobnego rodzaju i gatunku, o najbardziej zbliżonych parametrach funkcjonalnych.
2. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania nie uwzględnia się wartości zabytkowej, wartości kolekcjonerskiej, naukowej, intelektualnej, sentymentalnej lub pamiątkowej.
3. Na wniosek Ubezpieczyciela, Ubezpieczający zobowiązany jest do przedstawienia uszkodzonego lub zniszczonego bagażu, a w przypadku sprzętu elektronicznego okazania rachunku lub faktury VAT potwierdzającej nabycie tego sprzętu oraz dowodu powiadomienia Policji w przypadku utraty sprzętu elektronicznego w wyniku kradzieży pojazdu lub włamania do pojazdu.

ROZDZIAŁ V

UBEZPIECZENIE ASSISTANCE

Ubezpieczenie Assistance składa się z ubezpieczenia:

- 1) Klauzuli Szyb – gdzie właściwą jednostką do zgłaszając zdarzeń jest infolinia Ubezpieczyciela oraz
- 2) Car Assistance – gdzie właściwą jednostką do zgłaszając zdarzeń i organizacji świadczeń jest Centrum Alarmowe.

Dane kontaktowe podane są w dokumencie ubezpieczenia.

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA KLAUZULI SZYB

§ 25.

1. Przedmiotem ubezpieczenia w ramach Klauzuli Szyb jest organizacja i pokrycie do wysokości sumy ubezpieczenia kosztów naprawy lub wymiany uszkodzonej szyby (tj. kosztów usługi wraz podatkiem VAT): czołowej, tylnej i szyb bocznych w ubezpieczonym pojeździe pod warunkiem, że szyba nie stanowi integralnej części dachu pojazdu.
2. Ubezpieczeniem mogą być objęte samochody osobowe, ciężarowe w nadwoziu osobowego oraz ciężarowe o DMC do 3,5 tony.
3. W przypadku, gdy koszt usługi, o którym mowa w ust. 1, przekracza wysokość sumy ubezpieczenia, Ubezpieczający ma prawo według swojej decyzji: dokonać naprawy w ramach niniejszego ubezpieczenia z koniecznością dopłaty różnicy pomiędzy kosztem naprawy lub wymiany, a wysokością sumy ubezpieczenia albo zgłosić szkodę w ramach ubezpieczenia AC.
4. Ubezpieczyciel pokrywa koszty wymiany lub naprawy szyby pod warunkiem, że naprawa odbędzie się we wskazanym przez Ubezpieczyciela punkcie obsługi.
5. Przy wymianie lub naprawie szyb stosuje się szyby zamienne. Jeśli szyby zamienne są niedostępne, usługa realizowana jest przy użyciu szyb oryginalnych.
6. W przypadku wyboru przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia w wysokości 2 000 PLN, ubezpieczeniem nie są objęte koszty kalibracji kamery ani kalibracji zaawansowanego systemu wspomagania kierowcy (ADAS).
7. Umowa ubezpieczenia może być zawarta wyłącznie dla pojazdu objętego ochroną AC u Ubezpieczyciela.
8. W przypadku szkody powstałej wskutek drugiego i każdego następnego wypadku ubezpieczeniowego, który dotyczył wymiany szyby czołowej w ramach Klauzuli Szyb, ma zastosowanie udział własny w wysokości 30% kosztów, o których mowa w ust. 1, jeżeli nie umówiono się inaczej.

9. W przypadku braku możliwości przeprowadzenia naprawy w terminie 24 godzin od chwili zgłoszenia szkody, w uzasadnionych przypadkach i w ramach sumy ubezpieczenia, Ubezpieczyciel pokryje koszty parkowania unieruchomionego pojazdu w miejscu strzeżonym, nie dłużej jednak niż 48 godzin i maksymalnie do wysokości 500 PLN brutto.

ZAKRES TERYTORIALNY UBEZPIECZENIA

§ 26.

Ochrona ubezpieczeniowa jest udzielana przez Ubezpieczyciela w zakresie zdarzeń ubezpieczeniowych zaistniałych w trakcie podróży ubezpieczonym pojazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

SUMA UBEZPIECZENIA

§ 27.

1. Suma ubezpieczenia wynosi 2 000 PLN, 5 000 PLN lub 10 000 PLN, w zależności od wyboru przez Ubezpieczającego.
2. Suma ubezpieczenia ustalana jest na roczny okres ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia ulega każdorazowo pomniejszeniu o kolejne, wypłacone odszkodowania z tytułu naprawy lub wymiany uszkodzonej szyby. W przypadku wyczerpania sumy ubezpieczenia odpowiedzialność Ubezpieczyciela w ramach Klauzuli Szyb wygasa.

SKŁADKA

§ 28.

1. Składka za ubezpieczenie w ramach Klauzuli Szyb jest ustalana w oparciu o rodzaj pojazdu i wysokość sumy ubezpieczenia.
2. Zasady opłacania składki określone są w § 82.

SZCZEGÓLNE WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 29.

Niezależnie od postanowień § 84 (Rozdziału IX Postanowienia Wspólne), Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za uszkodzenia powstałe:

- 1) w szybach posiadających wcześniejsze uszkodzenia, o ile wcześniejsze uszkodzenia kwalifikowały szybę do wymiany;
- 2) w wyniku uszkodzenia lub zniszczenia elementów innych, niż szyba czołowa, tylna lub szyby boczne w pojeździe w tym: okien dachowych (szyberdachów, dachów panoramicznych) oraz innych szklanych lub wykonanych z innych materiałów elementów samochodu (reflektorów, świateł, lusterek, itp.);
- 3) w szybach stanowiących integralną część dachu pojazdu;
- 4) w wyniku uszkodzenia lub zniszczenia naklejki kontrolnej, naklejek reklamowych, bądź innych naklejek umieszczonych na szybach;
- 5) w uszczelkach, listwach lub innych elementach montażowych, chyba że ich zniszczenie bądź uszkodzenie powstało razem ze zniszczeniem bądź uszkodzeniem szyby;
- 6) kalibracji kamery ani kalibracji zaawansowanego systemu wspomagania kierowcy (ADAS), chyba że wybrano sumę ubezpieczenia 5 000 PLN lub 10 000 PLN.

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA CAR ASSISTANCE

§ 30.

1. Przedmiotem ubezpieczenia Car Assistance jest zorganizowanie usług albo zorganizowanie i pokrycie kosztów usług Car Assistance przez Centrum Alarmowe w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi wymienionymi w ust. 2 i zaistniałymi w czasie trwania odpowiedzialności Ubezpieczyciela i w trakcie podróży ubezpieczonym pojazdem.

2. Ochrona ubezpieczeniowa Car Assistance przysługuje zgodnie z ust. 1 w przypadku wystąpienia jednego z poniższych zdarzeń ubezpieczeniowych Assistance:
 - 1) awaria,
 - 2) wypadek drogowy Assistance,
 - 3) nieszczęśliwy wypadek,
 - 4) inne zdarzenia drogowe,
 - 5) kradzież pojazdu lub jego części.

Świadczenie z ubezpieczenia Car Assistance przysługuje, jeżeli wypadek jest związany z podróżą ubezpieczonym pojazdem i obejmuje: ruch pojazdu, przebywanie w pojeździe podczas zatrzymania lub postoju na trasie podróży, wsiadanie do i wysiadanie z pojazdu, naprawę pojazdu na trasie podróży, a także załadunek i rozładunek pojazdu.

3. W ramach ubezpieczenia Car Assistance Ubezpieczyciel obejmuje ochroną samochody osobowe, samochody ciężarowe o DMC do 3,5 tony oraz motocykle.
4. Ubezpieczeniem Car Assistance nie są objęte pojazdy:
 - 1) zarejestrowane jako specjalne lub specjalnego przeznaczenia (np. pojazdy wojskowe, budowlane, policyjne, karetki pogotowia);
 - 2) wystawione w momencie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego do sprzedaży komisowej;
 - 3) unieruchomione wskutek przeładowania;
 - 4) o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony;
 - 5) używane w momencie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego jako rekwizyty;
 - 6) używane w momencie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego do transportu produktów lub surowców toksycznych, niebezpiecznych lub radioaktywnych zgodnie z Umową europejską dotyczącą przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR).
5. Ubezpieczyciel udziela ochrony ubezpieczeniowej Car Assistance do wysokości określonej limitami świadczeń oraz z uwzględnieniem warunków dodatkowych wskazanych w opisach świadczeń lub w Tabelach w § 66 dla danego wariantu ubezpieczenia. Wszelkie limity dotyczące świadczeń odnoszą się do jednego zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance.
6. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela z tytułu wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego Car Assistance ograniczona jest do terytorium Europy rozumianego jako zakres terytorialny opisany w § 1 ust. 4.
7. Pojęcia użyte w Tabelach w § 66 rozumiane są zgodnie z ich definicjami określonymi w OWU.

WARIANTY UBEZPIECZENIA

§ 31.

1. Na wniosek Ubezpieczającego i zgodnie z jego wyborem, umowa ubezpieczenia Car Assistance może zostać zawarta w wariantach PREMIUM albo VIP.
2. Zakres i limity odpowiedzialności za zdarzenia ubezpieczeniowe zależne są od wariantu w jakim zawarta została umowa ubezpieczenia.
3. Świadczenia Car Assistance szczegółowo opisane w § 32 do § 61 OWU są zapewniane w ramach zakresów ubezpieczenia oraz limitów odpowiedzialności wskazanych w Tabelach w § 66.
4. W przypadku, gdy wartość świadczenia wyrażona jest w Euro (EUR) lub w innej obcej walucie dokonuje się przeliczenia na złote polskie według średniego kursu waluty do złotego ogłoszonego przez NBP z dnia

Szczegółowe informacje o limitach świadczeń w oferowanych wariantach Car Assistance znajdziesz w Tabeli § 66.

zdarzenia ubezpieczeniowego albo z dnia wystawienia faktury potwierdzającej wykonanie usługi, jeśli taka została wystawiona. Jeżeli w dniu, o którym mowa w zdaniu poprzednim, NBP nie ogłosił kursu przeliczenia dokonuje się według ostatniego średniego kursu ogłoszonego przez NBP przed dniem zdarzenia ubezpieczeniowego lub wystawienia faktury.

RODZAJ I OPIS ŚWIADCZEŃ CAR ASSISTANCE

NAPRAWA NA MIEJSCU ZDARZENIA POJAZDU POSZKODOWANEGO

§ 32.

1. W przypadku kolizji pojazdu z innym uczestnikiem ruchu drogowego, której sprawcą jest kierujący pojazdem ubezpieczonym na podstawie niniejszych OWU w zakresie AC, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty dojazdu i robocizny w celu naprawy na miejscu zdarzenia unieruchomionego pojazdu poszkodowanego.
2. O możliwości naprawy na miejscu zdarzenia decyduje obecny na miejscu przedstawiciel Ubezpieczyciela.
3. Pokryte zostaną wyłącznie koszty dojazdu i robocizny (z wyłączeniem kosztów części lub materiałów użytych do naprawy).

HOLOWANIE POJAZDU

§ 33.

1. W przypadku wystąpienia unieruchomienia pojazdu, w następstwie wypadku drogowego Assistance lub awarii, gdy nie jest możliwa naprawa pojazdu na miejscu zdarzenia, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty holowania pojazdu do:
 - 1) miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego lub
 - 2) najbliższej autoryzowanej stacji obsługi lub do warsztatu.
2. Wyboru miejsca docelowego holowania dokonuje Ubezpieczony.

HOLOWANIE PRZYCZEPY

§ 34.

1. W przypadku wystąpienia unieruchomienia pojazdu, w następstwie wypadku drogowego Assistance lub awarii w odległości co najmniej 20 km od miejsca zamieszkania lub wykonywania działalności gospodarczej, gdy nie jest możliwa naprawa pojazdu na miejscu zdarzenia, lub w przypadku kradzieży pojazdu, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty holowania przyczepy ciągniętej przez ubezpieczonego pojazd, w przypadku gdy przyczepa jest sprawna, do:
 - 1) miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego lub
 - 2) najbliższej autoryzowanej stacji obsługi lub do warsztatu.
2. Wyboru miejsca docelowego holowania dokonuje Ubezpieczony.
3. Ubezpieczyciel nie odpowiada za przewożony w przyczepie ładunek.

HOLOWANIE POJAZDU POSZKODOWANEGO

§ 35.

1. Ubezpieczyciel zorganizuje i pokryje koszty holowania pojazdu osoby poszkodowanej, unieruchomionego w związku z kolizją pojazdu z innym uczestnikiem ruchu drogowego, której sprawcą jest kierujący pojazdem ubezpieczonym w ramach ubezpieczenia AC.
2. Świadczenie realizowane jest na wniosek osoby poszkodowanej do wskazanego przez nią miejsca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Warunkiem realizacji świadczenia holowania pojazdu jest podpisanie oświadczenia przez kierującego pojazdem ubezpieczonym w ramach ubezpieczenia AC, że był sprawcą kolizji Assistance.

PARKOWANIE POJAZDU

§ 36.

1. W przypadku wystąpienia unieruchomienia pojazdu, w następstwie wypadku drogowego Assistance lub awarii, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty postoju pojazdu lub pozostałości pojazdu na parkingu strzeżonym.
2. Świadczenie realizowane jest wyłącznie, gdy brak jest możliwości holowania pojazdu do warsztatu lub autoryzowanej stacji obsługi ze względu na godziny ich pracy tj. poza godzinami pracy warsztatu lub autoryzowanej stacji obsługi oraz w dni wolne od pracy.
3. Świadczenie realizowane jest w ramach limitu wskazanego w Tabeli w § 66 maksymalnie przez okres:
 - 1) niezbędny do umieszczenia pojazdu w warsztacie lub autoryzowanej stacji obsługi;
 - 2) do dnia otrzymania przez Ubezpieczonego decyzji o uznaniu szkody za całkowitą (w odniesieniu do pozostałości pojazdu).

ODBIÓR POJAZDU PO NAPRAWIE

§ 37.

1. W przypadku naprawy pojazdu będącej następstwem unieruchomienia pojazdu, w wyniku zdarzenia ubezpieczeniowego: wypadku drogowego Assistance lub awarii i dokonywanej w miejscu położonym w odległości powyżej 50 km od miejsca prowadzenia działalności, Centrum Alarmowe organizuje i pokrywa koszty transportu jednej osoby w celu odbioru naprawionego pojazdu z warsztatu lub autoryzowanej stacji obsługi, do którego pojazd został odholowany przez Centrum Alarmowe.
2. Świadczenie realizowane jest poprzez zapewnienie transportu kolejowego w wagonach I klasy lub poprzez transport autobusowy z wyłączeniem komunikacji miejskiej, taksówki lub transportu lotniczego.
3. Świadczenie obejmuje zapewnienie transportu, o którym mowa w ust.1 w jedną stronę tj. do warsztatu lub autoryzowanej stacji obsługi, w której naprawiany był pojazd i do której pojazd został odholowany przez Centrum Alarmowe.
4. Na życzenie Ubezpieczonego Centrum Alarmowe zapewni świadczenie usługi polegającej na odebraniu

i dostarczeniu pojazdu przez kierowcę wskazanego przez Centrum Alarmowe, pod warunkiem pokrycia przez Ubezpieczonego kosztów wskazanych w ust. 5. Kierowca wskazany przez Centrum Alarmowe dostarcza pojazd do jednego z dwóch miejsc, z których pojazd podlega odbiorowi przez Ubezpieczonego: miejsca zamieszkania albo miejsca docelowego podróży Ubezpieczonego w zależności od tego, które miejsce jest położone bliżej warsztatu lub autoryzowanej stacji obsługi.

5. W przypadku świadczenia określonego w ust. 4 Ubezpieczony pokrywa udokumentowane, konieczne koszty paliwa oraz dodatkowego ubezpieczenia i opłat drogowych, o ile zostały one poniesione i uzgodnione z Ubezpieczonym przed wykonaniem usługi.

WYNAJEM SAMOCHODU ZASTĘPCZEGO

§ 38.

1. W przypadku wystąpienia unieruchomienia pojazdu, w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego: wypadku drogowego Assistance, awarii lub kradzieży pojazdu, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty wynajmu samochodu zastępczego do użytku na terytorium kraju zaistnienia tego zdarzenia ubezpieczeniowego.
2. W przypadku unieruchomienia pojazdu świadczenie, o którym mowa w ust. 1 przysługuje wyłącznie, jeśli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego konieczne było holowanie pojazdu przez Centrum Alarmowe.
3. Warunki korzystania z samochodu zastępczego określa podmiot świadczący usługi wynajmu samochodu zastępczego, dalej zwany wypożyczalnią.
4. Warunki, o których mowa w ust. 3 wymagają uprzedniej pisemnej zgody Ubezpieczonego wyrażonej w umowie zawartej z wypożyczalnią.
5. W odniesieniu do jednego zdarzenia ubezpieczeniowego przysługuje jeden samochód zastępczy udostępniany Ubezpieczonemu na zasadach wskazanych w Tabeli w § 66.
6. W ramach świadczenia usługi wynajmu samochodu zastępczego Centrum Alarmowe zorganizuje oraz pokryje koszty dostarczenia i wynajmu samochodu zastępczego Ubezpieczonemu do miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego oraz koszty odbioru tego samochodu od Ubezpieczonego z miejsca przez niego wskazanego.
7. W ramach świadczenia usługi wynajmu samochodu zastępczego Centrum Alarmowe zorganizuje oraz pokryje koszty dostarczenia i wynajmu samochodu zastępczego klasy tożsamej do klasy pojazdu wskazanego w umowie ubezpieczenia.
8. W przypadku motocykli, jeśli z przyczyn niezależnych nie jest możliwa organizacja pojazdu zastępczego tożsamej klasy, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty samochodu zastępczego w klasie C.
9. Świadczenie określone w niniejszym paragrafie nie przysługuje, jeśli w następstwie tego samego zdarzenia ubezpieczeniowego Ubezpieczyciel zorganizował za wiedzą i zgodą Ubezpieczonego na jego rzecz świadczenie określone w § 41 albo w § 42 OWU.

ORGANIZACJA SAMOCHODU ZASTĘPCZEGO DLA POSZKODOWANEGO

§ 39.

1. W przypadku kolizji z innym uczestnikiem ruchu drogowego, której sprawcą jest kierujący pojazdem ubezpieczonym na podstawie niniejszych OWU w zakresie AC, Centrum Alarmowe zorganizuje poszkodowanemu samochód zastępczy do użytku na terytorium kraju zaistnienia tego zdarzenia ubezpieczeniowego.
2. Usługa nie obejmuje kosztów wynajmu pojazdu zastępczego.

PARKOWANIE POJAZDU POSZKODOWANEGO

§ 40.

1. W przypadku kolizji z innym uczestnikiem ruchu drogowego, której sprawcą jest kierujący pojazdem ubezpieczonym na podstawie niniejszych OWU w zakresie AC, Centrum Alarmowe zorganizuje postój

- pojazdu uszkodzanego na parkingu strzeżonym.
2. Usługa nie obejmuje kosztów postoju.

ZAKWATEROWANIE W HOTELU (Kierujący i Pasażerowie)

§ 41.

1. W przypadku wystąpienia unieruchomienia pojazdu, w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego: wypadku drogowego Assistance, awarii lub kradzieży pojazdu w odległości co najmniej 50 km od miejsca zamieszkania, gdy zgodnie z przewidywaniami usługodawcy lub warsztatu albo autoryzowanej stacji obsługi (liczy się dłuższa prognoza) naprawa pojazdu nie będzie możliwa tego samego dnia, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje, przez okres niezbędny do naprawy pojazdu, koszty zakwaterowania.
2. Przez koszty zakwaterowania rozumie się świadczone na rzecz kierowcy i pasażerów koszty noclegu ze śniadaniem w najbliższym położonym hotelu od miejsca zdarzenia oraz koszty ich transportu do tego hotelu.
3. Świadczenie określone w niniejszym paragrafie nie przysługuje, jeśli w następstwie tego samego zdarzenia ubezpieczeniowego Ubezpieczyciel zorganizował na rzecz Ubezpieczonych świadczenie określone w § 38 albo w § 42 OWU.

KONTYNUACJA PODRÓŻY LUB POWRÓT DO MIEJSCA ZAMIESZKANIA (Kierujący i Pasażerowie)

§ 42.

1. W przypadku wystąpienia unieruchomienia pojazdu, w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego: wypadku drogowego Assistance, awarii lub kradzieży pojazdu, gdy zgodnie z przewidywaniami usługodawcy lub warsztatu albo autoryzowanej stacji obsługi (liczy się dłuższa prognoza) naprawa pojazdu nie będzie możliwa w dniu zgłoszenia zdarzenia ubezpieczeniowego, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:
 - 1) powrotu kierowcy i pasażerów do miejsca zamieszkania albo
 - 2) kontynuacji podróży kierowcy i pasażerów do jej miejsca docelowego, jeżeli odległość z miejsca zdarzenia do tego miejsca nie jest większa, niż odległość do miejsca zamieszkania:
 - a) taksówką w przypadku podróży nie przekraczającej 100 km,
 - b) pociągami I klasy lub autobusem,
 - c) samolotem w klasie ekonomicznej, jeżeli zdarzenie ubezpieczeniowe wystąpiło poza terenem Rzeczypospolitej Polskiej;w tym w odniesieniu do lit. b i c, również transport taksówką do i z dworca lub lotniska
2. Koszty powrotu albo kontynuacji podróży pokrywane są w przypadku, gdy powrót kierowcy i pasażerów nie mógł nastąpić przy wykorzystaniu wcześniej zaplanowanego środka transportu.
3. Świadczenie określone w niniejszym paragrafie nie przysługuje, jeśli w następstwie tego samego zdarzenia ubezpieczeniowego Ubezpieczyciel zorganizował na rzecz Ubezpieczonych świadczenie określone w § 38 albo w § 41 OWU.

POMOC PO WYSTĄPIENIU INNEGO ZDARZENIA DROGOWEGO

§ 43.

1. W przypadku awarii ogumienia, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty naprawy pojazdu polegającej na wymianie koła lub jego usprawnieniu przy użyciu zestawu naprawczego lub zorganizuje i pokryje koszty holowania pojazdu do najbliższego warsztatu mogącego dokonać naprawy w sytuacji, gdy naprawa na miejscu zdarzenia nie jest możliwa.
2. W przypadku unieruchomienia pojazdu wskutek braku paliwa Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty dostarczenia właściwego paliwa w ilości pozwalającej na dojechanie do najbliższej czynnej stacji paliw, jeżeli brak paliwa uniemożliwia Ubezpieczonemu kontynuację podróży pojazdem. Koszt paliwa ponosi Ubezpieczony.
3. W przypadku zatankowania niewłaściwego paliwa Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty

- holowania Pojazdu do najbliższego warsztatu lub autoryzowanej stacji obsługi mogącej dokonać naprawy w sytuacji, gdy do baku pojazdu zatankowane zostało niewłaściwe paliwo. Koszt naprawy, części i wymienianego paliwa ponosi Ubezpieczony.
4. W przypadku zatrzaśnięcia w pojeździe kluczyków/sterowników Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:
 - 1) wykonania usługi polegającej na otwarciu pojazdu albo dostarczeniu drugiego kompletu kluczyków/sterowników do miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego (naprawa na miejscu) lub
 - 2) holowania pojazdu do najbliższego warsztatu mogącego dokonać naprawy w przypadku braku możliwości naprawy pojazdu na miejscu zdarzenia.
 5. W przypadku zagubienia lub kradzieży kluczyków/sterowników pojazdu Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:
 - 1) naprawy pojazdu na miejscu zdarzenia, polegającej na otwarciu pojazdu albo dostarczeniu drugiego kompletu kluczyków/sterowników z miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego lub
 - 2) holowania pojazdu do najbliższego warsztatu mogącego dokonać naprawy w przypadku braku możliwości naprawy pojazdu na miejscu zdarzenia.
 6. Warunkiem realizacji świadczeń wskazanych w ust. 4-5 jest okazanie przez Ubezpieczonego przedstawicielowi Centrum Alarmowego obecnemu na miejscu zdarzenia dowodu rejestracyjnego pojazdu lub innego dowodu potwierdzającego uprawnienie do korzystania z pojazdu, jeżeli posiadanie dowodu rejestracyjnego nie jest wymagane prawem miejsca zdarzenia.
 7. W wariantcie VIP w przypadku braku drugiego kompletu kluczyków do ubezpieczonego pojazdu Centrum Alarmowe pokryje jednorazowo w okresie ochrony koszt wyrobienia kompletu kluczyków / sterowników do ubezpieczonego pojazdu.
 8. W przypadku zamarznięcia co najmniej 1 zamka w drzwiach pojazdu Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:
 - 1) usługi polegającej na otwarciu pojazdu (naprawa na miejscu) lub
 - 2) holowania pojazdu do najbliższego warsztatu mogącego dokonać naprawy w przypadku braku możliwości naprawy pojazdu na miejscu zdarzenia ubezpieczeniowego.
 9. W przypadku rozładowania akumulatora Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty usprawnienia pojazdu na miejscu zdarzenia zorganizuje i pokryje koszty holowania pojazdu w przypadku braku możliwości naprawy pojazdu na miejscu zdarzenia. Świadczenie nie przysługuje, jeżeli rozładowanie się akumulatora nastąpiło w wyniku jego zużycia eksploatacyjnego.
 10. W przypadku wpadnięcia pojazdu w zaspę śnieżną Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:
 - 1) usprawnienia pojazdu na miejscu zdarzenia,
 - 2) wyciągnięcia pojazdu z zasy oraz
 - 3) holowania pojazdu.
 11. W przypadku zakopania się pojazdu w grząskim podłożu Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:
 - 1) usprawnienia pojazdu na miejscu zdarzenia,
 - 2) wyciągnięcia pojazdu z grząskiego podłoża oraz
 - 3) holowania pojazdu.

KIEROWCA ZASTĘPCZY

§ 44.

1. Jeżeli w następstwie nieszczęśliwego wypadku kierujący pojazdem zmarł lub wymaga hospitalizacji przez okres dłuższy niż 7 dni, w szpitalu znajdującym się powyżej 50 km od miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszt usługi kierowcy zastępczego w sytuacji, gdy żaden z pasażerów nie może aktualnie prowadzić pojazdu lub nie posiada prawa jazdy i nie może go zastąpić.
2. Usługa kierowcy zastępczego jest świadczona do miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, a w odniesieniu do pasażerów do ich miejsca zamieszkania.
3. Skorzystanie z usługi kierowcy zastępczego, wyklucza skorzystanie w związku z tym samym zdarzeniem

ubezpieceniowym, ze świadczenia kontynuacji podróży lub powrotu do miejsca zamieszkania.

USŁUGI CONCIERGE

§ 45.

1. Na życzenie Ubezpieczonego Centrum Alarmowe zorganizuje następujące świadczenia:
 - 1) organizacja i dostarczenie pod wskazany adres zakupów, kwiatów, prezentów;
 - 2) rezerwacja, organizacja, dostarczenie pod wskazany adres biletów do kin, teatrów, oper oraz na imprezy sportowe i kulturalne;
 - 3) organizacja wypoczynku w wybranym miejscu na świecie (rezerwacja hotelu, pensjonatu, wycieczki, biletów lotniczych, kolejowych);
 - 4) rezerwacja stolików w wybranej restauracji;
 - 5) rezerwacja w klubie sportowym;
 - 6) rezerwacja w stacji obsługi pojazdów;
 - 7) organizacja usług samochodowych: mycie, konserwacja, naprawa, przeglądy;
 - 8) organizacja opieki dla dziecka.
2. Koszty zakupionych towarów oraz ich dostarczenia i rezerwacji spoczywają na Ubezpieczonym i są mu każdorazowo przedstawiane do autoryzacji przed wykonaniem usługi za pośrednictwem Centrum Alarmowego.

SZKOŁA BEZPIECZNEJ JAZDY

§ 46.

1. W przypadku unieruchomienia pojazdu wskutek wypadku drogowego Assistance, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty jednodniowych zajęć w Szkole bezpiecznej jazdy lub sześć godzin kursu jazdy doszkalającej dla Korzystającego lub osoby przez niego upoważnionej, która kierowała Pojazdem w momencie wypadku drogowego Assistance.
2. Świadczenie nie obejmuje pokrycia kosztu dojazdu kursanta na szkolenie ani powrotu kursanta ze szkolenia.
3. Usługa zostanie zorganizowana w Polsce, natomiast wypadek drogowy Assistance może wystąpić w dowolnym miejscu, które jest objęte ubezpieczeniem.
4. Limit świadczenia został wskazany w Tabeli w § 66.

NAPRAWA POJAZDU

§ 47.

1. W przypadku unieruchomienia pojazdu wskutek zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty usługi naprawy pojazdu w miejscu wystąpienia ww. zdarzenia ubezpieczeniowego w zakresie, w jakim uszkodzenie może być usunięte bez konieczności holowania pojazdu.
2. O możliwości naprawy na miejscu zdarzenia decyduje obecny na miejscu usługodawca.
3. Pokryte zostaną wyłącznie koszty dojazdu i robocizny (z wyłączeniem kosztów części lub materiałów użytych do naprawy).

ZŁOMOWANIE POJAZDU

§ 48.

1. W przypadku wystąpienia wypadku drogowego Assistance powodującego powstanie obowiązku złomowania pojazdu zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w kraju zdarzenia ubezpieczeniowego, Centrum Alarmowe zorganizuje odbiór pojazdu z miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego, dostarczy do miejsca złomowania i pokryje koszty złomowania pojazdu.
2. Usługa, o której mowa w ust. 1 organizowana jest na pisemny wniosek Ubezpieczonego za zgodą właściciela pojazdu i po udostępnieniu przez niego dokumentów niezbędnych do jej wykonania.

3. Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty złomowania pojazdu zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w kraju wykonania usługi.

PRZESŁANIE CZĘŚCI ZAMIENNYCH

§ 49.

W przypadku unieruchomienia pojazdu wskutek zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance powodującego konieczność naprawy pojazdu, gdy niezbędne do jej wykonania części zamienne nie są dostępne i nie mogą być zamówione przez warsztat naprawczy, w którym unieruchomiony pojazd jest naprawiany, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty wysłania do miejsca unieruchomienia pojazdu takich części zamiennych, dostarczonych Centrum Alarmowemu na zlecenie Ubezpieczonego (to jest wyłącznie koszty nadania takiej przesyłki). Z zakresu ochrony wyłączone są koszty zakupu części zamiennych, jak również opłat celnych związanych z przesyłką poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

PRZESŁANIE BRAKUJĄCYCH DOKUMENTÓW

§ 50.

W przypadku unieruchomienia pojazdu wskutek zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance, na wniosek Ubezpieczającego lub Korzystającego Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty nadania brakujących dokumentów niezbędnych do kontynuowania podróży (dokumenty potwierdzające zawarcie obowiązkowej umowy ubezpieczenia, listy przewozowe, dokumenty pojazdu i Ubezpieczonych) do miejsca, w którym przebywa Ubezpieczony, pod warunkiem dostarczenia przedstawicielowi Centrum Alarmowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej brakujących dokumentów przez osobę wskazaną Centrum Alarmowemu przez Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego.

WIZYTA LEKARZA / PIEŁĘGNIARKI

§ 51.

W przypadku wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku, w wyniku którego Ubezpieczony wymaga pomocy lekarskiej, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:

- 1) dojazdu i honorarium lekarza pierwszego kontaktu albo pielęgniarki (w zakresie zaleconym przez lekarza Centrum Alarmowego lub lekarza prowadzącego i w zakresie zabiegów medycznych możliwych do wykonania według wiedzy medycznej lekarza Centrum Alarmowego lub lekarza prowadzącego w warunkach, w jakich znalazł się Ubezpieczony) do miejsca pobytu Ubezpieczonego, albo
- 2) dojazdu Ubezpieczonego do najbliższej wskazanej przez Centrum Alarmowe placówki medycznej oraz wizyty w tej placówce u lekarza pierwszego kontaktu lub pielęgniarki, przy czym Ubezpieczyciel

pokrywa wyłącznie koszty pierwszej wizyty.

Doradza się wezwanie pogotowia ratunkowego, jeżeli stan zdrowia Ubezpieczonego wymagać może takiej interwencji. W przypadku wystąpienia nieszczęśliwego wypadku, Centrum Alarmowe pokryje na wniosek Ubezpieczonego koszty transportu Ubezpieczonego przez pogotowie ratunkowe pod warunkiem uprzedniego uzgodnienia przez Ubezpieczonego z Centrum Alarmowym pokrycia tego kosztu albo udokumentowania przez Ubezpieczonego, że z przyczyn od siebie niezależnych nie mógł zawiadomić Centrum Alarmowego o konieczności transportu Ubezpieczonego przez pogotowie ratunkowe i uzgodnić pokrycia kosztów transportu przez Centrum Alarmowe.

DOSTARCZENIE LEKÓW

§ 52.

1. Jeżeli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczonemu zostały przepisane leki przez lekarza prowadzącego i zgodnie z jego pisemnym zaleceniem lub zaleceniem lekarza Centrum Alarmowego podjętym w oparciu o dokumentację medyczną, a Ubezpieczony (z uwagi na swój stan zdrowia) nie może opuszczać miejsca pobytu, Centrum Alarmowe zorganizuje zakup i pokryje koszty dostarczenia do miejsca pobytu Ubezpieczonego leków przepisanych przez lekarza prowadzącego.
2. Świadczenie nie obejmuje pokrycia kosztów zakupu leków, środków medycznych lub innych materiałów używanych w ramach realizacji świadczenia.
3. Warunkiem realizacji świadczenia jest udostępnienie przedstawicielowi Centrum Alarmowego ważnej i prawidłowo wystawionej recepty niezbędnej do wykupienia leków.

REHABILITACJA

§ 53.

1. Jeżeli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku, Ubezpieczony wymaga rehabilitacji – zgodnie z pisemnym zaleceniem lekarza prowadzącego - Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty jednego z poniższych świadczeń:

- 1) wizyta fizjoterapeuty w miejscu pobytu Ubezpieczonego w Polsce
albo
- 2) wizyta Ubezpieczonego w poradni rehabilitacyjnej w Polsce położonej najbliżej miejsca pobytu Ubezpieczonego; w zakresie procedur medycznych uzgodnionych z lekarzem Centrum Alarmowego.

WIZYTA OSOBY BLISKIEJ

§ 54.

Jeżeli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku, Ubezpieczony wymaga hospitalizacji przez okres dłuższy niż 4 dni w placówce medycznej znajdującej się powyżej 50 km od jego miejsca zamieszkania, na wniosek Ubezpieczonego Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty:

- 1) transportu osoby bliskiej wskazanej przez Ubezpieczonego z miejsca jej pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do placówki medycznej, w której Ubezpieczony jest hospitalizowany, oraz koszty podróży powrotnej tej osoby do miejsca jej zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po zakończonej hospitalizacji Ubezpieczonego. Transport odbywa się:
 - a) taksówką (nie dalej jednak niż na odległość 100 km),
 - b) pociągami (w I klasie) lub autobusem,
 - c) samolotem (w klasie ekonomicznej), jeżeli czas podróży pociągami lub autobusem przekracza 8 godzin,w tym w odniesieniu do lit. b i c, również transport taksówką do i z dworca lub lotniska;
- 2) zakwaterowania osoby bliskiej (nocleg z wliczonym śniadaniem) wskazanej przez Ubezpieczonego w hotelu o kategorii do trzech gwiazdek, znajdującym się najbliżej miejsca hospitalizacji Ubezpieczonego. pomocy pogotowia ratunkowego (stan nagłego zagrożenia zdrowotnego), Centrum

Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty transportu medycznego do placówki medycznej najbliższego miejsca zdarzenia ubezpieczeniowego.

WPLATA KAUCJI

§ 55.

W przypadku wystąpienia wypadku drogowego Assistance, Centrum Alarmowe w imieniu Ubezpieczonego dokona zapłaty kwoty tytułem zabezpieczenia (zwanego dalej „kaucją”), jakie jest od Ubezpieczonego wymagane stosownie do przepisów prawa w postępowaniu sądowym, przy czym:

- 1) warunkiem otrzymania świadczenia jest potwierdzenie zaistnienia zdarzeń, w związku z którymi dokonana ma być zapłata kaucji, przez Centrum Alarmowe, co Ubezpieczony obowiązany jest umożliwić, oraz podpisanie przez Ubezpieczonego i doręczenie przedstawicielowi Centrum Alarmowego weksla własnego na kwotę wpłaconej kaucji;
- 2) Ubezpieczony zobowiązany jest zwrócić Centrum Alarmowemu wpłaconą w walutach obcych kaucję w pełnej wysokości w polskich złotych niezwłocznie po otrzymaniu zwrotu kaucji w wyniku postępowania sądowego lub w ciągu 15 dni od wydania przez sąd prawomocnego orzeczenia w sprawie, w związku z którą dokonano wpłaty kaucji, nie później jednak niż w terminie 3 miesięcy, od dnia złożenia kaucji przez Centrum Alarmowe;
- 3) w razie niedopełnienia obowiązku zwrotu wpłaconej kwoty Centrum Alarmowe zastrzega sobie prawo dochodzenia roszczeń na drodze prawnej;
- 4) przeliczenie na polskie złote wysokości wpłaconej w walucie obcej kaucji, następuje według obowiązującego w dniu dokonywania jej zwrotu kursu średniego danej waluty obcej ustalonego przez Narodowy Bank Polski.

POMOC PSYCHOLOGA

§ 56.

Jeżeli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku, lekarz prowadzący uzna za niezbędną i pisemnie zleci Ubezpieczonemu psychoterapię, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty wizyt Ubezpieczonego u psychologa.

TRANSPORT MEDYCZNY

§ 57.

1. Jeżeli w wyniku zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczony wymaga pomocy pogotowia ratunkowego (stan nagłego zagrożenia zdrowotnego), Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty transportu medycznego do placówki medycznej najbliższego miejsca zdarzenia ubezpieczeniowego.
2. Niezastosowanie się Ubezpieczonego do decyzji lekarza Centrum Alarmowego lub samowolne podejmowanie czynności sprzecznych z zaleceniami lekarza Centrum Alarmowego lub lekarza prowadzącego powoduje utratę prawa do świadczenia.

TRANSPORT ZWŁOK

§ 58.

1. Jeżeli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczony zmarł, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty czynności związanych z przewiezieniem zwłok lub prochów Ubezpieczonego do miejsca pochówku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Świadczenie nie obejmuje pokrycia wydatków związanych z kremacją, pogrzebem i pochówkiem.

OPIEKA NAD DZIEĆMI

§ 59.

1. Jeżeli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku, Ubezpieczony jest hospitalizowany albo musi przebywać w pozycji leżącej, zgodnie z pisemnym zaleceniem lekarza prowadzącego, a konieczne jest zapewnienie opieki dzieciom, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty opieki w miejscu zamieszkania przez podmiot profesjonalnie zajmujący się świadczeniem tego typu usług lub w okolicznościach uzasadnionych stanem zdrowia osoby, której opieka ma dotyczyć przez pielęgniarkę.
2. Świadczenie jest realizowane za pisemną zgodą Ubezpieczonego, w sytuacji, gdy w miejscu zamieszkania nie ma żadnej osoby, która mogłaby taką opiekę zapewnić, a Ubezpieczony zapewnił dostęp do miejsca pobytu dzieci.
3. Jeżeli po upływie okresu wskazanego jako limit świadczenia będzie istniała konieczność przedłużenia czasu tej opieki nad dziećmi, Centrum Alarmowe dołoży starań w celu zorganizowania opieki przez dalszą rodzinę lub opiekę społeczną.

OPIEKA NAD ZWIERZĘTAMI DOMOWYMI

§ 60.

1. Jeżeli w następstwie zdarzenia ubezpieczeniowego Assistance: nieszczęśliwego wypadku, Ubezpieczony jest hospitalizowany, a konieczne jest zapewnienie opieki nad zwierzęciem domowym, Centrum Alarmowe zorganizuje i pokryje koszty opieki nad zwierzęciem domowym w miejscu zamieszkania.
2. Opieka nad zwierzęciem domowym realizowana jest w zakresie karmienia, wyprowadzania na spacer oraz utrzymania higieny.
3. Świadczenie nie obejmuje pokrycia kosztów karmy dla zwierząt lub środków do utrzymania higieny używanych podczas sprawowania opieki, do pokrycia których zobowiązany jest Ubezpieczony.
4. Świadczenie jest realizowane:
 - 1) za pisemną zgodą Ubezpieczonego właściciela zwierzęcia, który wyraża zgodę na opiekę i dostęp do miejsca, w którym znajduje się zwierzę domowe;
 - 2) gdy w miejscu zamieszkania nie ma żadnej osoby w wieku powyżej 13 lat, która mogłaby taką opiekę zapewnić;
 - 3) Ubezpieczony zapewnił dostęp do miejsca, w którym znajduje się zwierzę domowe.
5. Świadczenie jest realizowane wyłącznie, gdy warunki określone w ust. 4 pkt 1-3 spełnione są łącznie.
6. Jeżeli po upływie okresu wskazanego jako limit świadczenia będzie istniała konieczność przedłużenia czasu tej opieki, Centrum Alarmowe dołoży starań w celu zorganizowania opieki dla zwierzęcia domowego przez dalszą rodzinę lub hotel dla zwierząt na koszt Ubezpieczonego.

POMOC INFORMACYJNA

§ 61.

1. Na wniosek Ubezpieczonego Centrum Alarmowe przekaze niezwłocznie wskazanej przez niego osobie w Polsce pilne wiadomości w związku z zaistnieniem zdarzenia ubezpieczeniowego. Ubezpieczony zobowiązany jest do podania danych kontaktowych osoby, której ma być przekazana pilna wiadomość.
2. Na wniosek Ubezpieczonego Centrum Alarmowe udzieli Ubezpieczonemu telefonicznej informacji o procedurach dotyczących:
 - 1) postępowania w razie wypadku lub kolizji;
 - 2) zgłaszania szkód, w tym o wymaganej dokumentacji i o obowiązujących terminach;
 - 3) zawierania umów ubezpieczenia i zasad zgłaszania szkód z tytułu ubezpieczenia OCppm;
 - 4) pokrycia kosztów leczenia za granicą;
 - 5) postępowania w przypadku utraty (zagubienia lub kradzieży) dokumentów;

- 6) postępowania w przypadku utraty (zagubienia lub kradzieży) kart płatniczych/czeków.
3. Na wniosek Ubezpieczonego Centrum Alarmowe udzieli Ubezpieczonemu telefonicznej informacji o:
 - 1) danych teleadresowych autoryzowanych warsztatów;
 - 2) danych teleadresowych stacji benzynowych;
 - 3) danych teleadresowych zakładów wulkanizacyjnych;
 - 4) danych teleadresowych parkingów strzeżonych;
 - 5) danych teleadresowych placówek medycznych i aptek;
 - 6) danych teleadresowych moteli i hoteli;
 - 7) danych teleadresowych zakładów gastronomicznych.
4. Na wniosek Ubezpieczonego Centrum Alarmowe udzieli Ubezpieczonemu telefonicznej informacji o rekomendowanych trasach przejazdu pomiędzy określonymi miejscami w Europie, remontach dróg, natężeniu ruchu/korkach, dopuszczalnym tonażu dróg i mostów na trasie przejazdu, czasie oczekiwania na przejściach granicznych.
5. W przypadku wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, Centrum Alarmowe, na wniosek Ubezpieczonego, zorganizuje doraźną telefoniczną pomoc tłumacza Centrum Alarmowego w rozmowach ze służbami medycznymi, policją, pomocą drogową lub strażą graniczną. Pomoc tłumacza odbywa się w języku angielskim, francuskim, niemieckim, włoskim lub hiszpańskim.
6. W przypadku wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, Centrum Alarmowe przetłumaczy oficjalne formularze, których obowiązek wypełnienia pozostaje w bezpośrednim związku z zaistnieniem zdarzenia ubezpieczeniowego. Pomoc w tłumaczeniu formularzy realizowana jest w ciągu 24 godzin od momentu otrzymania przez Centrum Alarmowe kopii formularzy i odbywa się w języku angielskim, francuskim, niemieckim, włoskim lub hiszpańskim.

SUMA UBEZPIECZENIA

§ 62.

W przypadku Car Assistance, niezależnie od wybranego przez Ubezpieczającego wariantu ubezpieczenia górną granicę odpowiedzialności Ubezpieczyciela stanowi suma ubezpieczenia dla jednego zdarzenia ubezpieczeniowego w wysokości 5 000 EUR, z zastrzeżeniem limitów odpowiedzialności dla poszczególnych świadczeń podanych w Tabelach w § 66.

SKŁADKA

§ 63.

1. Wysokość składki zależy od wariantu oraz rodzaju pojazdu ubezpieczenia w ramach ubezpieczenia Car Assistance.
2. Zasady opłacania składki określone są w § 82.

SZCZEGÓLNE WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI CAR ASSISTANCE

§ 64.

1. Niezależnie od postanowień § 84 (Rozdział IX Postanowienia Wspólne), Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za niespełnienie świadczenia, gdy udzielenie tego świadczenia zostało uniemożliwione lub opóźnione z powodu:
 - 1) trzęsienia ziemi lub osunięcia się ziemi, powodzi, huraganu, pożaru;
 - 2) strajków, niepokojów społecznych, aktów terroru, wojen, skutków promieniowania radioaktywnego, a także ograniczeń w poruszaniu się wprowadzonych decyzjami władz administracyjnych, powodującymi niemożliwość realizacji danych świadczeń przez usługodawców Ubezpieczyciela.
2. Ubezpieczeniem nie są objęte pojazdy:
 - 1) zarejestrowane jako specjalne lub specjalnego przeznaczenia (np. pojazdy wojska, budowlane, policyjne, karetki pogotowia);

- 2) wystawione w momencie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego do sprzedaży komisowej;
 - 3) unieruchomione wskutek przeładowania;
 - 4) o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t;
 - 5) używane w momencie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego jako rekwizyty;
 - 6) używane w momencie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego do transportu produktów lub surowców toksycznych, niebezpiecznych lub radioaktywnych zgodnie z Umową europejską dotyczącą przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR).
3. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkody w mieniu przewożonym pojazdem lub samochodem zastępczym.
 4. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela jest wyłączona w przypadku, gdy dostęp do miejsca zdarzenia ubezpieczeniowego i pojazdu jest niemożliwy.
 5. Centrum Alarmowe nie pokrywa kosztów konserwacji, czyszczenia i eksploatacji pojazdu, kosztów paliwa, kosztów części zamiennych, kosztów płynów eksploatacyjnych i innych materiałów użytych do napraw, kosztów zakupu, montażu lub napraw wyposażenia dodatkowego pojazdu, z zastrzeżeniem odmiennych postanowień OWU odnoszących się do opisanych świadczeń.
 6. Z zastrzeżeniem wyłączeń opisanych powyżej, w przypadku świadczenia wynajmu samochodu zastępczego odpowiedzialność Ubezpieczyciela jest wyłączona:
 - 1) w zakresie wszelkich kosztów dodatkowych eksploatacji samochodu zastępczego w tym: opłat za autostrady i parkingi, kosztów paliwa lub materiałów eksploatacyjnych;
 - 2) dodatkowego ubezpieczenia, kosztów napraw uszkodzonego przez Ubezpieczonego samochodu zastępczego;
 - 3) kosztów udziału własnego w szkodach;
 - 4) kaucji agencji w przypadku świadczenia realizowanego poza terenem Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 5) gdy Ubezpieczony użytkuje samochód zastępczy niezgodnie z warunkami określonymi przez agencję.
 7. W przypadku, gdy Ubezpieczony nie wyrazi zgody, na zwolnienie służb medycznych z obowiązku dochowania tajemnicy lekarskiej oraz udostępnienia dokumentacji z leczenia, w zakresie koniecznym do ustalenia odpowiedzialności i w formie wymaganej przepisami prawa, Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za niespełnienie lub nienależyte spełnienie świadczenia, o ile niespełnienie lub nienależyte spełnienie świadczenia wynikało bezpośrednio z niewyrażenia przez Ubezpieczonego zgody, o której mowa powyżej i uniemożliwiło ustalenie odpowiedzialności Ubezpieczyciela.
 8. Z zakresu odpowiedzialności Ubezpieczyciela wyłączone jest ponadto leczenie oraz transport w przypadku, gdy stan zdrowia Ubezpieczonego wymaga natychmiastowej interwencji pogotowia ratunkowego (stan nagłego zagrożenia zdrowotnego).
 9. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje kosztów powstałych w następstwie:
 - 1) leczenia niezwiązanego z pomocą medyczną świadczoną przez szpitale i placówki medyczne;
 - 2) rekonwalescencji Ubezpieczonego lub chorób leczonych przed dniem zdarzenia ubezpieczeniowego;
 - 3) zabiegów estetycznych;
 - 4) wypadków wynikających z udziału w zakładach, przestępstwach;
 - 5) wypadków wynikających z udziału w bójkach, za wyjątkiem działania w obronie koniecznej i w stanie wyższej konieczności;
 - 6) szczepień, a także leczenia dentystycznego, urazów niewymagających udzielenia natychmiastowej, niezbędnej pomocy medycznej;
 - 7) wypadków wynikających z zabiegów lub leczenia nie uznanego w sposób naukowy i medyczny;
 - 8) niestosowania się Ubezpieczonego do zaleceń lekarza prowadzącego lub lekarza Centrum Alarmowego.
 10. Ubezpieczyciel nie organizuje i nie pokrywa kosztów świadczeń wynikających z umowy ubezpieczenia, jeżeli:
 - 1) udzielenie świadczeń zostało uniemożliwione przez działanie siły wyższej: trzęsienie ziemi, powódź, huragan, pożar lasu albo awarię lub brak dostępności urządzeń telekomunikacyjnych;
 - 2) realizacja świadczeń zostanie uniemożliwiona wskutek interwencji lokalnych organów odpowiedzialnych za pomoc w wypadkach na drodze, bezpieczeństwo, ochronę środowiska, usuwanie skażeń lub wskutek interwencji straży pożarnej, policji lub organów celnych;

11. Ubezpieczyciel może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, gdy Ubezpieczający lub Ubezpieczony z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa zgłosił zdarzenie ubezpieczeniowe do Centrum Alarmowego później niż 48 godzin od jego zaistnienia, jeżeli takie postępowanie Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego przyczyniło się do zwiększenia kosztów lub uniemożliwiło Ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności i skutków zdarzenia ubezpieczeniowego; chyba, że ubezpieczyciel w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
12. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności i jest zwolniony z obowiązku zwrotu wszelkich samowolnie poniesionych kosztów przez Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego w związku z zajściem zdarzenia ubezpieczeniowego, jeżeli koszty te zostały poniesione bez uprzedniego porozumienia z Centrum Alarmowym, z zastrzeżeniem następujących przypadków:
 - 1) telefoniczne uzgodnienie kosztów usług opisanych w niniejszych OWU było niemożliwe z powodu obrażeń odniesionych przez Ubezpieczonego wskutek wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, a jednocześnie żadna inna osoba nie mogła takiego zgłoszenia i uzgodnienia dokonać w imieniu Ubezpieczonego. W przypadku, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, Ubezpieczony zobowiązany jest wykazać wystąpienie tych, obrażeń uniemożliwiających mu dokonanie telefonicznego uzgodnienia kosztów. poprzez przedłożenie dokumentacji medycznej. W przeciwnym razie nie przysługuje Ubezpieczonemu zwrot poniesionych kosztów;
 - 2) holowania pojazdu na zlecenie Policji lub przez służby autostradowe działające na zasadzie wyłączności – pod warunkiem, że Ubezpieczony uzgodni z Centrum Alarmowym poniesienie tych kosztów we własnym zakresie jeszcze przed realizacją holowania przez ww. podmioty;
 - 3) realizacja świadczeń przez Centrum Alarmowe nie jest możliwa w ciągu 4 godzin po terminie pierwotnie zadeklarowanym przez Centrum Alarmowe pod warunkiem, że Ubezpieczony uzgodni z Centrum Alarmowym poniesienie tych kosztów we własnym zakresie przed podjęciem jakichkolwiek działań lub zleceń powodujących powstanie takich kosztów.
13. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenia spowodowane:
 - 1) kradzież lub utratę kluczyków samochodowych;
 - 2) przeładowaniem pojazdu i przekroczeniem dopuszczalnego nacisku na osie lub obciążeniem pojazdu przyczepą o masie większej niż dopuszczalna przez producenta pojazdu;
 - 3) ugrzęźnięciem lub osunięciem się pojazdu lub ciągniętej przezeń przyczepy/naczepy z powodu zatrzymania pojazdu na luźnym, niestabilnym lub grząskim podłożu;
 - 4) nieprzeprowadzeniem naprawy pojazdu po wcześniejszej interwencji Centrum Alarmowego o ile miało to wpływ na zajście danego zdarzenia ubezpieczeniowego;
 - 5) niewłaściwą eksploatacją niezgodną z zaleceniami producenta pojazdu;
 - 6) normalnym zużyciem eksploatacyjnym części lub elementów pojazdu, które zgodnie z instrukcją obsługi pojazdu albo zgodnie z zaleceniami producenta pojazdu lub producenta części pojazdu powinny być systematycznie wymieniane w czasie jego eksploatacji.
14. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenia powstałe:
 - 1) w pojazdach przeznaczonych lub używanych do przewozu: produktów lub surowców toksycznych, niebezpiecznych lub radioaktywnych (ADR) - do czasu zakończenia akcji usuwania zagrożenia wynikającego z właściwości przewożonego ładunku;
 - 2) w trakcie działania przestępczego dokonywanego z wykorzystaniem pojazdu objętego ubezpieczeniem – wyłączenie odpowiedzialności dotyczy świadczeń w stosunku do sprawców przestępstwa;
 - 3) w następstwie z kierowaniem pojazdem przez osobę nie upoważnioną przez Ubezpieczającego – wyłączenie odpowiedzialności dotyczy świadczeń na rzecz tego kierowcy.
15. Ubezpieczyciel nie pokrywa kosztów naprawy ubezpieczonych pojazdów w warsztatach, a także kosztów konserwacji i eksploatacji ubezpieczonego pojazdu oraz kosztów paliwa i części zamiennych:
 - 1) w przypadku świadczenia naprawy pojazdu na miejscu zdarzenia - koszty części zamiennych, płynów eksploatacyjnych oraz materiałów użytych do naprawy pokrywa Ubezpieczony;
 - 2) w przypadku świadczeń opisanych jako organizacja koszty organizowanych usług pokrywa Ubezpieczony.
16. Ubezpieczyciel nie odpowiada za ładunki i towary przewożone ubezpieczonym pojazdem a także za bagaż i przedmioty osobiste Ubezpieczonych pozostawione w pojeździe na czas wykonywania świadczeń.

17. W przypadku organizacji podróży Ubezpieczonych zgodnie z przysługującymi świadczeniami Ubezpieczyciel nie organizuje i nie pokrywa kosztów transportu zwierząt i nadbagażu rozumianego jako bagaż, którego przewóz z uwagi na wielkość (masa, rozmiary) wymaga dodatkowej opłaty na rzecz przewoźnika.
18. Ubezpieczyciel nie pokrywa kosztów transportu ładunku lub towarów przewożonych pojazdem ubezpieczonym, opłat celnych, opłat drogowych (autostrady, promy), ubezpieczenia oraz kosztów wyżywienia Ubezpieczonych.
19. Ubezpieczenie nie obejmuje skutków opóźnienia w transporcie ładunków, szkód w postaci utraconych korzyści oraz innych szkód, które związane są z działalnością gospodarczą, zarobkową lub zawodową Ubezpieczającego.
20. W zakresie wszystkich świadczeń pomocy medycznej Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności w przypadku:
 - 1) chorób ostrych lub chronicznych niezależnie od ich przyczyny,
 - 2) obrażeń ciała o powierzchownym i łagodnym charakterze, które nie uniemożliwiają kontynuowania podróży ubezpieczonym pojazdem,
 - 3) obrażeń ciała, chorób i stanów patologicznych będących konsekwencją użycia toksyn, narkotyków i środków odurzających oraz leków nie przepisanych przez lekarza lub przyjmowanych niezgodnie z zaleceniami lekarza,
 - 4) gdy Ubezpieczony postępuje wbrew zaleceniom lekarza prowadzącego lub lekarza Centrum Alarmowego.
21. Z zakresu świadczeń pomoc medycznej wyłączone są wszystkie świadczenia i koszty związane ze zdarzeniami będącymi wynikiem:
 - 1) chorób psychicznych uprzednio leczonych stacjonarnie,
 - 2) nawrotów chorób, o których Ubezpieczony wiedział przed wyruszeniem w podróż, o ile istniały przeciwskazania do podróżowania pojazdem.
22. Z zakresu świadczeń pomoc medyczna wyłączone są koszty:
 - 1) szczepień ochronnych (w tym szczepień obowiązkowych na terenie danego państwa),
 - 2) badań mających charakter profilaktyczny,
 - 3) leczenia stomatologicznego i protetyki stomatologicznej,
 - 4) operacji plastycznych wszelkiego rodzaju.
23. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela nie obejmuje także strat materialnych z tytułu utraty, uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy należących do Ubezpieczonego, związanych z nieszczęśliwym wypadkiem.

POSTĘPOWANIE W RAZIE ZAJŚCIA ZDARZENIA UBEZPIECZENIOWEGO

§ 65.

1. W celu umożliwienia Ubezpieczycielowi spełnienia świadczenia Ubezpieczony, Ubezpieczający lub każda inna osoba działająca w jego imieniu, zobowiązana jest zawiadomić Centrum Alarmowe o zdarzeniu ubezpieczeniowym nie później niż 48 godzin od jego zaistnienia, telefonując pod numer wskazany w dokumencie ubezpieczenia oraz na stronie www.pkoubezpieczenia.pl w zakładce Zgłoszenie Szkody podając następujące informacje:
 - nazwisko lub firmę Ubezpieczającego i Ubezpieczonego,
 - miejsce zdarzenia i numer telefonu do dalszych kontaktów,
 - markę, typ i numer rejestracyjny pojazdu,
 - rodzaj pojazdu (np. samochód ciężarowy, ciągnik siodłowy, naczepa, przyczepa),
 - krótki opis zaistniałego zdarzenia,
 - informacje na temat przewożonego ładunku lub pasażerów, które mogą mieć znaczenie dla właściwej organizacji świadczeń Assistance.
2. W celu umożliwienia Centrum Alarmowemu spełnienia świadczenia transportu medycznego, o którym mowa w niniejszych OWU, Ubezpieczony, Ubezpieczający lub każda inna osoba działająca w

jego imieniu zobowiązana jest do zapewnienia zespołowi medycznemu lub innym osobom uprawnionym przez Ubezpieczyciela dostępu do wszelkich informacji pozwalających na ocenę stanu zdrowia Ubezpieczonego i celowości transportu medycznego. Ubezpieczony, Ubezpieczający, zobowiązany jest użyć wszelkich środków jakimi dysponuje, w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.

3. Jeżeli Ubezpieczony lub Ubezpieczający umyślnie lub na skutek rażącego niedbalstwa nie dopełni obowiązków określonych powyżej i naruszenie ww. obowiązków przyczyniło się do zwiększenia szkody

NAZWA USŁUGI	WARIANT PREMIUM	WARIANT VIP
Naprawa pojazdu	do 5 000 EUR	do 5 000 EUR
Naprawa na miejscu zdarzenia pojazdu poszkodowanego – tylko po kolizji	tylko na terenie Polski	tylko na terenie Polski
Holowanie pojazdu - od miejsca zdarzenia ubezpieczeniowego	do 500 km na terenie Polski do 250 km na terenie Europy	do 1000 km na terenie Polski do 1000 km na terenie Europy
Holowanie przyczepy	Świadczenie niedostępne	do 150 km
Holowanie pojazdu poszkodowanego – tylko po kolizji	tylko na terenie Polski	tylko na terenie Polski
Parkowanie pojazdu	do 300 PLN	do 1 000 PLN
Parkowanie pojazdu poszkodowanego – tylko po kolizji	organizacja usługi; tylko na terenie Polski	organizacja usługi; tylko na terenie Polski
Odbiór pojazdu po naprawie	świadczenie dostępne wraz z dodatkową usługą kierowcy odbierającego pojazd	świadczenie dostępne wraz z dodatkową usługą kierowcy odbierającego pojazd
Złomowanie pojazdu	do 500 PLN	do 500 PLN
Przekazanie pilnej wiadomości Infolinia o procedurach / zasadach postępowania Infolinia o usługodawcach Nawigacja w podróży Pomoc tłumacza Pomoc w tłumaczeniu formularzy	bez limitu	bez limitu
Usługi Concierge	bez limitu	bez limitu
Zakwaterowanie w hotelu* (limit łączny dla 3 noclegów dla 1 osoby)	do 600 PLN – teren Polski do 300 EUR – Europa bez Polski	do 1 000 PLN – teren Polski do 600 EUR – Europa bez Polski
Wynajem samochodu zastępczego*	do 3 dni – po awarii do 7 dni – po kolizji do 7 dni – po kradzieży	na czas naprawy do 14 dni – po awarii na czas naprawy do 14 dni – po kolizji do 21 dni – po kradzieży
Kontynuacja podróży lub powrót do miejsca zamieszkania*	do 100 km – taksówka limit dla taksówki: do 700 PLN – teren Polski do 300 EUR – Europa bez Polski pociąg – I klasa autobus samolot – klasa ekonomiczna dla zdarzenia ubezpieczeniowego za granicą	do 100 km – taksówka limit dla taksówki: do 700 PLN – teren Polski do 300 EUR – Europa bez Polski pociąg – I klasa autobus samolot – klasa ekonomiczna dla zdarzenia ubezpieczeniowego za granicą
Przesłanie części zamiennych, brakujących dokumentów	świadczenie niedostępne	koszt przesyłki (usługa świadczona poza Polską)
Wpłata kaucji	świadczenie niedostępne	koszt przesyłki (usługa świadczona poza Polską)
Szkola bezpiecznej jazdy – tylko po Wypadku drogowym Assistance	do 800 PLN	do 800 PLN

*Świadczenia wynajem samochodu zastępczego, kontynuacja podróży lub powrót do miejsca zamieszkania oraz zakwaterowanie w hotelu realizowane są zamiennie

lub uniemożliwiło Ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności i skutków wypadku, Ubezpieczyciel ma prawo do

NAZWA USŁUGI	WARIANT PREMIUM	WARIANT VIP
Transport medyczny	do 1 500 PLN – na terenie Polski	do 1 500 PLN
Wizyta lekarza	do 300 PLN	do 300 PLN
Wizyta osoby bliskiej	do 300 PLN	do 1 500 PLN
Wizyta pielęgniarki	świadczenie niedostępne	do 1 500 PLN
Dostarczenie leków	świadczenie niedostępne	do 1 500 PLN
Rehabilitacja	świadczenie niedostępne	do 1 500 PLN
Kierowca zastępczy	świadczenie niedostępne	do 1 000 PLN
Kierowca zastępczy	świadczenie niedostępne	do 1 000 PLN
Pomoc psychologa	świadczenie niedostępne	do 1 000 PLN
Pomoc psychologa	świadczenie niedostępne	do 1 000 PLN
Opieka nad zwierzętami	świadczenie niedostępne	do 1 000 PLN
Transport zwłok	do 5 000 EUR	do 5 000 EUR

odpowiedniego zmniejszenia wysokości świadczenia.

LIMITY ŚWIADCZEŃ DLA CAR ASSISTANCE

§ 66.

Limit świadczeń dla ubezpieczenia Car Assistance zostały zawarte w Tabeli nr 1, Tabeli nr 2, Tabeli nr 3 i zależą od rodzaju zdarzenia ubezpieczeniowego:

TABELA NR 1 ŚWIADCZENIA PO UNIERUCHOMIENIU POJAZDU, AWARII, WYPADKU DROGOWYM ASSISTANCE ORAZ KRADZIEŻY POJAZDU

TABELA NR 2 ŚWIADCZENIA POMOCY MEDYCZNEJ PO NIESZCZĘŚLIWYM WYPADKU

TABELA NR 3 - ŚWIADCZENIA PO INNYM ZDARZENIU DROGOWYM

Zgodnie z opisem usług w § 43 OWU

ROZDZIAŁ VI

UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

§ 67.

1. Przedmiotem ubezpieczenia NNW są następstwa nieszczęśliwych wypadków w związku z ruchem pojazdu wykorzystywanego jako środek transportu i wymienionego w umowie ubezpieczenia, w tym podczas

wsiadania i wysiadania z pojazdu oraz bezpośrednio przy jego załadunku lub rozładunku, postoju lub naprawy na trasie jazdy.

2. Zakres ubezpieczenia NNW obejmuje następujące następstwa nieszczęśliwego wypadku, które zaszły w zdrowiu lub życiu Ubezpieczonego:
 - 1) śmierć Ubezpieczonego wskutek nieszczęśliwego wypadku;
 - 2) trwałe uszczerbek na zdrowiu Ubezpieczonego powstały wskutek nieszczęśliwego wypadku lub śmierć na skutek urazów powstałych w terminie 180 dni od wystąpienia nieszczęśliwego wypadku;
 - 3) koszty leczenia następstw nieszczęśliwego wypadku poniesione wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez Ubezpieczonego oraz w terminie 2 lat od wystąpienia nieszczęśliwego wypadku.
3. Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność w ramach ubezpieczenia NNW, o ile nieszczęśliwy wypadek miał miejsce w okresie ubezpieczenia oraz na terytorium państw europejskich.

SZCZEGÓLNE WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 68.

1. Niezależnie od postanowień § 84 (Rozdziału IX Postanowienia Wspólne) Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za:
 - 1) nieszczęśliwy wypadek, który nie powstał w następstwie okoliczności opisanych w § 67 ust. 1;
 - 2) nieszczęśliwy wypadek, który był następstwem stanu zdrowia Ubezpieczonego, w tym chorób i stanów chorobowych występujących nagle albo które ujawniły się po zajściu nieszczęśliwego wypadku.
2. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za następstwa nieszczęśliwego wypadku inne niż wskazane w zakresie ubezpieczenia NNW w § 67 ust. 2 tj. za:
 - 1) zadośćuczynienie za krzywdę, ból, cierpienie psychiczne i fizyczne;
 - 2) straty materialne polegające na utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu rzeczy należących do Ubezpieczonego, powstałe w związku z nieszczęśliwym wypadkiem.
3. Zakres umowy ubezpieczenia nie obejmuje kosztów leczenia powstałych z powodu lub w następstwie:
 - 1) leczenia niezwiązanego z pomocą medyczną świadczoną przez szpitale i placówki medyczne;
 - 2) rekonwalescencji Ubezpieczonego lub chorób leczonych przed dniem nieszczęśliwego wypadku;
 - 3) zabiegów estetycznych;
 - 4) wypadków wynikających z udziału w wyścigach lub przestępstwach;
 - 5) wypadków wynikających z udziału w bójkach, za wyjątkiem działania w obronie koniecznej lub w stanie wyższej konieczności;
- 6) szczepień, a także leczenia dentystycznego, urazów niewymagających udzielenia natychmiastowej, niezbędnej pomocy medycznej;
- 7) wypadków wynikających z zabiegów lub leczenia nieuznanego w sposób naukowy i medyczny;
- 8) niestosowania się Ubezpieczonego do zaleceń lekarza prowadzącego.

RODZAJE I WYSOKOŚĆ ŚWIADCZEŃ W RAMACH UMOWY UBEZPIECZENIA

§ 69.

1. Ubezpieczyciel w ramach aktualnej sumy ubezpieczenia wypłaca Ubezpieczonemu następujące świadczenia:
 - 1) 100% sumy ubezpieczenia – w przypadku śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku
 - 2) 100% sumy ubezpieczenia - w przypadku trwałego uszczerbku na zdrowiu wynoszącego 100% (uszczerbek całkowity);
 - 3) procent sumy ubezpieczenia odpowiadający procentowi trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego – w przypadku uszczerbku częściowego;
 - 4) świadczenie w razie śmierci na skutek urazów powstałych w terminie 180 dni od wystąpienia

nieszczęśliwego wypadku – obejmujące świadczenie stanowiące różnicę pomiędzy 100% sumy ubezpieczenia, a świadczeniem wypłaconym z tytułu trwałego uszczerbku i zwrotu kosztów leczenia z pkt 5 oraz kosztów nabycia środków pomocniczych z pkt 6;

- 5) zwrot udokumentowanych kosztów leczenia, o ile były niezbędne z medycznego punktu widzenia w związku z nieszczęśliwym wypadkiem oraz zostały poniesione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie później niż przed upływem 2 lat od daty nieszczęśliwego wypadku;
- 6) zwrot kosztów nabycia środków pomocniczych, protez i innych przedmiotów ortopedycznych oraz kosztów odbudowy stomatologicznej zębów – pod warunkiem, że zostały one poniesione nie później, niż przed upływem 2 lat od daty nieszczęśliwego wypadku, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do wysokości 20% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż do kwoty 2 000 PLN brutto, z zastrzeżeniem, że zwrot kosztów odbudowy stomatologicznej zębów nie może przekroczyć 200 PLN za każdy z zębów.

SUMA UBEZPIECZENIA

§ 70.

1. Suma ubezpieczenia ustalana jest przez strony umowy na roczny okres ubezpieczenia i potwierdzana w polisie oraz odnosi się do każdego Ubezpieczonego osobno.
2. Suma ubezpieczenia wynosi, w zależności od wyboru Ubezpieczającego, od 10 000 PLN do 100 000 PLN.
3. Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Ubezpieczyciela, z zastrzeżeniem limitów odpowiedzialności dla poszczególnych świadczeń.
4. Suma ubezpieczenia dla każdego Ubezpieczonego ulega każdorazowo pomniejszeniu o kolejne wypłaty świadczeń. W przypadku wyczerpania sumy ubezpieczenia wygasa ochrona w ubezpieczeniu NNW wobec danego Ubezpieczonego.
5. W razie przewożenia większej liczby osób niż liczba miejsc określona w dowodzie rejestracyjnym pojazdu, wysokość świadczeń dla każdej osoby odpowiada stosunkowi sumy ubezpieczenia określonej jako łączna suma ubezpieczenia dla liczby osób równej liczbie miejsc określonych w dowodzie rejestracyjnym pojazdu, do liczby faktycznie przewożonych osób.

SKŁADKA

§ 71.

1. Wysokość składki ubezpieczeniowej ustalana jest z uwzględnieniem czasu trwania odpowiedzialności Ubezpieczyciela i wysokości sumy ubezpieczenia.
2. Zasady opłacania składki określone są w § 82.

POSTĘPOWANIE W RAZIE WYSTĄPIENIA ZDARZENIA UBEZPIECZENIOWEGO I OBOWIĄZKI UBEZPIECZONEGO

§ 72.

1. W przypadku wystąpienia nieszczęśliwego wypadku, Ubezpieczający lub Ubezpieczony zobowiązani są, w zakresie w jakim jest to możliwe, do zapobiegania następstwom lub zwiększeniu rozmiarów szkód oraz:
 - 1) do niezwłocznego poinformowania Policji i służb ratunkowych o nieszczęśliwym wypadku, w którym zostały poszkodowane Ubezpieczone osoby;
 - 2) do niezwłocznego poinformowania Ubezpieczyciela o wypadku ubezpieczeniowym, tj. następstwach nieszczęśliwego wypadku, które mogą powodować odpowiedzialność Ubezpieczyciela;
 - 3) do dostarczenia Ubezpieczycielowi dokumentów i informacji niezbędnych w celu ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela i wysokości świadczenia ubezpieczeniowego, a także wypełniania zgodnie z prawdą dostarczonych formularzy dotyczących szkody;
 - 4) do umożliwienia Ubezpieczycielowi uzyskania informacji o stanie zdrowia Ubezpieczonego poprzez

- wyrażenie zgody na udzielenie przez podmioty wykonujące działalność leczniczą informacji medycznych.
2. Ubezpieczony zobowiązany jest użyć wszelkich dostępnych mu środków, aby ograniczyć zwiększenie się skutków następstw nieszczęśliwego wypadku (w tym niezwłocznie poddać się opiece medycznej).
 3. W celu ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela, Ubezpieczony jest obowiązany dostarczyć niezbędne dokumenty, o ile są w jego posiadaniu, w tym w szczególności:
 - 1) dokumentację medyczną zawierającą diagnozę oraz przebieg leczenia, uzasadniającą konieczność udzielenia niezwłocznej pomocy lekarskiej, hospitalizacji lub przepisania określonych leków;
 - 2) kartę informacyjną ze szpitala;
 - 3) rachunki z tytułu świadczonej pomocy lekarskiej i kosztów leczenia;
 - 4) dokumentację potwierdzającą zajście oraz okoliczności nieszczęśliwego wypadku, w szczególności kopię protokołu powypadkowego z Policji, prokuratury lub sądu albo podać adres organu prowadzącego sprawę.
 4. Dokumenty mogą być weryfikowane przez Ubezpieczyciela.
 5. Ponadto, Ubezpieczony w razie zajścia nieszczęśliwego wypadku obowiązany jest:
 - 1) o ile stan zdrowia Ubezpieczonego na to pozwala, starać się o złagodzenie skutków nieszczęśliwego wypadku przez niezwłoczne poddanie się opiece lekarskiej i stosowanie się do zaleceń lekarskich;
 - 2) w razie konieczności poddać się na zlecenie Ubezpieczyciela badaniu przez lekarza wskazanego przez Ubezpieczyciela w celu ustalenia stopnia (procentu) trwałego uszczerbku na zdrowiu;
 - 3) udzielić wyjaśnień oraz umożliwić podjęcie przez Ubezpieczyciela czynności niezbędnych do ustalenia wszelkich okoliczności nieszczęśliwego wypadku, w tym wskazanie przyczyny zewnętrznej związanej z ruchem pojazdu, zasadności i wysokości roszczenia.
 6. W razie śmierci w następstwie nieszczęśliwego wypadku lub na skutek urazu ciała, o której mowa w § 67 ust. 2, uprawniony z umowy ubezpieczenia powinien dostarczyć dokumenty niezbędne do rozpatrzenia roszczenia, w tym:
 - 1) akt zgonu Ubezpieczonego;
 - 2) dokumenty potwierdzające prawo do żądania świadczenia, w tym powinowactwo lub pokrewieństwo Uprawnionego z Ubezpieczonym, w przypadkach określonych w § 2 pkt 46.

USTALANIE WYSOKOŚCI ŚWIADCZENIA UBEZPIECZENIOWEGO

§ 73.

1. Ustalenie wysokości należnego świadczenia z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu następuje na podstawie stopnia (procentu) trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego oraz po stwierdzeniu związku przyczynowego pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego.
2. Stopień (procent) trwałego uszczerbku na zdrowiu określany jest przez Ubezpieczyciela na podstawie dokumentacji medycznej związanej z leczeniem. Stopień (procent) trwałego uszczerbku na zdrowiu może być ustalony z oparcia o opinię wskazanego przez Ubezpieczyciela lekarza, wydaną na podstawie dokumentacji medycznej lub bezpośredniego badania lekarskiego. Stopień (procent) trwałego uszczerbku na zdrowiu określany jest w oparciu o tabelę procentowego trwałego uszczerbku na zdrowiu stanowiącą Załącznik do niniejszych OWU.
3. Stopień (procent) trwałego uszczerbku na zdrowiu jest ustalany bezpośrednio po zakończeniu leczenia z uwzględnieniem zaleconego przez lekarza leczenia usprawniającego i okresu rehabilitacji, nie później jednak niż w terminie 2 lat od dnia wystąpienia nieszczęśliwego wypadku. Późniejsza zmiana stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu (polepszenie lub pogorszenie) nie daje podstawy do zmiany wysokości świadczenia.
4. Przy ustalaniu stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu nie bierze się pod uwagę charakteru wykonywanej pracy przed wypadkiem Ubezpieczonego.
5. W razie utraty, uszkodzenia organu, narządu lub układu, którego funkcje były już przed nieszczęśliwym wypadkiem upośledzone wskutek choroby, trwałego inwalidztwa lub trwałego uszczerbku na zdrowiu powstałego z innego wypadku, stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu określa się w wysokości różnicy

między stopniem trwałego uszczerbku właściwym dla danego organu, narządu lub układu po nieszczęśliwym wypadku, a istniejącym bezpośrednio przed nieszczęśliwym wypadkiem.

6. Jeżeli Ubezpieczony zmarł po ustaleniu stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu, a śmierć nie jest następstwem nieszczęśliwego wypadku ani urazów powstałych z tego tytułu, niewypłacone świadczenie za trwały uszczerbek na zdrowiu wypłaca się spadkobiercom.
7. Jeżeli stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu nie został ustalony przed śmiercią Ubezpieczonego jako stopień trwałego uszczerbku przyjmuje się przypuszczalny stopień trwałego uszczerbku ustalonego przez Ubezpieczyciela na podstawie zebranej dokumentacji.
8. W przypadku, gdy Ubezpieczony otrzymał świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu, a następnie zmarł, wskutek tego samego nieszczęśliwego wypadku, świadczenie wypłaca się osobie uprawnionej za pomocą obliczenia różnicy pomiędzy kwotą mającą mu przyspaść a kwotą już wypłaconą Ubezpieczonemu.
9. Koszty, o których mowa w § 69 ust. 1 pkt 5 i 6 są zwracane wyłącznie na podstawie przedstawionych rachunków poniesionych przez Ubezpieczonego.

ROZDZIAŁ VII

UBEZPIECZENIE ZIELONA KARTA (dalej „ZK”)

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

§ 74.

1. Przedmiotem dobrowolnego ubezpieczenia ZK jest odpowiedzialność cywilna posiadacza pojazdu lub kierującego pojazdem za szkody wyrządzone osobom trzecim powstałe w związku z ruchem tego pojazdu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, na terytorium państw wymienionych w dokumencie ubezpieczenia.
2. Z zastrzeżeniem ust. 3, odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub kierującego pojazdem, określonych przez prawo miejsca zdarzenia ubezpieczeniowego, najwyżej jednak do limitów i w zakresie warunków przewidzianych w regulacjach prawnych państwa, na terytorium którego miało miejsce zdarzenie, z zastrzeżeniem postanowień § 75 ust. 2.
3. W przypadku, gdy Ubezpieczony i poszkodowany są obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej i ich miejsca zamieszkania znajdują się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do rozpatrywania roszczeń stosuje się prawo polskie pod warunkiem, że prawo miejsca zdarzenia pozwala na takie rozwiązanie.
4. Na podstawie umowy ubezpieczenia przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący jest obowiązany do odszkodowania za wyrządzoną, w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem są śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.
5. Jeżeli prawo miejsca zdarzenia nie stanowi inaczej, za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdu uważa się również szkodę powstałą podczas i w związku z:
 - 1) wsiadaniem do pojazdu lub wysiadaniem z niego,
 - 2) bezpośrednim załadowywaniem i rozładowywaniem pojazdu,
 - 3) zatrzymaniem lub postojem pojazdu.
6. Jeżeli prawo miejsca zdarzenia nie stanowi inaczej, to jeżeli szkoda zostaje wyrządzona ruchem zespołu pojazdów mechanicznych, ubezpieczeniem w ramach umowy ubezpieczenia pojazdu ciągnącego jest objęta szkoda spowodowana przyczepą, która:
 - 1) jest złączona z pojazdem silnikowym albo
 - 2) odłączyła się od pojazdu silnikowego ciągnącego i jeszcze toczyła.
7. Jeżeli prawo miejsca zdarzenia nie stanowi inaczej, z umowy ubezpieczenia posiadacza przyczepy wypłacane jest odszkodowanie w sytuacji, gdy szkoda jest spowodowana przyczepą, która: nie jest złączona z pojazdem silnikowym ciągnącym albo odłączyła się od pojazdu silnikowego ciągnącego i przestała się już toczyć.
8. Jeżeli prawo miejsca zdarzenia nie stanowi inaczej, zapisy ust. 6 i ust. 7 stosuje się również w razie złączenia pojazdów mechanicznych w celu holowania. W przypadku zespołu pojazdów mechanicznych lub pojazdów mechanicznych złączonych w celu holowania, ubezpieczeniem nie jest objęta odpowiedzialność za szkody wyrządzone w związku z ruchem:

- 1) pojazdu ciągnącego lub holującego – w przyczepie lub pojeździe holowanym, oraz
 - 2) przyczepy lub pojazdu holowanego – w pojeździe ciągnącym lub holującym.
9. Jeżeli prawo miejsca zdarzenia nie stanowi inaczej, Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody:
- 1) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzone przez kierującego posiadaczowi pojazdu; dotyczy to również sytuacji, w której posiadacz pojazdu, którym szkoda została wyrządzona, jest posiadaczem lub współposiadaczem pojazdu, w którym szkoda została wyrządzona;
 - 2) wynikłe w przewożonych za opłatą ładunkach, przesyłkach lub bagażu, chyba, że odpowiedzialność za powstałą szkodę ponosi posiadacz innego pojazdu mechanicznego, niż pojazd przewożący te przedmioty;
 - 3) polegające na utracie gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, dokumentów lub zbiorów numizmatycznych, filatelistycznych lub podobnych;
 - 4) polegające na zanieczyszczeniu lub skażeniu środowiska.
10. Wyłączenie odpowiedzialności Ubezpieczyciela określone w ust. 9 nie obejmuje szkody wyrządzonej w mieniu, jeżeli pojazdy mechaniczne uczestniczące w zdarzeniu są przedmiotem umowy leasingu zawartej przez posiadaczy tych pojazdów z tym samym finansującym lub zostały przewłaszczone przez posiadaczy tych pojazdów na tego samego wierzyciela lub które są przedmiotem zastrzeżenia własności rzeczy sprzedanej na rzecz tego samego wierzyciela.
11. Postanowienia Rozdziału VII dotyczące ubezpieczenia ZK mają pierwszeństwo nad pozostałymi postanowieniami OWU regulującymi kwestie objęte niniejszym Rozdziałem.

SUMA GWARANCYJNA

§ 75.

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, wysokość sumy gwarancyjnej ZK równa jest sumie gwarancyjnej określonej przepisami prawa dla umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych).
2. Jeżeli suma gwarancyjna przewidziana przepisami prawa obowiązującymi w państwie, na terytorium którego zaszło zdarzenie ubezpieczeniowe, jest niższa od sumy gwarancyjnej ustalonej w umowie ubezpieczenia, Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność do wysokości sumy gwarancyjnej określonej w umowie ubezpieczenia.

CZAS TRWANIA UBEZPIECZENIA ZK i SKŁADKA

§ 76.

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres wskazany przez posiadacza pojazdu, z tym, że okres ubezpieczenia nie może być krótszy niż 15 dni i dłuższy niż 12 miesięcy.
2. Zawarcie umowy ubezpieczenia ZK zakład ubezpieczeń potwierdza polisą lub innym dokumentem ubezpieczenia oraz Międzynarodową Kartą Ubezpieczenia Samochodowego (Zielona Karta).
3. Umowę ubezpieczenia uważa się za zawartą z chwilą doręczenia przez Ubezpieczyciela posiadaczowi pojazdu lub osobie przez niego upoważnionej dokumentów ubezpieczenia.
4. W przypadku utraty lub zniszczenia dokumentów ubezpieczenia wymienionych ust. 3 zakład ubezpieczeń wystawia, na pisemny wniosek posiadacza pojazdu lub osoby przez niego upoważnionej, nowe dokumenty ubezpieczenia:
 - 1) na czas nie przekraczający okresu ubezpieczenia, który wynika z uprzednio zawartej umowy ubezpieczenia,
 - 2) na okres 15 dni, jeżeli do końca ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z zawartej umowy ubezpieczenia pozostało mniej niż 15 dni. W tym przypadku zakład ubezpieczeń może żądać dopłaty składki.
6. Umowa ubezpieczenia ZK rozwiązuje się:
 - 1) z upływem terminu określonego w umowie ubezpieczenia lub

- 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia,
 - 3) z dniem przeniesienia prawa własności pojazdu - pod warunkiem zwrotu Ubezpieczycielowi kompletnego oryginalnego certyfikatu Międzynarodowej Karty Ubezpieczenia Samochodowego (Zielonej Karty).
7. Posiadacz pojazdu może odstąpić od umowy ubezpieczenia, jeżeli umowa została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy.
 8. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez osobę fizyczną może być dokonane najpóźniej w terminie 30 dni od daty zawarcia umowy, a przez innego Ubezpieczającego w terminie 7 dni od daty zawarcia umowy.
 9. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia posiadacza pojazdu z obowiązku opłacenia składki za okres, w którym Ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.
 10. Posiadacz pojazdu może odstąpić od zawartej umowy ubezpieczenia, niezależnie od okresu na jaki została zawarta, o ile odstąpienie miałoby miejsce przed terminem okresu ubezpieczenia określonym w dowodzie ubezpieczenia.
 11. Wysokość składki ubezpieczeniowej oraz sposób jej zapłaty określana jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie ubezpieczenia ZK.

PRAWA I OBOWIĄZKI UBEZPIECZONEGO I UBEZPIECZYCIELA

§ 77.

1. Kierujący pojazdem w ruchu zagranicznym obowiązany jest posiadać dokumenty ubezpieczenia i okazywać je na każde żądanie organów kontrolnych.
2. Ubezpieczyciel nie odpowiada za skutki nieokazania dokumentów ubezpieczenia organom kontrolnym podczas wjazdu, przebywania i wyjazdu posiadacza pojazdu lub kierującego z terytorium państw wymienionych w dokumentach ubezpieczenia ZK.
3. W razie wypadku kierujący pojazdem powinien:
 - 1) podjąć odpowiednie środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu w miejscu wypadku, starać się o złagodzenie skutków wypadku oraz w miarę możliwości zapewnić udzielenie pomocy lekarskiej osobom poszkodowanym, jak również zabezpieczyć mienie osób poszkodowanych;
 - 2) zapobiec, w miarę możliwości, zwiększeniu się szkody oraz starać się o zebranie dowodów pozwalających na ustalenie okoliczności wypadku oraz rodzaju i rozmiarów szkody;
 - 3) udzielić osobom poszkodowanym niezbędnych informacji, koniecznych do identyfikacji zakładu ubezpieczeń, łącznie z podaniem danych dotyczących zawartej umowy ubezpieczenia;
 - 4) w razie zderzenia z innym pojazdem mechanicznym:
 - a) odnotować, w miarę możliwości, dane dotyczące tego pojazdu, kierowcy pojazdu, numeru polisy oraz nazwę i adres Ubezpieczyciela w zakresie OCppm,
 - b) jeżeli za szkodę odpowiedzialna jest osoba trzecia, w miarę możliwości, uzyskać stosowne oświadczenie lub protokół urzędowy potwierdzający okoliczności zdarzenia, jeżeli taki został sporządzony;
 - 5) powiadomić Policję o wypadku z ofiarami w ludziach oraz o wypadku powstałym w okolicznościach nasuwających przypuszczenia, że popełniono przestępstwo.
4. Posiadacz pojazdu lub kierujący są zobowiązani w terminie 14 dni od daty zdarzenia powiadomić Ubezpieczyciela o wypadku pod numer telefonu wskazany w dokumencie ubezpieczenia oraz przedstawić okoliczności i posiadane dowody dotyczące wypadku i rozmiaru szkody.
5. W razie zgłoszenia roszczenia o odszkodowanie do posiadacza pojazdu lub kierującego pojazdem, obowiązani są oni w terminie 7 dni od daty otrzymania informacji o takim roszczeniu powiadomić o tym Ubezpieczyciela dostarczając posiadane dokumenty dotyczące okoliczności wypadku i rozmiaru szkody.
6. Przeniesienie praw z umowy ubezpieczenia ZK następuje na zasadach analogicznych jak określone dla ubezpieczenia OCppm. W przypadku przeniesienia własności pojazdu, Ubezpieczyciel powinien zostać o tym fakcie powiadomiony wraz z podaniem danych nabywcy (w tym przynajmniej PESEL lub numer innego dokumentu tożsamości i adres zamieszkania albo NIP lub inny numer identyfikacyjny wraz z adresem siedziby) w terminie 14 dni od dnia przeniesienia własności pojazdu.

7. W przypadku, gdy przeciwko posiadaczowi pojazdu lub kierującemu pojazdem wszczęto postępowanie karne lub podobne zobowiązani są oni niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia powzięcia wiadomości o takim postępowaniu, powiadomić o tym Ubezpieczyciela. Ubezpieczyciel nie pokrywa kosztów reprezentacji Ubezpieczonego w postępowaniach karnych oraz podobnych, jak również nie pokrywa kosztów kar, grzywien, mandatów oraz sankcji karno-administracyjnych o zbliżonym charakterze.
8. Posiadacz pojazdu lub kierujący nie może bez zgody ubezpieczyciela zaciągać żadnych zobowiązań w stosunku do osób zgłaszających roszczenia ani też składać żadnych oświadczeń o przyjęciu odpowiedzialności za wypadek ze skutkiem dla Ubezpieczyciela.
9. Jeżeli posiadacz pojazdu lub kierujący z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa nie użył dostępnych mu środków w celu ratowania uszkodzonego lub zagrożonego mienia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego tytułu, o ile przepisy prawa państwa, w którym doszło do zdarzenia zezwalają na takie ograniczenie odpowiedzialności Ubezpieczyciela.
10. W terminie 7 dni od otrzymania zawiadomienia o zajściu wypadku objętego ochroną ubezpieczeniową, Ubezpieczyciel pisemnie lub drogą elektroniczną informuje Ubezpieczającego i Ubezpieczonego o otrzymaniu zawiadomienia oraz informuje, jakie dokumenty są wymagane do ustalenia odszkodowania.

ROSZCZENIA ZWROTNE W UBEZPIECZENIU ZK

§ 78.

1. Ubezpieczycielowi przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem zwrotu wypłaconego na rzecz poszkodowanego odszkodowania, jeżeli kierujący:
 - 1) wyrządził szkodę z powodu prowadzenia pojazdu po użyciu alkoholu lub pozostawiania pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, jeżeli miało to wpływ na wystąpienie zdarzenia;
 - 2) wszedł w posiadanie pojazdu wskutek popełnienia przestępstwa;
 - 3) nie posiadał w chwili wypadku wymaganych prawem kraju, na terenie którego doszło do wypadku, uprawnień do kierowania pojazdem lub zatrzymano mu czasowo bądź na stałe dokumenty wymagane przy prowadzeniu pojazdu, chyba, że chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa;
 - 4) zbiegł z miejsca zdarzenia.
2. Uprawnienie Ubezpieczyciela do dochodzenia zwrotu wypłaconego odszkodowania przysługuje także wówczas, gdy sfałszowanie przez posiadacza pojazdu lub kierującego pojazdem dokumentu ubezpieczenia - Międzynarodowej Karty Ubezpieczenia Samochodowego zostało stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu.
3. Stan po użyciu alkoholu kierującego pojazdem, fakt znajdowania się pod wpływem środków odurzających lub środków zastępczych oraz uprawnienia do kierowania pojazdem ocenia się według prawa państwa, właściwego dla miejsca zdarzenia ubezpieczeniowego.

POSTANOWIENIA WSPÓLNE VIII

OBOWIĄZKI UBEZPIECZONEGO I UBEZPIECZAJĄCEGO PRZED ZAWARCIEM UMOWY

§ 79.

1. Przed zawarciem umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający ma obowiązek podania do wiadomości Ubezpieczyciela wszystkich znanych mu okoliczności, o które Ubezpieczyciel pytał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy ubezpieczenia w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę ubezpieczenia przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W przypadku późniejszych zmian okoliczności, Ubezpieczający jest obowiązany zawiadomić o nich niezwłocznie Ubezpieczyciela.

2. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za następstwa okoliczności, które zaistniały z naruszeniem ust. 1. W przypadku naruszenia ust. 1 z winy umyślnej przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy jest skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzednim.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, ust. 1 i 2 stosuje się zarówno do Ubezpieczającego jak i Ubezpiezonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

ZAWARCIE UMOWY UBEZPIECZENIA

§ 80.

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku Ubezpieczającego w formie dokumentowej lub pisemnej albo oferty przedstawionej przez Ubezpieczyciela w formie dokumentowej lub pisemnej.
2. Zawarcie umowy ubezpieczenia potwierdzone jest Ubezpieczającemu polisą, a w przypadku ZK ubezpieczenie potwierdzone jest Międzynarodową Kartą Ubezpieczenia Samochodowego (Zielona Karta).
3. Przed zawarciem umowy ubezpieczenia AC, Ubezpieczyciel może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od dokonania oględzin pojazdu i sporządzenia dokumentacji fotograficznej przez osobę upoważnioną przez Ubezpieczyciela.
4. Ze względu na przedmiot i zakres ochrony:
 - a) ubezpieczenie Bagażu lub ubezpieczenie NNW lub ubezpieczenie Car Assistance (w tym Klauzula Szyb) może zostać zawarte po uprzednim zawarciu ubezpieczenia AC;
 - b) ubezpieczenie ZK może zostać zawarte po uprzednim zawarciu ubezpieczenia OCppm.

CZAS TRWANIA UMOWY UBEZPIECZENIA

§ 81.

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na czas określony 12 miesięcy, zwany okresem ubezpieczenia i potwierdzony w polisie, z zastrzeżeniem dalszych ustępów.
2. Na wniosek Ubezpieczającego, wraz z zawarciem umowy leasingu mogą zostać zawarte w tej samej dacie umowy wieloletnie, na łączny okres nie dłuższy niż:
 - 1) 60 miesięcy - dla fabrycznie nowego pojazdu,
 - 2) 48 miesięcy - dla pojazdów używanych w pierwszym roku eksploatacji,
 - 3) 36 miesięcy - dla pojazdów używanych w drugim roku eksploatacji,
 - 4) 24 miesięcy - dla pojazdów używanych w trzecim roku eksploatacji.
3. Okres ochrony rozpoczyna się od daty wskazanej w polisie, nie wcześniejszej jednak niż data rejestracji pojazdu lub wydania pojazdu, w zależności która z tych dat jest datą wcześniejszą.
4. Ochrona Ubezpieczyciela wobec Ubezpiezonego wygasa:
 - 1) z upływem ostatniego dnia okresu ubezpieczenia;
 - 2) z chwilą przeniesienia prawa własności pojazdu, z wyjątkiem przypadku przejścia własności pojazdu na Korzystającego, zgłoszonego do Ubezpieczyciela i pod warunkiem cesji umowy ubezpieczenia na rzecz Korzystającego oraz poinformowania o tym Ubezpieczyciela;
 - 3) z dniem otrzymania oświadczenia o odstąpieniu od umowy ubezpieczenia lub jej wypowiedzeniu stosownie do § 82 ust. 4;
 - 4) z dniem wyrejestrowania pojazdu;
 - 5) z dniem wydania przez przedsiębiorcę prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcę prowadzącego punkt zbierania pojazdów zaświadczenia o demontażu pojazdu lub przyjęciu niekompletnego pojazdu, na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji albo równoważnych dokumentów wydanych w innym państwie;
 - 6) z dniem udokumentowania trwałej i zupełnej utraty posiadania pojazdu, bez zmiany w zakresie prawa własności;
 - 7) z chwilą wypłaty odszkodowania w ramach ubezpieczenia AC za szkodę całkowitą lub kradzież

- pojazdu;
- 8) z chwilą wyczerpania sumy ubezpieczenia dla danego ubezpieczenia;
- 9) w ubezpieczeniu Bagażu, NNW, Assistance z chwilą wygaśnięcia ochrony w ubezpieczeniu AC.
5. Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się w razie wygaśnięcia ochrony, w przypadkach wymienionych w ust. 4.
6. W przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia przed upływem bieżącego okresu ubezpieczenia, z wyjątkiem sytuacji opisanej w ust. 4 pkt 8 (wyczerpanie sumy ubezpieczenia), rozwiązaniu ulegają umowy wieloletnie zawarte na kolejne okresy ubezpieczenia.
7. W przypadku, gdy umowa ubezpieczenia została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający będący przedsiębiorcą ma prawo odstąpić od umowy ubezpieczenia w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia, zaś Ubezpieczający niebędący przedsiębiorcą ma prawo odstąpić od umowy w terminie 30 dni od jej zawarcia.
8. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia albo jej wypowiedzenie następuje z chwilą doręczenia drugiej stronie oświadczenia woli o odstąpieniu lub wypowiedzeniu.
9. W przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia przed upływem umówionego okresu, Ubezpieczający zobowiązany jest do zapłaty składki za okres, w jakim Ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.
10. W przypadku wygaśnięcia ochrony przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.
11. Przeniesienie praw i przejęcie obowiązków z umowy ubezpieczenia może nastąpić wyłącznie za zgodą Ubezpieczyciela, nie dotyczy to przejścia własności pojazdu na rzecz Korzystającego zgodnie z ust. 4 pkt 2.

SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

§ 82.

1. Do zapłaty składki ubezpieczeniowej względem Ubezpieczyciela zobowiązany jest Ubezpieczający.
2. Składka ubezpieczeniowa płatna jest jednorazowo za cały okres ubezpieczenia na wezwanie Ubezpieczyciela.
3. Wysokość składki ustalana jest w umowie ubezpieczenia i potwierdzona w polisie.
4. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania każda ze stron może terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym.
5. Jeżeli Ubezpieczający podał do wiadomości Ubezpieczyciela nieprawdziwe dane, które miały wpływ na wysokość naliczonej składki, zobowiązany jest na jego wezwanie do dopłaty wynikającej z różnicy pomiędzy składką, która należałaby się Ubezpieczycielowi, gdyby Ubezpieczający podał do wiadomości Ubezpieczyciela prawdziwe dane, a składką przyjętą do umowy ubezpieczenia na podstawie informacji Ubezpieczającego.

OBOWIĄZKI UBEZPIECZONEGO I UBEZPIECZAJĄCEGO W CZASIE TRWANIA UMOWY UBEZPIECZENIA

§ 83.

W czasie trwania umowy ubezpieczenia Ubezpieczający lub Ubezpieczony są obowiązani niezwłocznie:

- 1) zgłaszać Ubezpieczycielowi wszelkie zmiany okoliczności, które mogą mieć wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, o które Ubezpieczyciel zapytywał we wniosku o ubezpieczenie albo w innych pismach przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
- 2) powiadomić Ubezpieczyciela o utracie lub skopiowaniu kluczyków lub innego urządzenia przewidzianego przez producenta pojazdu do uruchomienia silnika lub odblokowania zabezpieczeń przeciwkradzieżowych, a także o wymianie kluczyków lub takiego urządzenia;
- 3) do wymiany na własny koszt kluczyków, innych urządzeń przewidzianych przez producenta pojazdu do uruchomienia silnika, zamków i urządzeń zabezpieczających pojazd przed kradzieżą, po utracie kluczyków lub takich urządzeń;
- 4) utrzymywać w należytym stanie i wymaganej liczbie urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą oraz aktywną, ważną umowę usługi monitoringu, uwzględniającą ochronę i interwencję przez cały

To bardzo ważne, aby sprawdzić, czego nie obejmuje Twoje ubezpieczenie.

okres ubezpieczenia Autocasco.

WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI (NIE DOTYCZY UBEZPIECZENIA ZK) § 84.

1. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkody zgłoszone w ramach któregośkolwiek z ubezpieczeń:
 - 1) spowodowane umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, osoby upoważnione do korzystania z pojazdu przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, osoby z którymi Ubezpieczający (osoba fizyczna) lub Ubezpieczony lub osoba fizyczna upoważniona do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, przy czym w przypadku rażącego niedbalstwa odszkodowanie się należy, jeżeli jego wypłata odpowiada względom słuszności;
 - 2) zaistniałe poza zakresem terytorialnym wskazanym w OWU lub umowie ubezpieczenia;
 - 3) powstałe w pojeździe wskutek samobójstwa, usiłowania samobójstwa, samookaleczenia lub usiłowania samookaleczenia przez osobę fizyczną upoważnioną w ramach umowy leasingu lub najmu do korzystania z pojazdu lub osobę, z którą ubezpieczający lub osoba fizyczna upoważniona w ramach umowy leasingu lub najmu do korzystania z pojazdu pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
2. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli wypadek ubezpieczeniowy zgłoszony został w ramach któregośkolwiek z ubezpieczeń, nastąpił w związku z:
 - 1) działaniami wojennymi, zamieszkami, rozruchami, aktami terroru, sabotażu, użyciem pojazdu do blokad dróg, akcji protestacyjnych, użyciem pojazdu w związku z obowiązkowymi świadczeniami na rzecz wojska, Policji lub innych jednostek uprawnionych do zajęcia przedmiotu ubezpieczenia na mocy decyzji publicznonprawnych;
 - 2) użytkowaniem pojazdu niezgodnie z jego przeznaczeniem lub wskutek niewłaściwego załadowania/wyładowania lub przewożenia ładunku, bagażu, lub pasażerów;
 - 3) użytkowaniem pojazdu jako narzędzia przestępstwa;
 - 4) katastrofą nuklearną, działaniem radioaktywności, skażeniem chemicznym;
 - 5) udziałem w wyścigach samochodowych, treningach, podczas jazd próbnych do wyścigów, poruszania się po torze wyścigowym albo poruszania się po drodze, która ze względu na przebieg trasy jazdy, ukształtowanie terenu (różnice poziomów, zakręty, zmienne warunki atmosferyczne) jest uznana powszechnie lub wykorzystywana jako tor wyścigowy, w tym droga typu „prepared course” oraz niezależnie od tego, czy w momencie zdarzenia ubezpieczeniowego jest traktowana jako droga publiczna lub trasa rekreacyjna, jak Touristenfahrten w Nürburgring, Niemcy, a także podczas prób szybkościowych;
 - 6) prowadzeniem pojazdu przez kierującego znajdującego się w stanie po spożyciu alkoholu zgodnie z § 2 pkt 36, narkotyków lub innych środków odurzających jak również substancji psychotropowych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii lub leków o podobnym działaniu na zdolności psychomotoryczne, jeżeli miało to wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego oraz w przypadku ubezpieczenia NNW w stosunku do pasażera, który świadomie podjął jazdę z kierowcą ww. okolicznościach, jeżeli miało to wpływ na zajście

- wypadku ubezpieczeniowego;
- 7) prowadzeniem pojazdu przez kierującego bez wymaganych prawem kraju zajścia wypadku uprawnień do kierowania nim, jeżeli miało to wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego;
 - 8) ze zbiegnięciem lub oddaleniem się kierującego mimo spoczywającego na nim prawnego obowiązku pozostania na miejscu zdarzenia, jeżeli uniemożliwiło to ustalenie okoliczności szkody;
 - 9) kierowaniem pojazdem bez ważnych badań technicznych, jeżeli stan techniczny pojazdu miał wpływ na zajście zdarzenia ubezpieczeniowego;

Sprawdź w jakich terminach możesz otrzymać odszkodowanie.

- 10) chorobami psychicznymi Korzystającego lub kierującego (osoby fizycznej), o ile miało to wpływ na zajście zdarzenia ubezpieczeniowego.
3. Odpowiedzialnością Ubezpieczyciela nie są objęte wypadki ubezpieczeniowe do których doszło, gdy w pojeździe przewożone były osoby w liczbie większej od dopuszczalnej liczby miejsc określonej w dowodzie rejestracyjnym pojazdu, o ile miało to wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego.

WYPŁATA ODSZKODOWANIA

§ 85.

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie lub świadczenia na podstawie ustaleń dokonanych w postępowaniu dotyczącym ustalenia stanu faktycznego, zasadności roszczeń i wysokości odszkodowania albo zawartej z uprawnionym ugody albo prawomocnego orzeczenia sądu.
2. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie lub świadczenia w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.
3. Jeśli wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela lub kwoty odszkodowania lub świadczenia okaże się niemożliwe w powyższym terminie, odszkodowanie lub świadczenie powinno zostać wypłacone w terminie 14 dni od dnia, w którym – przy zachowaniu należytej staranności - wyjaśnienie tych okoliczności stało się możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania lub świadczenia Ubezpieczyciel powinien wypłacić w terminie przewidzianym w ust. 2.
4. Po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego, w terminie 7 dni od daty otrzymania tego zawiadomienia, Ubezpieczyciel informuje o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie on występuje z zawiadomieniem oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania lub świadczenia, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, na piśmie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela lub wysokości odszkodowania lub świadczenia, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.
5. Jeśli w terminie, o którym mowa w ust. 2 Ubezpieczyciel nie wypłaci odszkodowania lub świadczenia, zawiadamia na piśmie osobę zgłaszającą roszczenie oraz Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie, o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania lub świadczenia.
6. Jeśli odszkodowanie lub świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości, niż określona w zgłoszonym roszczeniu, Ubezpieczyciel informuje o tym na piśmie osobę występującą z roszczeniem oraz Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie, wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania lub świadczenia. Informacja ta zawiera pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej, a także o prawie do wniesienia reklamacji.

REGRES UBEZPIECZENIOWY

§ 86.

1. Z dniem zapłaty odszkodowania przechodzi na Ubezpieczyciela przysługujące Ubezpieczonemu roszczenie do osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, do wysokości wypłaconego odszkodowania.
2. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1, nie przechodzi na Ubezpieczyciela, jeśli sprawcą szkody jest Klient PKO Masterlease/Korzystający lub osoby pozostające z Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Ubezpieczający lub Ubezpieczony ma obowiązek udzielenia Ubezpieczycielowi wszelkiej informacji i pomocy, dostarczenia dokumentów, które Ubezpieczyciel uznał za potrzebne, a znajdują się one w jego posiadaniu, a także umożliwić prowadzenie czynności niezbędnych do skutecznego dochodzenia roszczeń regresowych przeciw osobom trzecim odpowiedzialnym za szkodę.
4. W razie zrzeczenia się przez Ubezpieczonego bez zgody Ubezpieczyciela roszczenia odszkodowawczego w stosunku do sprawcy szkody w całości lub w części, Ubezpieczyciel może odmówić wypłaty odszkodowania odpowiednio w całości lub w części. Jeżeli fakt ten ujawniony zostanie już po wypłaceniu odszkodowania, Ubezpieczyciel może żądać zwrotu odpowiednio całości lub części odszkodowania – w zakresie w jakim Ubezpieczony zrzekł się odszkodowania lub je ograniczył.
5. Postanowienia niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do ubezpieczenia ZK uregulowanego odmiennie w § 78.

Twój głos jest dla nas bardzo ważny. Dokładamy wszelkich starań, aby zapewnić i doskonalić każdy z elementów jakości dla poprawy satysfakcji Klienta. Sprawdź, jak możesz przekazać swoje uwagi

SKARGI I REKLAMACJE

§ 87.

1. W sprawie usług, które świadczy Ubezpieczyciel lub działalności Ubezpieczyciela, Ubezpieczający, Ubezpieczony lub uprawniony z umowy ubezpieczenia („klient”) może złożyć:
 - 1) reklamację – w rozumieniu Ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej z dnia 5 sierpnia 2015 r.,
 - 2) skargę lub
 - 3) zażalenie.
2. Reklamację, skargę lub zażalenie można złożyć:
 - 1) na piśmie – w postaci papierowej:
 - a) osobiście w każdej jednostce Ubezpieczyciela obsługującej klientów, albo
 - b) wysyłając przesyłką pocztową w rozumieniu przepisów Prawa pocztowego na adres: PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., ul. Świętokrzyska 36, 00-116 Warszawa, albo nadając w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej;
 - 2) na piśmie – w postaci elektronicznej:
 - a) przez formularz reklamacyjny dostępny na www.pkoubezpieczenia.pl w sekcji Reklamacje, albo
 - b) wysyłając na adres do doręczeń elektronicznych AE:PL-72026-61659-SDEHB-19, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w ustawie o doręczeniach elektronicznych;
 - 3) ustnie:
 - a) telefonicznie pod numerem infolinii Ubezpieczyciela +48 81 535 67 66 (koszt połączenia zgodnie z taryfą operatora), wskazanym na www.pkoubezpieczenia.pl, albo
 - b) osobiście do protokołu podczas wizyty w każdej jednostce Ubezpieczyciela obsługującej klientów.
3. Reklamację, skargę lub zażalenie można złożyć również za pośrednictwem agenta ubezpieczeniowego działającego w imieniu Ubezpieczyciela – w sposób udostępniony przez tego agenta.
4. Ubezpieczyciel rozpatrzy reklamację, skargę lub zażalenie bez zbędnej zwłoki. Odpowiedź zostanie wysłana nie później niż 30 dni od dnia ich otrzymania. Jeśli jednak ustalenie okoliczności koniecznych do rozpatrzenia

reklamacji, skargi lub zażalenia okaże się niemożliwe, w tym terminie:

- 1) Ubezpieczyciel powiadomi o tym składającego reklamację, skargę lub zażalenie,
 - 2) Ubezpieczyciel wyjaśni przyczynę opóźnienia oraz wskaże okoliczności, które musi ustalić, żeby rozpatrzyć sprawę,
 - 3) Ubezpieczyciel określi przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji, skargi lub zażalenia i udzielenia odpowiedzi, nie późniejszy niż 60 dni od dnia ich otrzymania.
5. Odpowiedzi na reklamację, skargę lub zażalenie Ubezpieczyciel udzieli na piśmie:
- 1) w postaci elektronicznej – jeśli reklamację, skargę lub zażalenie złożono na piśmie w postaci elektronicznej, chyba że wniesiono o odpowiedź na piśmie w postaci papierowej:
 - a) z wykorzystaniem środka komunikacji elektronicznej, za pomocą którego klient złożył reklamację, skargę lub zażalenie, albo innego wskazanego przez klienta środka komunikacji elektronicznej, w szczególności adresu poczty elektronicznej klienta;
 - b) na adres klienta do doręczeń elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych – jeśli reklamację, skargę lub zażalenie wysłano na adres do doręczeń elektronicznych;
 - 2) w postaci papierowej – jeśli reklamację, skargę lub zażalenie złożono na piśmie w postaci papierowej, chyba że wniesiono o odpowiedź na piśmie w postaci elektronicznej;
 - 3) w postaci papierowej albo elektronicznej – zgodnie z wnioskiem klienta co do postaci odpowiedzi – jeśli reklamację, skargę lub zażalenie złożono ustnie.
6. Odpowiedzi na reklamację, skargę lub zażalenie podmiotom innym niż osoby fizyczne Ubezpieczyciel udzieli w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji.
7. Informacje dotyczące składania i rozpatrywania reklamacji znajdują się na stronie Ubezpieczyciela www.pkoubezpieczenia.pl.
8. Klient, będący osobą fizyczną, który wyczerpał drogę postępowania reklamacyjnego przed Ubezpieczycielem, może złożyć wniosek do Rzecznika Finansowego (<https://rf.gov.pl/>) o interwencję w sprawie lub o pozasądowe rozwiązanie sporu. Jest to zgodne z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej.
9. Klient, będący konsumentem, może zwrócić się o pomoc do miejskiego lub powiatowego rzecznika konsumentów.

ZAWIADOMIENIA I OŚWIADCZENIA

§ 88.

1. Korespondencja związana z umową ubezpieczenia wysyłana jest pod ostatni znany adres adresata, wskazany w umowie lub dokumencie ubezpieczenia lub późniejszej korespondencji.
2. O ile OWU lub przepisy prawa nie stanowią odmiennie, wszelkie zawiadomienia i oświadczenia składane w związku z zawarciem i realizacją umowy ubezpieczenia mogą być składane w formie pisemnej lub dokumentowej.
3. Dla skutecznego złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu lub odstąpieniu od umowy ubezpieczenia wymagane jest dostarczenie oświadczenia na następujące adresy:
 - 1) do Ubezpieczyciela – na adres wskazany w polisie;
 - 2) do Ubezpieczającego – z wykorzystaniem danych kontaktowych wskazanych we wniosku lub dokumencie ubezpieczenia, chyba że powiadomił o ich zmianie w odrębnym dokumencie.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 89.

1. Do umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie OWU ma zastosowanie prawo Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Językiem stosowanym przy zawarciu umowy ubezpieczenia oraz jej realizacji jest język polski.
3. Ubezpieczyciel podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
4. Powództwo o roszczenia wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o

właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

OWU zostały przyjęte uchwałą Zarządu PKO Towarzystwa Ubezpieczeń S.A. w dniu 24 lutego 2026 r.
W imieniu i na rzecz PKO Towarzystwa Ubezpieczeń S.A.:

Prezes Zarządu

Leszek Skop

Wiceprezes Zarządu

Tomasz Mańko

Załącznik do OWU Pojazdów PKO Masterlease i ich posiadaczy „PKO Auto Masterlease” zatwierdzonych uchwałą Zarządu PKO TU S.A. w dniu 24 lutego 2026 r.

TABELA NORM OCENY PROCENTOWEJ TRWAŁEGO USZCZERBKU NA ZDROWIU WSKUTEK NIESZCZĘŚLIWEGO WYPADKU

Przygotowana na podstawie rekomendacji POLSKIEJ IZBY UBEZPIECZEŃ ORAZ POLSKIEGO TOWARZYSTWA MEDYCyny UBEZPIECZENIOWEJ

A. Uszkodzenia głowy

L.p.	Opis	Procent trwałego uszczerbku na zdrowiu
1.	Uszkodzenie skóry, powłok czaszki (bez uszkodzeń kostnych):	
a)	Blizny - rozległe (powyżej 5 cm długości lub 2,5 cm ²), szpeczące, ściągające - w zależności od rozmiaru, widoczności, tkliwości itp.	1 - 10
	Utrata skóry owłosionej - oskalpowanie (w zależności od obszaru):	
b)	poniżej 25% powierzchni skóry owłosionej	1 - 10
c)	od 25% do 75% powierzchni skóry owłosionej	11 - 20
d)	powyżej 75% powierzchni skóry owłosionej	21 - 30
Uwaga: W przypadku skutecznej replantacji skalpu lub uzupełnienia ubytku skóry owłosionej przeszczepem skóry oraz odtworzenia własnego owłosienia należy oceniać wg punktu 1 a).		
2.	Uszkodzenie kości sklepienia i podstawy czaszki w zależności od rozległości obrażeń, wgłobień, fragmentacji	1 - 10
3.	Ubytki w kościach sklepienia czaszki o łącznej powierzchni - w zależności od rozmiarów:	
a)	poniżej 10 cm ²	1 - 10
b)	od 10 do 50 cm ²	11 - 15
c)	powyżej 50 cm ²	16 - 25
Uwaga: Jeżeli powstały ubytek kości został uzupełniony operacją plastyczną z dobrym efektem, wielkość trwałego uszczerbku na zdrowiu, ocenioną wg powyższej zasady, należy zmniejszyć o połowę. Jeżeli przy uszkodzeniach i ubytkach kości czaszki (poz. 2 i 3) występują jednocześnie uszkodzenia powłok czaszki (poz. 1), należy osobno oceniać stopień uszczerbku za uszkodzenia lub ubytki kości wg poz. 2 lub 3 i osobno za uszkodzenia powłok czaszki wg poz. 1.		
4.	Nawracający płynotok uszny lub nosowy, przewlekłe zapalenie kości, ropowica podczepcowa leczona operacyjnie - uznane jako utrwalone, utrzymujące się mimo prawidłowego leczenia, powikłania obrażeń wymienionych w poz. 1, 2, 3 - ocenia się dodatkowo - w zależności od rodzaju i stopnia powikłań	1 - 15
5.	Porażenia i niedowłady pochodzenia mózgowego (uwzględniając skalę Lovetta i/lub skalę Ashwortha):	
a)	porażenie połowicze, porażenie kończyn dolnych uniemożliwiające samodzielne stanie i chodzenie (0 - 1° według skali Lovetta lub 5° według skali Ashwortha)	100
b)	głęboki niedowład połowiczny lub obu kończyn dolnych znacznie utrudniający sprawność kończyn (2° do 3° według skali Lovetta lub 4° - 3° według skali Ashwortha)	60 - 80
c)	średniego stopnia niedowład połowiczny lub niedowład obu kończyn dolnych (3° - 4° według skali Lovetta lub 3° - 2° według skali Ashwortha)	40 - 60
d)	nieznacznego stopnia (niewielki, dyskretny) niedowład połowiczny lub obu kończyn dolnych (4° lub 4/5° według skali Lovetta lub 2 - 1°, 1° według skali Ashwortha), dyskretny deficyt siły przy obecności zaburzeń napięcia mięśniowego, niedostatecznej precyzji ruchów itp.	5 - 35
e)	porażenie kończyny górnej (0 - 1° według skali Lovetta lub 5° według skali Ashwortha) z niedowładem kończyny dolnej (3 - 4° według skali Lovetta lub 3 - 2° według skali Ashwortha)	prawej 70 - 90 lewej 60 - 80
f)	niedowład kończyny górnej (3 - 4° według skali Lovetta lub 3 - 2° według skali Ashwortha) z porażeniem kończyny dolnej (0 - 1° według skali Lovetta lub 5° według skali Ashwortha)	prawej 70 - 90 lewej 60 - 80
g)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny górnej (0 - 1° według skali Lovetta lub 5° według skali Ashwortha):	prawa 50 - 60 lewa 40 - 50
h)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny górnej (2° - 2/3° według skali Lovetta lub 4 - 3° według skali Ashwortha)	prawa 30 - 50 lewa 20 - 40
i)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny górnej (3 - 4° według skali Lovetta lub 3 - 2° według skali Ashwortha)	prawa 10 - 30 lewa 5 - 20
j)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny dolnej (0 - 1° według skali Lovetta lub 5° według skali Ashwortha)	40 - 50

	k)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny dolnej (2 - 2/3° według skali Lovetta lub 4 - 3° według skali Ashwortha)	25 - 40
	l)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny dolnej (3 - 3/4° według skali Lovetta lub 3 - 2° według skali Ashwortha)	15 - 25
	f)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny dolnej (4 - 4/5° według skali Lovetta lub 2/1,1° według skali Ashwortha)	5 - 15
Uwaga: - W przypadku współistnienia zaburzeń mowy pochodzenia ośrodkowego oceniać dodatkowo według punktu 11 uwzględniając, że całkowity uszczerbek na zdrowiu z tytułu uszkodzenia mózgu nie może przekroczyć 100%. - W przypadku różnicy w nasileniu niedowładu pomiędzy kończynami dolnymi należy oceniać według punktu od 5 j do 5 ł oddzielnie dla każdej kończyny.			
SKALA LOVETTA 0° - brak czynnego skurczu mięśnia - brak siły mięśniowej 1° - ślad czynnego skurczu mięśnia - 5% prawidłowej siły mięśniowej 2° - wyraźny skurcz mięśnia i zdolność wykonania ruchu przy pomocy i odciążeniu odcinka ruchomego - 20% prawidłowej siły mięśniowej 3° - zdolność do wykonywania ruchu czynnego samodzielnego z pokonaniem ciężkości danego odcinka - 50% prawidłowej siły mięśniowej 4° - zdolność do wykonania czynnego ruchu z pewnym oporem - 80% prawidłowej siły mięśniowej 5° - prawidłowa siła, tj. zdolność wykonywania czynnego ruchu z pełnym oporem - 100% prawidłowej siły mięśniowej			
SKALA ASHWORTHA 1° - brak wzmożonego napięcia mięśniowego 2° - nieznaczny wzrost napięcia mięśniowego występujący w trakcie zgięcia lub prostowania kończyny 3° - bardziej zaznaczony wzrost napięcia mięśniowego, ale dotknięta część łatwo poddaje się zginaniu 4° - wyraźny wzrost napięcia mięśniowego, ruch bierny trudny do wykonania			
6.	Zespoły pozapiramidowe:		
	a)	utrwalony zespół pozapiramidowy znacznie utrudniający sprawność ustroju i wymagający opieki drugiej osoby	100
	b)	znacznie stopnia zespół pozapiramidowy utrudniający sprawność ustroju i samoobsługę nie wymagający opieki drugiej osoby	41 - 80
	c)	średniego stopnia zespół pozapiramidowy utrudniający sprawność ustroju i samoobsługę	21 - 40
	d)	nieznacznie stopnia zespół pozapiramidowy utrudniający sprawność ustroju	11 - 20
	e)	zaznaczony zespół pozapiramidowy	5 - 10
7.	Zaburzenia równowagi i zaburzenia sprawności ruchowej (ataksja, dysmetria) pochodzenia centralnego, zespoły mózdkowe:		
	a)	uniemożliwiające chodzenie i samodzielne funkcjonowanie	100
	b)	utrudniające w dużym stopniu chodzenie i sprawność ruchową	41 - 80
	c)	utrudniające w miernym stopniu chodzenie i sprawność ruchową	11 - 40
	d)	utrudniające w niewielkim stopniu chodzenie i sprawność ruchową, dyskretnie upośledzenie zborności i precyzji ruchów	1 - 10
8.	Padaczka jako izolowane następstwo uszkodzenia mózgu:		
	a)	padaczka z bardzo częstymi napadami - 3 napady w tygodniu i więcej	30 - 40
	b)	padaczka z napadami - powyżej 2 na miesiąc	20 - 30
	c)	padaczka z napadami - 2 i mniej na miesiąc	10 - 20
	d)	padaczka z napadami o różnej morfologii - bez utrat przytomności	1 - 10
Uwaga: Podstawą rozpoznania padaczki są: powtarzające się napady padaczkowe, typowe zmiany EEG, dokumentacja ambulatoryjna względnie szpitalna potwierdzające rozpoznanie, ustalone rozpoznanie przez lekarza leczącego (podejrzenie padaczki nie jest wystarczające do uznania uszczerbku z tego tytułu). Ocena częstotliwości napadów po leczeniu. W przypadku współistnienia padaczki z innymi objawami organicznego uszkodzenia mózgu należy oceniać wg punktu 9.			
9.	Zaburzenia neurologiczne i psychiczne spowodowane organicznym uszkodzeniem mózgu (encefalopatie) w zależności od stopnia zaburzeń neurologicznych i psychicznych:		
	a)	ciężkie zaburzenia psychiczne i neurologiczne utrudniające znacznie lub uniemożliwiające samodzielną egzystencję	80 - 100
	b)	encefalopatia ze znacznymi zmianami charakterologicznymi i/lub dużym deficytem neurologicznym	50 - 80
	c)	encefalopatia ze zmianami charakterologicznymi i/lub deficytem neurologicznym o średnim nasileniu	25 - 50
	d)	encefalopatia z niewielkimi zmianami charakterologicznymi i/lub niewielkim deficytem neurologicznym	10 - 25
Uwaga: Rozpoznanie encefalopatii powinno być potwierdzone występowaniem trwałego deficytu w stanie neurologicznym i psychicznym, udokumentowane badaniem neurologicznym, psychiatrycznym, psychologicznym (testami psychologicznymi, np. tzw. triady psychoorganicznej i in.) oraz zmianami w obrazie EEG, TK(CT) lub RM(NMR).			

10.	Zaburzenia adaptacyjne, nerwice, tzw. zespoły cerebrasteniczne i inne utrwalone skargi subiektywne powstałe w następstwie urazów czaszkowo - mózgowych:		
	a)	utrwalone skargi subiektywne związane z urazem głowy w zależności od stopnia zaburzeń (ból głowy, zawroty głowy, zaburzenia pamięci i koncentracji, zaburzenia snu, drażliwość, nadpobudliwość) utrzymujące się powyżej 6 miesięcy od urazu mimo leczenia	1 - 5
	b)	zespół stresu pourazowego, utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo - mózgowym lub ciężkim uszkodzeniem ciała - w zależności od stopnia zaburzeń, wymagające stałego leczenia psychiatrycznego	6 - 20
11.	Zaburzenia mowy:		
	a)	afazja całkowita (sensoryczna lub sensoryczno - motoryczna) z agnafią i aleksją	100
	b)	afazja całkowita motoryczna	60
	c)	afazja w znacznym stopniu utrudniająca porozumiewanie się	40 - 59
	d)	afazja w umiarkowanym i niewielkim stopniu utrudniająca porozumiewanie się	20 - 39
	e)	afazja nieзначnego stopnia, afazja amnestyczna, dyskretne zaburzenia mowy, dysfagia	10 - 19
12.	Zespoły podwzgórzowe i inne utrwalone zaburzenia wewnętrzwydzielnicze z potwierdzonym pochodzeniem ośrodkowym (moczówka prosta, cukrzyca, nadczynność tarczycy itp.):		
	a)	znacznie upośledzające czynność ustroju	31 - 50
	b)	nieznacznie upośledzające czynność ustroju	15 - 30
13.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwów ruchowych gałki ocznej (nerwy: okoruchowy, bloczkowy, odwodzący):		
	a)	z objawami dwojenia obrazu, opadania powieki i zaburzeniami akomodacji	20 - 35
	b)	z objawami dwojenia obrazu i opadania powieki	11 - 20
	c)	z objawami dwojenia obrazu bez opadania powieki	5 - 10
	d)	zaburzenia akomodacji lub inne zaburzenia czynności mięśni wewnętrznych oka	1 - 10
14.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu trójdzielnego - w zależności od stopnia uszkodzenia:		
	a)	czuciowe (w tym neuralgia pourazowa)	1 - 10
	b)	ruchowe	1 - 10
	c)	czuciowo - ruchowe	3 - 20
15.	Uszkodzenie nerwu twarzowego:		
	a)	obwodowe całkowite z niedomykaniem powieki	20
	b)	obwodowe częściowe w zależności od nasilenia dolegliwości	3 - 19
	c)	izolowane uszkodzenie centralne	2 - 10
Uwaga: Współistnienie uszkodzenia nerwu twarzowego z pęknięciem kości skalistej oceniać wg poz. 48. Uszkodzenie centralne nerwu twarzowego współistniejące z innymi objawami świadczącymi o uszkodzeniu mózgu oceniać wg punktu 5. lub 9.			
16.	Utrwalone uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwów językowo - gardłowego i błędnego w zależności od stopnia zaburzeń mowy, połykania, oddechu, krążenia i przewodu pokarmowego:		
	a)	niewielkiego stopnia	5 - 10
	b)	średniego stopnia	10 - 25
	c)	dużego stopnia	25 - 50
17.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu dodatkowego - w zależności od stopnia uszkodzenia		3 - 15
18.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu podjęzykowego - w zależności od stopnia uszkodzenia		5 - 20
Uwaga: Jeżeli uszkodzeniom nerwów czaszkowych towarzyszą inne uszkodzenia mózgu należy oceniać wg punktu 9.			
B. Uszkodzenia twarzy			
19.	Uszkodzenia powłok twarzy (blizny i ubytki):		
	a)	oszczędzenia - szpeczące, rozległe (powyżej 2 cm długości, lub powyżej 1,5 cm ² powierzchni) blizny, bez zaburzeń funkcji - w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy	1 - 10
	b)	oszczędzenia z miernymi zaburzeniami funkcji - w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji po optymalnej korekcji	5 - 25
	c)	oszczędzenia połączone z dużymi zaburzeniami funkcji (sumując ocenę za oszczędzenie z oceną poszczególnych zaburzeń funkcji - przyjmowania pokarmów, zaburzeń oddychania, mowy, zaburzenia funkcji powiek itp.) - w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji po optymalnej korekcji	26 - 60
	d)	blizny po oparzeniach powyżej stopnia IIA - za 1%TBSA (całkowitej powierzchni ciała)	5

20.	Uszkodzenia nosa (w tym złamania kości nosa, przegrody nosa, uszkodzenia części chrzęstnej, ubytki części miękkich):		
a)	widoczne, szpeczące zniekształcenie nosa, utrzymujące się po korekcji, bez zaburzeń oddychania i powonienia - w zależności od rozległości uszkodzenia		1 - 5
b)	uszkodzenie struktury chrzęstno - kostnej nosa z zaburzeniami oddychania utrzymującymi się po korekcji - w zależności od rozległości uszkodzenia i stopnia zaburzeń oddychania		6 - 15
c)	uszkodzenie struktury chrzęstno - kostnej nosa z zaburzeniami oddychania i powonienia, utrzymujące się po korekcji - w zależności od stopnia zaburzeń w oddychaniu i powonieniu		10 - 20
d)	zaburzenia lub utrata powonienia w następstwie uszkodzenia przedniego dołu czaszki		2 - 5
e)	utrata znacznej części nosa lub utrata całkowita (łącznie z kośćmi nosa)		20 - 30
Uwaga: Jeżeli zniekształceniu nosa towarzyszą blizny nosa oceniać łącznie wg punktu 20. Jeżeli uszkodzenie nosa wchodzi w zespół uszkodzeń objętych punktem 19, należy stosować ocenę wg punktu 19.			
21.	Utrata zębów:		
a)	stałe siekacze i kły - za każdy ząb:		
	I utrata częściowa korony (poniżej % korony)		0,5
	II utrata korony (co najmniej % korony) i /lub korzenia		1
b)	pozostałe zęby - za każdy ząb:		
	I utrata korony (co najmniej % korony)		0,5
	II całkowita utrata zęba wraz z korzeniem		1
22.	Złamania kości oczodołu, kości szczękowych, kości jarzmowej, w zależności od zrostu w przemieszczeniu, utrwalonych zniekształceń, asymetrii zgryzu, upośledzenia żucia, zaburzeń czucia:		
a)	nieznacznego stopnia		1 - 5
b)	średniego stopnia		6 - 10
c)	znacznego stopnia		11 - 20
Uwaga: W przypadku urazu oczodołu z двоjeniem obrazu bez zaburzeń ostrości wzroku, należy oceniać dodatkowo wg punktu 27b, w przypadku zaburzeń ostrości wzroku według tabeli 27a. W przypadku pojawienia się dużych deficytów neurologicznych dotyczących unerwienia twarzy orzekać dodatkowo z punktu właściwego dla danego nerwu. Jeżeli uszkodzeniom kości twarzoczaszki towarzyszy oszpecenie oceniać jedynie wg punktu 19. W przypadku złamania żuchwy z innymi kośćmi twarzoczaszki, następstwa uszkodzeń żuchwy oceniać oddzielnie od złamania pozostałych kości twarzoczaszki - dodatkowo z punktu 24.			
23.	Utrata szczęki lub żuchwy łącznie z oszpeceniem i utratą zębów - w zależności od wielkości ubytków, oszpecenia i powikłań:		
a)	częściowa		10 - 35
b)	całkowita		40 - 50
24.	Złamania żuchwy wygojone z przemieszczeniem odłamów:		
a)	bez zaburzeń czynności stawu żuchwowo - skroniowego - w zależności od stopnia zniekształcenia i rozwarcia szczęk		1 - 5
b)	z zaburzeniami czynności stawu żuchwowo - skroniowego - w zależności od stopnia zaburzeń żucia i rozwarcia szczęk		6 - 15
25.	Ubytek podniebienia:		
a)	z zaburzeniami mowy i połykania - w zależności od stopnia zaburzeń		10 - 25
b)	z dużymi zaburzeniami mowy i połykania - w zależności od stopnia zaburzeń		26 - 40
26.	Ubytki i urazy języka - w zależności od wielkości ubytków, zniekształceń, zaburzeń mowy, trudności w połykaniu:		
a)	ubytki języka, w zależności od wielkości uszkodzeń - ubytki niewielkiego stopnia bez istotnych zaburzeń mowy		1 - 3
b)	ubytki języka - ubytki i zniekształcenia średniego stopnia upośledzające odżywianie i mowę w stopniu nieznacznie utrudniającym porozumiewanie się, w zależności od stopnia		4 - 15
c)	duże ubytki języka i znaczne zniekształcenia, upośledzające odżywianie i mowę w stopniu umiarkowanie i znacznie utrudniającym porozumiewanie się, w zależności od stopnia		16 - 40
d)	całkowita utrata języka		50

C. Uszkodzenia narządu wzroku

27.	Obniżenie ostrości wzroku bądź utrata jednego lub obu oczu:											
a)	przy obniżeniu ostrości wzroku lub utracie wzroku jednego lub obu oczu, trwały uszczerbek ocenia się wg poniższej tabeli:											
Tabela 27a												
	Ostrość wzroku oka prawego	1,0 (10/10)	0,9 (9/10)	0,8 (8/10)	0,7 (7/10)	0,6 (6/10)	0,5 (5/10)	0,4 (4/10)	0,3 (3/10)	0,2 (2/10)	0,1 (1/10)	0
	Ostrość wzroku oka lewego	Procent trwałego uszczerbku										
	1,0 (10/10)	0	2,5	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35
	0,9 (9/10)	2,5	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40
	0,8 (8/10)	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45
	0,7 (7/10)	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50
	0,6 (6/10)	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55
	0,5 (5/10)	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
	0,4 (4/10)	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65
	0,3 (3/10)	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70
	0,2 (2/10)	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80
	0,1 (1/10)	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90
	0	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100
b)	utrwalone dwojenie obrazu bez zaburzeń ostrości wzroku									1 - 10		
c)	utrata wzroku jednego oka z jednoczesnym wyłuszczeniem gałki ocznej									40		
Uwaga:												
Ostrość wzroku zawsze określa się po optymalnej korekcji szklami, zarówno przy zmętnieniu rogówki lub soczewki, jak i przy współistnieniu uszkodzenia siatkówki lub nerwu wzrokowego. Ocenę końcową należy pomniejszyć o ewentualne wcześniejsze upośledzenie ostrości wzroku. Wartość uszczerbku w punkcie 27 c obejmuje oszczędzenie związane z wyłuszczeniem gałki ocznej.												
28.	Porażenie nastawności (akomodacji) przy braku zaburzeń ostrości wzroku po korekcji:											
a)	jednego oka										15	
b)	obu oczu										30	
29.	Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów tępych:											
a)	z zaburzeniami ostrości wzroku										wg tabeli 27a	
b)	bez zaburzeń ostrości wzroku, z widocznym defektem kosmetycznym lub deformacją w obrębie gałki ocznej - w zależności od stopnia										1 - 5	
30.	Uszkodzenie gałki ocznej - wskutek urazów drążących:											
a)	z zaburzeniami ostrości wzroku										wg tabeli 27 a	
b)	bez zaburzeń ostrości wzroku, z widocznym defektem kosmetycznym lub deformacją w obrębie gałki ocznej - w zależności od stopnia										1 - 5	
31.	Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów chemicznych, termicznych, spowodowanych promieniowaniem elektromagnetycznym oraz energią elektryczną:											
a)	w zależności od zaburzeń ostrości wzroku										wg tabeli 27a	
b)	bez zaburzeń ostrości wzroku, z widocznym defektem kosmetycznym lub deformacją w obrębie gałki ocznej - w zależności od stopnia										1 - 5	
32.	Koncentryczne zwężenie pola widzenia oceniać wg poniższej tabeli 32:											

Tabela 32

Zwężenie do		Przy nienaruszonym drugim oku	W obu oczach	Przy ślepotcie drugiego oka
60°		0	0	20 - 35%
50°		1 - 5%	10 - 15%	35 - 45%
40°		5 - 10%	15 - 25%	45 - 55%
30°		10 - 15%	25 - 50%	55 - 70%
20°		15 - 20%	50 - 80%	70 - 85%
10°		20 - 25%	80 - 90%	85 - 95%
poniżej 10°		25 - 35%	90 - 95%	95 - 100%
33.	Połowicze i inne niedowidzenia:			
	a)	dwuskroniowe		50
	b)	dwunosowe		25
	c)	jednoimienne		25
	d)	inne ubytki pola widzenia (jednooczne)		1 - 15
34.	Bezsoczewkowość pourazowa bez współistnienia zaburzeń ostrości wzroku po optymalnej korekcji:			
	a)	w jednym oku		15
	b)	w obu oczach		30
Uwaga: W przypadku gdy współistnieją nie dające się skorygować zaburzenia ostrości wzroku ocenia się dodatkowo wg tabeli 27a z ograniczeniem do 35% dla jednego oka i 100% za oba oczy.				
35.	Pseudosoczewkowość pourazowa (usunięcie soczewki wskutek urazu z wszczepieniem sztucznej soczewki wewnątrzgałkowej) przy współistnieniu nie poddających się korekcji zaburzeń ostrości wzroku:			
	a)	w jednym oku		wg tabeli 27a w granicach 15 - 35
	b)	w obu oczach		wg tabeli 27a w granicach 30 -100
36.	Zaburzenia w drożności przewodów łzowych (łzawienie), po korekcji operacyjnej - w zależności od stopnia i natężenia objawów:			
	a)	w jednym oku		5 - 10
	b)	w obu oczach		10 - 15
37.	Odwartwienie siatkówki jednego oka - pourazowe - oceniać wg tabeli 27a i 32 i/lub punktu 33d, nie mniej niż			3
Uwaga: Odwartwienie siatkówki jednego oka, tylko jeśli występuje po urazie oka lub głowy (odejmując inwalidztwo istniejące przed urazem). Odwartwienia siatkówki bez potwierdzonego urazu oka lub głowy, po wysiłku, dźwignięciu, pochyleniu, skoku itp. nie są uznawane za pourazowe.				
38.	Jaskra - wtórna pourazowa, po potwierdzonym urazie oka lub głowy - ocena wg tabeli ostrości wzroku 27a oraz tabeli koncentrycznego zwężenia pola widzenia 32, z zastrzeżeniem, że ogólny procent trwałego uszczerbku na zdrowiu nie może wynosić więcej niż 35% za jedno oko i 100% za oba oczy, nie mniej niż			3
39.	Wytrzeszcz tętniący - w zależności od stopnia			35 - 100
40.	Zaćma pourazowa - oceniać wg tabeli ostrości wzroku (poz. 27a), po zakończonym leczeniu i optymalnej korekcji.			
41.	Przewlekłe zapalenie spojówek w związku z urazem oka:			
	a)	niewielkie zmiany		1 - 5
	b)	duże zmiany, blizny rogówki i spojówki, zrosty powiek		6 - 10
Uwaga: Suma orzeczonego uszczerbku na zdrowiu z tytułu uszkodzeń poszczególnych struktur oka nie może przekroczyć wartości uszczerbku przewidzianej za całkowitą utratę wzroku w jednym oku (35%) lub w obu oczach (100%). Jeżeli uraz powiek lub tkanek oczodołu wchodzi w skład uszkodzeń innych części twarzy oceniać według punktu 19 lub 22 uzupełniając ocenę o punkt 27a.				

D. Uszkodzenia narządu słuchu

42. Upośledzenie ostrości słuchu:					
a)	Przy upośledzeniu ostrości słuchu, trwały uszczerbek ocenia się wg niżej podanej tabeli:				
Tabela 42a					
Obliczanie procentowego uszczerbku na zdrowiu z tytułu utraty słuchu wg Rosera (w mod.)					
Ucho lewe	Ucho prawe	0 - 25 dB	26 - 40 dB	41 - 70 dB	Pow. 70 dB
	0 - 25 dB	0	5%	10%	20%
	26 - 40 dB	5%	15%	20%	30%
	41 - 70 dB	10%	20%	30%	40%
pow. 70 dB		20%	30%	40%	50%
Uwaga: Oblicza się oddzielnie średnią dla ucha prawego i lewego biorąc pod uwagę częstotliwości dla 500, 1000 i 2000 Hz. Jeżeli różnica pomiędzy wartościami dla 500 Hz i 2000 Hz jest większa niż 40 dB, ubytek słuchu wylicza się jako średnią z czterech progów: 500, 1000, 2000 i 4000 Hz. Jeżeli różnica pomiędzy wartościami dla 500 Hz i 2000 Hz jest większa niż 40 dB, ale próg słyszalności dla 4000 Hz jest lepszy niż dla 2000 Hz, ubytek słuchu wylicza się jako średnią z trzech progów 500, 1000, 4000 Hz.					
b)	pourazowe, utracone szумы uszne - w zależności od stopnia nasilenia				1 - 5
Uwaga: Jeżeli szum uszny towarzyszy deficytowi słuchu należy oceniać wyłącznie według tabeli 42a, natomiast jeżeli towarzyszy zaburzeniom równowagi to oceniać wg punktu 48.					
43. Urazy małżowiny usznej:					
a)	znieskształcenie małżowiny (blizny, oparzenia i odmrożenia) lub utrata części małżowiny - w zależności od stopnia uszkodzeń				1 - 10
b)	całkowita utrata jednej małżowiny				15
c)	całkowita utrata obu małżowin				30
44. Zwężenie lub zarośnięcie zewnętrznego przewodu słuchowego - jednostronne lub obustronne z upośledzeniem słuchu:					oceniać wg tabeli 42a
45. Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego, w związku z urazem:					
a)	jednostronne				5
b)	obustronne				10
46. Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego pourazowe, powikłane perlakiem, próchnicą kości lub polipem ucha - w zależności od stopnia powikłań:					
a)	jednostronne				5 - 15
b)	obustronne				10 - 20
47. Uszkodzenie ucha środkowego, błony bębenkowej, kosteczek słuchowych, kości skroniowej					oceniać wg tabeli 42a
48. Uszkodzenie ucha wewnętrznego:					
a)	z uszkodzeniem części słuchowej				oceniać wg tabeli 42a
b)	z uszkodzeniem części statycznej (zawroty głowy, nudności, niewielkie zaburzenia równowagi)				1 - 20
c)	z uszkodzeniem części statycznej (zawroty głowy, zaburzenia równowagi utrudniające poruszanie się, nudności, wymioty)				21 - 50
d)	z uszkodzeniem części słuchowej i statycznej - w zależności od stopnia uszkodzenia				ocena wg tabeli 42a, zwiększając stopień inwalidztwa, wg p. 48b lub 48c
49. Uszkodzenie nerwu twarzowego łącznie z pęknięciem kości skalistej:					
a)	jednostronne				5 - 25
b)	dwustronne				10 - 60

E. Uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku

50.	Uszkodzenie gardła z upośledzeniem funkcji				5 - 10
51.	Uszkodzenie lub zwężenie krtani, uszkodzenie nerwów krtaniowych, pozwalające na obchodzenie się bez rurki tchawiczej - w zależności od stopnia uszkodzenia:				
	a)	niewielka okresowa duszność, chrypka			5 - 10
	b)	świsł krtaniowy, duszność przy umiarkowanych wysiłkach, zachłystywanie się, w zależności od nasilenia objawów			11 - 30

52.	Uszkodzenie krtani, powodujące konieczność stałego noszenia rurki tchawiczej:		
	a)	z zaburzeniami głosu - w zależności od stopnia	30 - 59
	b)	z bezgłosem	60
53.	Uszkodzenie tchawicy ze zwężeniem jej światła - w zależności od stopnia jej zwężenia:		
	a)	bez niewydolności oddechowej	1 - 10
	b)	duszność w trakcie wysiłku fizycznego	11 - 20
	c)	duszność w trakcie chodzenia po poziomym odcinku drogi wymagająca okresowego zatrzymania się w celu nabrania powietrza	21 - 40
	d)	duże zwężenie, utrzymujące się po korekcy, potwierdzone badaniem bronchoskopowym z dusznością spoczynkową	41 - 60
54.	Uszkodzenie przełyku:		
	a)	z trwałym zwężeniem, bez zaburzeń w odżywianiu	1 - 5
	b)	z częściowymi trudnościami w odżywianiu - w zależności od stopnia upośledzenia stanu odżywiania, nie wymagające zabiegów rekonstrukcyjnych	6 - 20
	c)	ze znacznymi zaburzeniami drożności, trudnościami w odżywianiu, wymagające zabiegów rekonstrukcyjnych, w zależności od stopnia upośledzenia stanu odżywiania	21 - 50
	d)	powikłania po uszkodzeniu przełyku i zabiegach rekonstrukcyjnych, zwężenia w zespoleniach, stałe przetoki, itp. - ocena wg poz. 54c, zwiększając stopień uszczerbku, w zależności od stopnia powikłań o	10 - 30
55.	Uszkodzenie tkanek miękkich skóry, mięśni - w zależności od blizn, ruchomości szyi, ustawienia głowy:		
	a)	blizny skórne, rozległe (powyżej 5 cm długości), widoczne, szpecące, bez ograniczenia ruchomości szyi, w zależności od rozmiaru, widoczności, tkliwości blizn	1 - 5
	b)	zmiany z trwałym ograniczeniem ruchomości szyi małego i średniego stopnia - do 50% zakresu ruchomości	6 - 14
	c)	zmiany ze znacznym ograniczeniem ruchomości szyi - powyżej 50% zakresu ruchomości, z niesymetrycznym ustawieniem głowy	15 - 30
	d)	blizny po oparzeniach powyżej stopnia IIA - za 1%TBSA (całkowitej powierzchni ciała)	2

Uwaga:

Zakresy ruchomości kręgosłupa szyjnego: zgięcie 50°, prostowanie 60°, rotacja po 80°, pochylanie na boki po 45°.

Uszkodzenie tkanek miękkich z jednoczesnym uszkodzeniem kręgosłupa szyjnego - oceniać wg punktu 89.

F. Uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa

56.	Urazy części miękkich klatki piersiowej, grzbietu - w zależności od stopnia zniekształcenia, rozległości blizn, ubytków mięśni i stopnia upośledzenia oddychania:		
	a)	widoczne zniekształcenia, ubytki i blizny skórne, rozległe (powyżej 5 cm długości), widoczne, szpecące, nie ograniczające ruchomości klatki piersiowej	1 - 5
	b)	mierne ograniczenie ruchomości klatki piersiowej - blizny, ubytki mięśniowe z niewielkim zmniejszeniem wydolności oddechowej	6 - 10
	c)	średniego stopnia ograniczenie ruchomości klatki piersiowej - blizny, ubytki mięśniowe ze średnim zmniejszeniem wydolności oddechowej	11 - 25
	d)	znacznego stopnia ograniczenie ruchomości klatki piersiowej, rozległe ściągające blizny, duże ubytki mięśniowe ze znacznym zmniejszeniem wydolności oddechowej	26 - 40
	e)	blizny po oparzeniach powyżej stopnia IIA - za 3%TBSA (całkowitej powierzchni ciała)	1

Uwaga:

Stopnie upośledzenia wydolności oddechowej zawarte są w uwadze po punkcie 62.

57.	Uszkodzenie lub utrata sutka u kobiet (u mężczyzn orzekanie wg p.56):		
	a)	blizny lub częściowa utrata brodawki w zależności od rozległości blizn	1 - 5
	b)	znaczna lub całkowita utrata brodawki - do 45 roku życia	10 - 15
	c)	znaczna lub całkowita utrata brodawki - po 45 roku życia	5 - 10
	d)	częściowe uszkodzenie sutka lub jego częściowa utrata w zależności od wielkości ubytku do 45 roku życia	5 - 15
	e)	częściowe uszkodzenie sutka lub jego częściowa utrata w zależności od wielkości ubytku po 45 roku życia	1 - 10
	f)	znaczna lub całkowita utrata sutka - do 45 roku życia	15 - 20
	g)	znaczna lub całkowita utrata sutka - po 45 roku życia	11 - 15
	h)	utrata sutka z części mięśnia piersiowego - oceniać wg powyższych punktów dodając, w zależności od stopnia deformacji, dysfunkcji klatki piersiowej i kończyny górnej	1 - 10
58.	Złamania (co najmniej 2 - ch) żeber:		
	a)	z obecnością zniekształceń i bez zmniejszenia wydolności oddechowej	1 - 5

	b)	z miernym ograniczeniem ruchomości klatki piersiowej - z niewielkiego stopnia zmniejszeniem wydolności oddechowej	6 - 10
	c)	ze średniego stopnia ograniczeniem ruchomości klatki piersiowej - ze średniego stopnia zmniejszeniem wydolności oddechowej	11 - 25
	d)	ze znacznego stopnia ograniczeniem ruchomości klatki piersiowej, ze znacznym zmniejszeniem wydolności oddechowej	26 - 40
Uwaga: Stopnie upośledzenia wydolności oddechowej zawarte są w uwadze po punkcie 62.			
59.	Złamanie mostka:		
	a)	bez zniekształceń, z potwierdzonym przewlekłym zespołem bólowym	1 - 3
	b)	ze zrostem w przemieszczeniu, w zależności od stopnia zniekształceń i dolegliwości	4 - 10
60.	Złamania żeber lub mostka powikłane przewlekłym zapaleniem kości, obecnością ciał obcych (z wyjątkiem ciał obcych związanych z zastosowaniem technik operacyjnych), przetokami - ocenia się wg poz. 58 - 59, zwiększając stopień uszczerbku - w zależności od stopnia powikłań i upośledzenia funkcji o		1 - 15
61.	Uszkodzenie płuc i opłucnej (zrosty opłucnowe, uszkodzenie tkanki płucnej, ubytki tkanki płucnej, ciała obce itp.):		
	a)	uszkodzenie płuc i opłucnej bez cech niewydolności oddechowej	1 - 5
	b)	z objawami niewydolności oddechowej niewielkiego stopnia	5 - 10
	c)	z objawami niewydolności oddechowej średniego stopnia	10 - 25
	d)	z niewydolnością oddechową znacznego stopnia	25 - 40
62.	Uszkodzenie tkanki płucnej powikłane przetokami oskrzelowymi, ropniem płuc - oceniać wg p.61, zwiększając stopień uszczerbku - w zależności od stopnia powikłań o		10 - 20
Uwaga: Przy ocenie wg punktów 56, 58, 60 - 62 poza badaniem rentgenowskim, uszkodzenia tkanki płucnej i stopnie niewydolności oddechowej muszą być potwierdzone badaniem spirometrycznym i/ lub badaniem gazometrycznym. W przypadku gdy następstwa obrażeń klatki piersiowej są oceniane z kilku punktów tabeli, a niewydolność oddechowa towarzyszy tym następstwom, trwały uszczerbek na zdrowiu wynikający ze stopnia niewydolności oddechowej ustala się wyłącznie w oparciu o jeden z tych punktów (oprócz p.60 i 62).			
STOPNIE UPOŚLEDZENIA WYDOLNOŚCI ODDECHOWEJ: - niewielkiego stopnia zmniejszenie wydolności oddechowej - VC 70 - 80%, FEV1 70 - 80%, FEV1%VC - 70 - 80% - w odniesieniu do wartości należnych, - średniego stopnia zmniejszenie wydolności oddechowej - VC 50 - 70%, FEV1 50 - 70%, FEV1%VC 50 - 70% - w odniesieniu do wartości należnych, - znaczne zmniejszenie wydolności oddechowej - VC poniżej 50%, FEV1 poniżej 50%, FEV1%VC poniżej 50% - w odniesieniu do wartości należnych.			
63.	Uszkodzenie serca lub osierdzia:		
	a)	wymagające leczenia operacyjnego, z wydolnym układem krążenia, EF powyżej 55%, powyżej 10 MET, bez zaburzeń kurczliwości	5
	b)	I klasa NYHA, EF 50% - 55%, powyżej 10 MET, niewielkie zaburzenia kurczliwości	6 - 15
	c)	II klasa NYHA, EF 45% - 55% 7 - 10 MET, umiarkowane zaburzenia kurczliwości	16 - 25
	d)	III klasa NYHA, EF 35% - 45%, 5 - 7 MET, nasilone zaburzenia kurczliwości	26 - 55
	e)	IV klasa NYHA, EF <35%, poniżej 5 MET, znaczne zaburzenia kurczliwości	56 - 90
Uwaga: Stopień wydolności układu krążenia musi być oceniony na podstawie badania klinicznego, badań obrazowych serca i / lub badania EKG wysiłkowego. Przy zaliczaniu następstw do poszczególnych podpunktów, muszą być spełnione co najmniej dwa z następujących kryteriów: klasyfikacja NYHA, EF, MET i zaburzeń kurczliwości.			
KLASYFIKACJA NYHA - KLASYFIKACJA NOWOJORSKIEGO TOWARZYSTWA KARDIOLOGICZNEGO WYRÓŻNIA NASTĘPUJĄCE STANY CZYNNOŚCIOWE SERCA:			
Klasa I	Choroba serca bez ograniczenia fizycznej aktywności. Podstawowa aktywność fizyczna nie powoduje zmęczenia, duszności, kołatania serca i bólów wieńcowych.		
Klasa II	Choroba serca powodująca niewielkie ograniczenia aktywności fizycznej. Dobre samopoczucie w spoczynku. Podstawowa aktywność powoduje zmęczenie, duszność, kołatanie serca, bóle wieńcowe.		
Klasa III	Choroba serca powodująca ograniczenie aktywności fizycznej. Dobre samopoczucie w spoczynku. Mniejsza niż podstawowa aktywność fizyczna powoduje zmęczenie, duszność, kołatanie serca, bóle wieńcowe.		
Klasa IV	Choroba serca, która przy jakiegokolwiek aktywności fizycznej wywołuje dyskomfort. Objawy niewydolności serca lub niewydolności wieńcowej mogą występować nawet w spoczynku. Jeśli zostanie podjęta jakakolwiek aktywność fizyczna, wzrasta dyskomfort.		
DEFINICJA EF - FRAKCJA WYRZUTOWA LEWEJ KOMORY: Fracja wyrzutowa lewej komory - objętość krwi wyrzucana z lewej komory w czasie skurczu serca. Fracja wyrzutowa jest wyrażana w procentach - stosunek objętości krwi wypływającej w czasie skurczu z lewej komory do całkowitej objętości lewej komory. Fracja wyrzutowa wyraża zdolność serca do skurczu i jest wykładnikiem wydolności hemodynamicznej serca.			
DEFINICJA RÓWNOWAŻNIKA METABOLICZNEGO - MET, STOSOWANEGO PRZY OCENIE PRÓBY WYSIŁKOWEJ: MET - y (MET - równoważnik metaboliczny jest jednostką spoczynkowego poboru tlenu, ok. 3,5 ml tlenu na kilogram masy ciała na minutę) uzyskuje się, dzieląc objętość tlenu (w ml/min) przez iloczyn: masy ciała (w kg) x 3,5. Liczbę 3,5 przyjmuje się jako wartość odpowiadającą zużyciu tlenu w spoczynku i wyraża w mililitrach tlenu na kilogram masy ciała na minutę.			

64.	Uszkodzenia przepony - rozerwanie przepony, przepukliny przeponowe - w zależności od stopnia zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego, oddychania i krążenia:	
	a) bez zaburzeń funkcji po leczeniu operacyjnym, w zależności od rozległości uszkodzeń	1 - 5
	b) zaburzenia niewielkiego stopnia	6 - 10
	c) zaburzenia średniego stopnia	11 - 20
	d) zaburzenia dużego stopnia	21 - 40

F. Uszkodzenia brzucha i ich następstwa

65.	Uszkodzenia powłok jamy brzusznej (przepukliny urazowe, przetoki, blizny itp.), okolicy lędźwiowej i krzyżowej - w zależności od charakteru blizn, ubytków, umiejscowienia i rozmiarów uszkodzenia:	
	a) widoczne zniekształcenia, ubytki i blizny skórne, rozległe (powyżej 5 cm długości), widoczne, szpeczące	1 - 5
	b) uszkodzenia powłok i ubytki mięśniowe, przepukliny pourazowe utrzymujące się po korekcji	5 - 15
	c) blizny po oparzeniach powyżej stopnia IIA - za 3%TBSA (całkowitej powierzchni ciała)	1

Uwaga:

Za przepukliny urazowe uważa się wyłącznie przepukliny spowodowane pourazowym uszkodzeniem powłok brzusznych (np. po rozerwaniu mięśni powłok brzusznych). Przepukliny pachwinowe, pępkowe itp., oraz wszystkie, które uwiarydliły się po wysiłku, dźwignięciu, gwałtownym ruchu - nie są uznawane za pourazowe.

66.	Uszkodzenia żołądka, jelit, sieci, krezki jelita:	
	a) Wymagające leczenia operacyjnego, bez zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego	1 - 5
	b) z niewielkiego stopnia zaburzeniami funkcji i dostatecznym stanem odżywiania	6 - 10
	c) z zaburzeniami trawienia i niedostatecznym stanem odżywiania - w zależności od stopnia zaburzeń i stanu odżywiania	11 - 40
	d) z zaburzeniami trawienia i niedostatecznym stanem odżywiania - odżywianie jedynie pozajelitowe	50
67.	Trwałe przetoki jelitowe, kałowe i odbytu sztuczny - w zależności od możliwości zaopatrzenia sprzętem stomijnym i miejscowych powikłań przetoki:	
	a) jelita cienkiego	30 - 80
	b) jelita grubego	20 - 60
68.	Uszkodzenie dużych naczyń krwionośnych jamy brzusznej i miednicy (aorty brzusznej, tętnic biodrowych wspólnych, zewnętrznych i wewnętrznych) nie powodujące upośledzenia funkcji innych narządów w zależności od rozległości uszkodzenia naczyń	1 - 10
69.	Uszkodzenie odbytu, zwieracza odbytu:	
	a) blizny, zwężenia, niewielkie dolegliwości	1 - 5
	b) powodujące stałe, całkowite nietrzymanie kału i gazów	60
70.	Uszkodzenia odbytnicy:	
	a) pełnościenne uszkodzenie - niewielkie dolegliwości, bez zaburzeń funkcji	1 - 5
	b) wypadanie błony śluzowej	6 - 10
	c) wypadanie odbytnicy w zależności od stopnia wypadania, utrzymujące się po leczeniu operacyjnym	11 - 30
71.	Uszkodzenia śledziony:	
	a) leczone zachowawczo (krwiak, pęknięcie narządu - potwierdzone badaniem obrazowym)	2
	b) leczone operacyjnie z zachowaniem narządu	5
	c) utrata u osób powyżej 18 roku życia	15
	d) utrata u osób poniżej 18 roku	20
72.	Uszkodzenie wątroby i przewodów żółciowych, pęcherzyka żółciowego lub trzustki - w zależności od powikłań i zaburzeń funkcji:	
	a) bez zaburzeń funkcjonalnych, pourazowa utrata pęcherzyka żółciowego	1 - 5
	b) zaburzenia czynności wątroby w stopniu A wg Childa - Pugh'a, zaburzenia czynności zewnątrzwydzielniczej trzustki niewielkiego stopnia lub utrata części narządu	6 - 15
	c) zaburzenia czynności wątroby w stopniu B wg Childa - Pugh'a, zaburzenia czynności zewnątrz - i wewnątrzwydzielniczej trzustki średniego stopnia lub utrata znacznej części narządu	16 - 40
	d) zaburzenia czynności wątroby w stopniu C wg Childa - Pugh'a, ciężkie zaburzenia czynności zewnątrz - i wewnątrzwydzielniczej trzustki	41 - 60

Uwaga:

Przetokę trzustkową oceniać wg - ilości wydzielanej treści, stopnia wydolności zewnątrzwydzielniczej oraz zmian wtórnych powłok jamy brzusznej wg punktu 72 b - d. Przetokę żółciową oceniać wg ilości wydzielanej treści oraz zmian wtórnych powłok brzusznych wg punktu 72 b - d. Zwężenia dróg żółciowych - orzekać wg częstości nawrotów zapaleń dróg żółciowych oraz zmian wtórnych w wątrobie wg punktu 72 b - d.

KLASYFIKACJA CHILDA -PUGHA - w odniesieniu do wartości należnych			
Parametr	Liczba punktów		
	1	2	3
Albumina (g/dl) w sur.	>3,5	2,8 - 3,5	<2,8
Bilirubina (umol/l) w sur.	<25	25 - 40	>40
Czas protrombinowy (sek. ponad normę)	<4	4 - 6	>6
Wodobrzusze	brak	niewielkie	nasilone
Nasilenie encefalopatii	brak	I - II°	III - IV°
GRUPA A - 5 - 6 pkt, GRUPA B - 7 - 9 pkt, GRUPA C - 10 - 15 pkt.			

G. Uszkodzenia narządów moczowo - płciowych

73.	Uszkodzenie jednej nerki lub obu nerek powodujące upośledzenie ich funkcji - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji	5 - 25
74.	Utrata jednej nerki przy drugiej zdrowej i prawidłowo działającej	30
75.	Utrata jednej nerki i upośledzenie funkcjonowania drugiej nerki - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji pozostałej nerki	35 - 75
76.	Uszkodzenie moczowodu, powodujące zwężenie jego światła:	
a)	nie powodujące zaburzeń funkcji	1 - 5
b)	z zaburzeniem funkcji układu moczowego	6 - 20
77.	Uszkodzenie pęcherza - w zależności od stopnia zmniejszenia jego pojemności, zaburzeń w oddawaniu moczu, przewlekłych stanów zapalnych:	
a)	Wymagające leczenia operacyjnego, bez zaburzeń funkcji	3 - 5
b)	niewielkiego i średniego stopnia zaburzenia funkcji	6 - 15
c)	znacznego stopnia zaburzenia funkcji	16 - 30
78.	Przetoki górnych dróg moczowych, pęcherza moczowego i cewki moczowej, utrzymujące się po leczeniu zabiegowym:	
a)	upośledzające jakość życia (w zależności od możliwości i sposobu zaopatrzenia przetoki i innych zaburzeń wtórnych) w stopniu średnim	10 - 25
b)	upośledzające jakość życia (w zależności od możliwości i sposobu zaopatrzenia przetoki i innych zaburzeń wtórnych) w stopniu znacznym	26 - 50
79.	Zwężenia cewki moczowej:	
a)	powodujące trudności w oddawaniu moczu	5 - 15
b)	z nietrzymaniem moczu lub zaleganiem moczu	16 - 40
c)	z nietrzymaniem lub zaleganiem moczu z powikłaniami	41 - 60
Uwaga: Stopień zaburzeń w oddawaniu moczu powinien być potwierdzony badaniami urodynamicznymi.		
80.	Utrata całkowita prącia	40
81.	Uszkodzenie lub częściowa utrata prącia - w zależności od stopnia uszkodzenia i zaburzenia funkcji	3 - 35
82.	Uszkodzenie lub utrata jednego jądra, jajnika oraz pozostałych struktur układu rozrodczego (nieujętych w pozostałych punktach tabeli) - w zależności od stopnia uszkodzenia i upośledzenia funkcji:	
a)	w wieku do 50 roku życia	2 - 20
b)	w wieku po 50 roku życia	1 - 10
83.	Utrata obu jąder lub obu jajników:	
a)	w wieku do 50 roku życia	40
b)	w wieku po 50 roku życia	20
84.	Pourazowy wodniak jądra:	
a)	wyleczony operacyjnie	2
b)	w zależności od nasilenia zmian utrzymujących się po leczeniu operacyjnym	3 - 10
85.	Utrata macicy:	
a)	w wieku do 50 lat	40
b)	w wieku powyżej 50 lat	15

86.	Pourazowe uszkodzenie krocza, worka mosznowego, sromu, pochwy, pośladków:	
a)	rozległe blizny, ubytki, deformacje	1 - 5
b)	wypadanie pochwy, utrzymujące się po leczeniu zabiegowym	5 - 10
c)	wypadanie pochwy i macicy, utrzymujące się po leczeniu zabiegowym	30

H. Ostre zatrucia, nagłe działania czynników chemicznych, fizycznych i biologicznych (orzeczenie stopnia inwalidztwa może nastąpić nie wcześniej niż po 6 - ciu miesiącach)

87.	Nagłe zatrucia gazami oraz substancjami chemicznymi - uznane za nieszczęśliwy wypadek:	
1 a)	powodujące trwałe upośledzenie funkcji narządów lub układów w stopniu niewielkim lub średnim, które nie są oceniane w odrębnych punktach odpowiednich dla danego narządu lub układu	1 - 15
b)	z trwałym uszkodzeniem układu krwiotwórczego	10 - 25

Uwaga:

Trwałe upośledzenie funkcji narządów lub układów w stopniu znacznym - oceniać według punktów odpowiednich dla danego narządu lub układu.

88.	Inne następstwa zatruc oraz ogólne następstwa działania czynników chemicznych, fizycznych i biologicznych (porażenia prądem, porażenia piorunem, następstwa ukąszeń) w zależności od stopnia uszkodzenia powodujące trwałe upośledzenie funkcji narządów lub układów w stopniu niewielkim lub średnim	1 - 15
-----	---	--------

Uwaga:

Trwałe upośledzenie funkcji narządów lub układów w stopniu znacznym - oceniać według punktów odpowiednich dla danego narządu lub układu.

Jeśli potwierdzono, że do zatrucia doszło w wyniku nieszczęśliwego wypadku - uszkodzenie wzroku i słuchu oceniać według odpowiednich Tabel do punktów 27a, 32, 42. Miejscowe następstwa działania czynników chemicznych, fizycznych i biologicznych oceniać według punktów odpowiednich dla danej okolicy ciała.

I. Uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa

89.	Uszkodzenie kostno - więzadłowe kręgosłupa szyjnego potwierdzone badaniami dodatkowymi (RTG czynnościowe, TK, RM):	
a)	z ograniczeniem ruchomości do 25%	1 - 5
b)	z ograniczeniem ruchomości 26% - 50%	6 - 14
c)	z ograniczeniem ruchomości 51% - 75%	15 - 20
d)	z ograniczeniem ruchomości ponad 75%	21 - 29
e)	zesztywnienie w pozycji zbliżonej do fizjologicznej	30
f)	zesztywnienie w niekorzystnym ustawieniu głowy	45
g)	obniżenie wysokości trzonu o co najmniej 10%, ocena wg p. 89 a - f, dodając, w zależności od stopnia zniekształcenia	2 - 10
h)	niestabilności (na podstawie czynnościowych zdjęć rtg: przemieszczenie sąsiednich trzonów i/lub rotację) ocenia się wg poz. 89 a - g, zwiększając stopień inwalidztwa o	1 - 8
i)	uszkodzenia kręgosłupa powikłane zapaleniem kręgow, obecnością ciała obcego itp. - ocenia się wg p. 89a - h zwiększając stopień inwalidztwa o	5

Uwaga:

Przy występowaniu objawów korzeniowych dodatkowa ocena wg poz. 94. Jeżeli jedyną przyczyną ograniczenia ruchomości kręgosłupa szyjnego jest zespół bólowy korzeniowy lub uraz w mechanizmie zgięciowo - odgięciowym („whiplash”, „smagnięcia biczem”) z zespołem bólowym bez uszkodzeń korzeni nerwowych, orzekać wyłącznie według pozycji 94. Łączny stopień pourazowego inwalidztwa kręgosłupa szyjnego nie może przekroczyć 45%. Zakresy ruchomości: zgięcie 50°, prostowanie 60°, rotacja po 80°, pochylanie na boki po 45°.

90.	Uszkodzenia kostno - więzadłowe kręgosłupa w odcinku piersiowym (Th1 - Th10) potwierdzone badaniami dodatkowymi (RTG, TK, RM):	
a)	z ograniczeniem ruchomości do 50%	1 - 9
b)	z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	10 - 19
c)	zesztywnienie w pozycji fizjologicznej	20
d)	zesztywnienie w ustawieniu niekorzystnym	25 - 30
e)	obniżenie wysokości trzonu co najmniej 10%, ocena się wg poz. 90 a - d, zwiększając stopień inwalidztwa, w zależności od stopnia zniekształcenia o	1 - 5
f)	niestabilności (na podstawie czynnościowych zdjęć rtg: przemieszczenie sąsiednich trzonów kręgow i/lub rotacja) ocenia się wg poz. 90 a - e zwiększając stopień inwalidztwa o	1 - 7
g)	uszkodzenia kręgosłupa powikłane zapaleniem kręgow, obecnością ciała obcego itp. - ocenia się wg p. 90a - f zwiększając stopień inwalidztwa o	5

Uwaga:

Przy występowaniu objawów korzeniowych dodatkowa ocena wg poz. 94. Jeżeli jedyną przyczyną ograniczenia ruchomości kręgosłupa jest zespół bólowy orzekać wyłącznie według pozycji 94. Łączny stopień pourazowego inwalidztwa kręgosłupa piersiowego nie może przekroczyć 30%. Zakresy ruchomości: zgięcie 60°, rotacja po 30°, test Schobera 10 - 11 cm (od C7 do S1) z tego odcinek piersiowy 2 - 3 cm.

91.	Uszkodzenia kostno - więzadłowe kręgosłupa w odcinku piersiowo - lędźwiowym (Th11 - L5) potwierdzone badaniami dodatkowymi (RTG, TK, RM):	
	a) z ograniczeniem ruchomości do 25%	1 - 5
	b) z ograniczeniem ruchomości 26% - 50%	6 - 14
	c) z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	15 - 29
	d) zesztynienie w pozycji zbliżonej do fizjologicznej	30
	e) zesztynienie w niekorzystnym ustawieniu tułowia	40
	f) obniżenie wysokości trzonu co najmniej o 10%, ocenia się wg poz. 91 a - e, zwiększając stopień inwalidztwa, w zależności od stopnia zniekształcenia, o	3 - 12
	g) niestabilności (na podstawie czynnościowych zdjęć rtg: przemieszczenie sąsiednich trzonów kręgów i/lub rotacja) - ocenia się wg poz. 91 a - f zwiększając stopień inwalidztwa o	1 - 9
	h) uszkodzenia kręgosłupa powikłane zapaleniem kręgów, obecnością ciała obcego itp. - ocenia się wg p. 91a - g zwiększając stopień inwalidztwa o	5
Uwaga: Przy występowaniu objawów korzeniowych dodatkowa ocena wg poz. 94. Jeżeli jedyną przyczyną ograniczenia ruchomości kręgosłupa jest zespół bólowy korzeniowy orzekać wyłącznie według pozycji 94. Łączny stopień pourazowego inwalidztwa kręgosłupa lędźwiowego nie może przekroczyć 40%. Kręgoszynek rzekomy (zwyrodnieniowy) i prawdziwy (na tle kręgoszczeliny) nie jest traktowany jako następstwo nieszczęśliwego wypadku. ZAKRESY RUCHOMOŚCI: zgięcie 60°, wyprost 25°, pochylanie na boki po 25°, test Schobera 10 - 11 cm (od C7 do S1) z tego odcinek lędźwiowy 7 - 8 cm.		
92.	Izolowane złamanie wyrostków poprzecznych, kolczystych, ościstych - w zależności od ograniczenia ruchomości kręgosłupa, ocenia się wg p.p. 89 - 91.	
93.	Uszkodzenie rdzenia kręgowego:	
	a) zaburzenia czucia, zespoły bólowe bez niedowładów w zależności od stopnia zaburzeń	1 - 10
	b) zaburzenia ze strony zwieraczy i narządów płciowych bez niedowładów, zespół stożka końcowego oraz objawy piramidowe bez niedowładu, w zależności od stopnia zaburzeń	5 - 30
	c) niewielki niedowład kończyn górnych i/lub dolnych (4° w skali Lovetta lub 2° według skali Ashwortha), zespół Brown - Sequarda, będący następstwem uszkodzenia rdzenia w odcinku szyjnym z niedowładem kończyn (4° w skali Lovetta lub 2° według skali Ashwortha) lub uszkodzenie rdzenia w odcinku piersiowym - z niedowładem kończyny dolnej (3 - 4° w skali Lovetta lub 3 - 2° według skali Ashwortha)	5 - 30
	d) średniego stopnia niedowład kończyn górnych lub dolnych (3° w skali Lovetta lub 3° według skali Ashwortha), zespół Brown - Sequarda, będący następstwem uszkodzenia rdzenia w odcinku szyjnym z niedowładem kończyn (3° w skali Lovetta lub 3° według skali Ashwortha), lub uszkodzenie rdzenia w odcinku piersiowym - z niedowładem kończyny dolnej (0 - 2° w skali Lovetta lub 5 - 4° według skali Ashwortha)	31 - 60
	e) głęboki niedowład kończyn górnych lub dolnych (2° w skali Lovetta lub 4° według skali Ashwortha), niedowład czterokończynowy (3° w skali Lovetta lub 3° według skali Ashwortha), zespół Brown - Sequarda, będący następstwem połowiczego uszkodzenia rdzenia z niedowładem kończyn (2° w skali Lovetta lub 4° według skali Ashwortha)	61 - 90
	f) porażenie kończyn górnych i/lub dolnych (0 - 1° w skali Lovetta lub 5° według skali Ashwortha), głęboki niedowład czterokończynowy (2° w skali Lovetta lub 4° według skali Ashwortha), zespół Brown - Sequarda, będący następstwem połowiczego uszkodzenia rdzenia z porażeniem kończyn (0 - 1° w skali Lovetta lub 5° według skali Ashwortha)	100
94.	Urazowe zespoły korzeniowe (ból, ruchowe, czuciowe lub mieszane) oraz utrwalone urazowe zespoły bólowe bez uszkodzenia korzeni - w zależności od stopnia:	
	a) szyjne bólowe	1 - 4
	b) szyjne bez niedowładów - ból, zaburzenia czucia, osłabienie lub brak odruchów	5 - 15
	c) szyjne z obecnością niedowładów - w zależności od stopnia niedowładu i zaników mięśniowych (co najmniej 2 cm)	5 - 30
	d) piersiowe	1 - 10
	e) lędźwiowo - krzyżowe bólowe	1 - 4
	f) lędźwiowo - krzyżowe bez niedowładów - ból, zaburzenia czucia, osłabienie lub brak odruchów	5 - 15
	g) lędźwiowo - krzyżowe z obecnością niedowładów - w zależności od stopnia niedowładu i zaników mięśniowych (co najmniej 2 cm)	5 - 30
	h) guziczne (w tym złamania kości guzicznej)	1 - 5
Uwaga: Zaburzenia stwierdzane w punkcie 94 a - h muszą mieć potwierdzenie w obiektywnej dokumentacji medycznej z diagnostyki i leczenia następstw zdarzenia. Zespół bólowy po urazie w mechanizmie zgięciowo - odgięciowym („smagnięcia biczem”) orzekać wyłącznie według pozycji 94a lub 94b.		

J. Uszkodzenia miednicy

95.	Utrwalone rozejście spojenia łonowego i/lub zwichnięcie stawu krzyżowo - biodrowego - w zależności od stopnia przemieszczenia i zaburzeń chodu:		
a)	utrwalone rozejście spojenia łonowego, bez dolegliwości ze strony stawów krzyżowo - biodrowych, bez zaburzeń chodu		1 - 4
b)	utrwalone rozejście spojenia łonowego z dolegliwościami ze strony stawów krzyżowo - biodrowych, z zaburzeniami chodu		5 - 15
c)	utrwalone zwichnięcie stawu krzyżowo - biodrowego niewielkiego stopnia nie wymagające leczenia operacyjnego, w zależności od stopnia zaburzeń chodu		2 - 9
d)	utrwalone zwichnięcie stawu krzyżowo - biodrowego znacznego stopnia, leczone operacyjnie, w zależności od stopnia zaburzeń chodu		10 - 30

Uwaga:

Jeżeli rozejściu spojenia łonowego towarzyszy złamanie kości miednicy oceniać według punktu 96 lub 98.

96.	Złamanie miednicy z przerwaniem obręczy biodrowej, jedno - lub wielomiejscowe - w zależności od zniekształcenia i upośledzenia chodu:		
a)	w odcinku przednim jednostronne (kość łonowa, kość łonowa i kulszowa)		1 - 10
b)	w odcinku przednim obustronnie		5 - 15
c)	w odcinku przednim i tylnym (typ Malgaigne'a)		10 - 30
d)	w odcinku przednim i tylnym obustronnie		20 - 40

Uwaga:

Złamania stabilne kości miednicy, złamania awulsyjne oceniać według punktu 98.

97.	Złamanie panewki stawu biodrowego, z centralnym, lub bez centralnego zwichnięcia stawu - w zależności od upośledzenia funkcji stawu	oceniać wg p.143
-----	---	------------------

Uwaga:

Uraz stawu biodrowego wygojony sztucznym stawem oceniać wg punktu 146.

98.	Izolowane złamania kości miednicy i kości krzyżowej bez przerwania obręczy kończyny dolnej:		
a)	jednomiejscowe złamanie kości miednicy (np. złamanie jednej gałęzi kości łonowej lub kulszowej), kości krzyżowej - bez istotnego zniekształcenia i z niewielkimi zaburzeniami funkcji		1 - 3
b)	jednomiejscowe złamanie kości miednicy (np. złamanie jednej gałęzi kości łonowej lub kulszowej), kości krzyżowej - ze zniekształceniem i zaburzeniami funkcji		4 - 8
c)	mnogie złamania kości miednicy i /lub kości krzyżowej - bez istotnego zniekształcenia i z niewielkimi zaburzeniami funkcji		2 - 7
d)	mnogie złamania kości miednicy i/ lub kości krzyżowej ze zniekształceniem i z zaburzeniami funkcji		5 - 15

Uwaga:

Towarzyszące złamaniom uszkodzenia narządów miednicy i objawy neurologiczne ocenia się dodatkowo wg pozycji dotyczących odpowiednich uszkodzeń narządów miednicy lub uszkodzeń neurologicznych.

K. Uszkodzenia kończyny górnej łopatka

K. Uszkodzenia kończyny górnej: Łopatką			
99.	Złamanie łopatki:		
a)	wygojone złamanie łopatki z nieznacznym przemieszczeniem i niewielkimi zaburzeniami funkcji kończyny	prawa 1 - 5 lewa 1 - 3	
b)	wygojone złamanie łopatki z wyraźnym przemieszczeniem i niewielkim upośledzeniem funkcji kończyny - z ograniczeniem ruchomości do 30%	prawa 6 - 12 lewa 4 - 9	
c)	wygojone złamanie łopatki z wyraźnym przemieszczeniem i średnim upośledzeniem funkcji kończyny - z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 50%	prawa 13 - 20 lewa 10 - 15	
d)	wygojone złamanie łopatki z wyraźnym przemieszczeniem i znacznym upośledzeniem funkcji kończyny - z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawa 21 - 40 lewa 16 - 30	

Uwaga:

Normy pozycji 99 uwzględniają również ewentualne powikłania neurologiczne.

Obojczyk

100.	Stan po wadliwym wygojeniu złamania obojczyka w zależności od stopnia zniekształcenia i ograniczenia ruchomości:		
	a)	niewielkiego stopnia deformacja z ograniczeniem ruchomości stawu ramiennie - łopatkowego do 20%	prawy 1 - 8 lewy 1 - 6
	b)	deformacja z wyraźnym ograniczeniem ruchomości stawu ramiennie - łopatkowego powyżej 20%	prawy 9 - 20 lewy 7 - 15
101.	Staw rzekomy obojczyka - w zależności od zniekształceń, przemieszczeń, upośledzenia funkcji kończyny:		
	a)	zmiany wtórne z ograniczeniem ruchomości w stawie ramiennie - łopatkowym do 20%	prawy 10 - 14 lewy 8 - 12

	b)	zmiany wtórne z ograniczeniem ruchomości w stawie ramiennie - łopatkowym powyżej 20%	prawy 15 - 25 lewy 13 - 20
Uwaga: W przypadku złamania obojczyka powikłanego stawem rzekomym orzekać wyłącznie z punktu 101.			
102.		Zwichnięcie, podwichnięcie stawu obojczykowo - barkowego lub obojczykowo - mostkowego - w zależności od ograniczenia ruchów, stopnia zniekształcenia i upośledzenia funkcji:	
	a)	brak lub niewielka deformacja i ograniczenie ruchomości do 10% (I°)	prawy 1 - 5 lewy 1 - 3
	b)	wyraźna deformacja i ograniczenie ruchomości do 20% (II°, II°/III°)	prawy 6 - 10 lewy 4 - 8
	c)	wyraźna deformacja i ograniczenie ruchomości powyżej 20% (II°/III°, III°)	prawy 11 - 25 lewy 9 - 20
Uwaga: W przypadku, gdy deficyt funkcji kończyny górnej wynika z nakładania się skutków złamania obojczyka oraz uszkodzeń neurologicznych, deficyt funkcji kończyny oceniać jedynie wg pozycji 181. W przypadku nie nakładania się deficytów oceniać dodatkowo według pozycji 181.			
103.		Uszkodzenia obojczyka powikłane przewlekłym zapaleniem kości - ocenia się wg poz. 100 - 102 - zwiększając stopień trwałego uszczerbku o	5
Bark - staw ramiennie - łopatkowy			
104.		Uszkodzenia stawu łopatkowo - ramiennego (zwichnięcia, złamania - głowy, nasady bliższej kości ramiennej, panewki, szyjki łopatki, skręcenia) oraz uszkodzenia pozostałych struktur barku - w zależności od ubytków tkanek, ograniczenia ruchów, zaników mięśni, przemieszczeń i zniekształceń złamanej głowy kości ramiennej itp.:	
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 30%	prawy 1 - 11 lewy 1 - 7
	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31% - 50%	prawy 12 - 19 lewy 8 - 14
	c)	znaczne zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawy 20 - 35 lewy 15 - 30
Uwaga: Uszkodzenie stawu ramiennie - łopatkowego wygojone sztucznym stawem należy oceniać według punktu 104, nie mniej niż 10%.			
105.		Zastarzałe nieodprowadzalne zwichnięcie stawu łopatkowo - ramiennego w zależności od zakresu ruchów i ustawienia kończyny	prawy 20 - 35 lewy 15 - 30
106.		Nawykowe zwichnięcie stawu ramiennie - łopatkowego potwierdzone dokumentacją lekarską i radiologiczną	prawy 5 - 25 lewy 5 - 20
Uwaga: Kolejnych epizodów nawykowego zwichnięcia nie należy traktować jako kolejnego nieszczęśliwego wypadku lecz jako skutek ostatniego urazowego zwichnięcia stawu łopatkowo - ramiennego. Przy orzekaniu według punktu 106 należy zebrać szczegółowy wywiad w kierunku przebytych wcześniej urazowych zwichnięć w stawie oraz zapoznać się z dodatkową dokumentacją medyczną - w celu ustalenia daty ostatniego zwichnięcia urazowego oraz daty pierwszego zwichnięcia nawykowego. Konieczna analiza dokumentacji medycznej i wypadkowej wraz z analizą mechanizmu urazu celem identyfikacji przedmiotowego zdarzenia jako nieszczęśliwego wypadku.			
107.		Staw wiotki, cepowy w następstwie pourazowych ubytków kości - w zależności od zaburzeń funkcji	prawy 25 - 40 lewy 20 - 35
Uwaga: Staw wiotki z powodu porażeń - ocenia się wg norm neurologicznych.			
108.		Zesztynwienie stawu barkowego (całkowity brak ruchomości w stawie ramiennie - łopatkowym):	
	a)	w ustawieniu czynnościowo korzystnym - w zależności od ustawienia i funkcji	prawy 20 - 35 lewy 15 - 30
	b)	w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	prawy 40 lewy 35
109.		Bliznowaty przykurcz stawu barkowego - w zależności od zaburzeń czynności stawu: orzekać według punktu 104 lub 108.	
110.		Uszkodzenie barku powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami itp. - ocenia się wg poz. 104 - 109, zwiększając stopień uszczerbku o	5
Uwaga: W przypadku, gdy deficyt funkcji kończyny górnej wynika z nakładania się skutków uszkodzeń barku oraz uszkodzeń neurologicznych, deficyt funkcji kończyny oceniać jedynie wg pozycji 181. W przypadku nie nakładania się deficytów oceniać dodatkowo według pozycji 181.			
111.		Utrata kończyny w stawie ramiennie - łopatkowym	prawy 70 lewy 65
112.		Utrata kończyny wraz z łopatką	prawy 75 lewy 70
ZAKRESY RUCHOMOŚCI STAWU RAMIENNO - ŁOPATKOWEGO - zgięcie 0 - 180°, wyprost 0 - 60°, odwodzenie 0 - 90°, unoszenie 90 - 180° (niekiedy odwodzenie i unoszenie określone jest jednym terminem - odwodzenie i wtedy zakres ruchu wynosi 0 - 180°), przywodzenie 0 - 50°, rotacja zewnętrzna 0 - 70°, rotacja wewnętrzna 0 - 100° (pozycja funkcjonalna, swobodna - 20 - 40° zgięcia, 20 - 50° odwiedzenia i 30 - 50° rotacji wewnętrznej).			

Ramię

113.	Złamanie trzonu kości ramiennej - w zależności od przemieszczeń, ograniczeń ruchu w stawie łopatkowo - ramiennym i łokciowym:		
	a)	upośledzenie funkcji kończyny z ograniczeniem ruchomości w stawie ramiennie - łopatkowym lub łokciowym do 30%	prawe 1 - 15 lewe 1 - 10
	b)	upośledzenie funkcji kończyny z ograniczeniem ruchomości w stawie ramiennie - łopatkowym lub łokciowym powyżej 30%	prawe 16 - 30 lewe 11 - 25
	c)	złamania powikłane przewlekłym zapaleniem kości, brakiem zrostu, stawem rzekomym itp. ocenia się wg poz. 113 a lub b, zwiększając stopień inwalidztwa w zależności od zaburzeń funkcji o	5 - 15
114.	Uszkodzenia mięśni, uszkodzenia ścięgien i ich przyczepów - w zależności od zmian wtórnych i upośledzenia funkcji:		
	a)	zmiany niewielkie	prawe 1 - 5 lewe 1 - 4
	b)	zmiany średnie	prawe 6 - 12 lewe 5 - 9
	c)	zmiany duże	prawe 13 - 20 lewe 10 - 15
Uwaga: Według tej pozycji orzekać jedynie uszkodzenia bez złamań kości. W przypadku współistnienia złamań kości orzekać według punktu 113.			
115.	Utrata kończyny w obrębie ramienia:		
	a)	z zachowaniem tylko 1/3 bliższej kości ramiennej	prawe 70 lewe 65
	b)	przy dłuższych kikutach	prawe 65 lewe 60
116.	Trwałe przepukliny mięśniowe ramienia		oceniać wg p.114a.

Staw łokciowy

Staw łokciowy			
117.	Złamania w obrębie łokcia (nasada dalsza kości ramiennej, nasada bliższa kości promieniowej i łokciowej) - w zależności od zaburzeń osi, ograniczenia ruchów w stawie łokciowym oraz innych zmian wtórnych:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 20%	prawy 1 - 5 lewy 1 - 4
	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 21 - 50%	prawy 6 - 15 lewy 5 - 10
	c)	duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawy 16 - 30 lewy 11 - 25
118.	Zesztywnienie stawu łokciowego:		
	a)	w zgięciu zbliżonym do kąta prostego i z zachowanymi ruchami obrotowymi przedramienia	prawy 25 lewy 20
	b)	w zgięciu zbliżonym do kąta prostego i w zależności od ograniczenia zakresu ruchów obrotowych przedramienia	prawy 26 - 30 lewy 21 - 25
	c)	w ustawieniu wyprostnym lub zbliżonym (do 20°)	prawy 45 lewy 40
	d)	w innych niekorzystnych ustawieniach - w zależności od przydatności czynnościowej kończyny	prawy 30 - 45 lewy 25 - 40
119.	Uszkodzenia łokcia - zwłknięcia, skręcenia, uszkodzenia tkanek miękkich - w zależności od ograniczenia ruchów, zaników mięśni, przemieszczeń, zniekształceń oraz innych zmian wtórnych:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 20%	prawy 1 - 5 lewy 1 - 4
	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 21 - 50%	prawy 6 - 15 lewy 5 - 10
	c)	duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawy 16 - 30 lewy 11 - 25
Uwaga: Według tej pozycji orzekać jedynie uszkodzenia bez złamań kości. W przypadku współistnienia złamań kości orzekać według punktu 117.			
120.	Cepowy staw łokciowy, utrwalony mimo leczenia - w zależności od stopnia wiotkości i stanu mięśni		prawy 15 - 30 lewy 10 - 25
121.	Uszkodzenia stawu łokciowego powikłane przewlekłym stanem zapalnym, przetokami itp. ocenia się według pozycji 117 - 120, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu o		
Uwaga: Funkcjonalny pełny wyprost stawu łokciowego 0°, pełne zgięcie 140°, supinacja i pronacja 0° - 80°. (pozycja funkcjonalna 80° zgięcia).			

Przedramię

122.	Złamania w obrębie dalszych nasad jednej lub obu kości przedramienia, powodujące ograniczenia ruchomości nadgarstka i zniekształcenia - w zależności od stopnia zaburzeń funkcji:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 30%	prawe 1 - 6 lewe 1 - 5
	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 60%	prawe 7 - 15 lewe 6 - 10
	c)	duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 60%	prawe 16 - 25 lewe 11 - 20
	d)	usztynienie nadgarstka w położeniu korzystnym (wyprost i pronacja)	prawe 15 - 20 lewe 10 - 15
	e)	usztynienie nadgarstka w położeniu niekorzystnym	prawe 20 - 30 lewe 15 - 25
123.	Złamania trzonów jednej lub obu kości przedramienia - w zależności od zniekształceń i zaburzeń czynnościowych:		
	a)	niewielkie zmiany	prawe 1 - 6 lewe 1 - 5
	b)	średnie zmiany	prawe 7 - 15 lewe 6 - 10
	c)	duże zmiany, zmiany wtórne i inne	prawe 16 - 30 lewe 11 - 25
124.	Izolowane uszkodzenie części miękkich przedramienia, skóry, mięśni, ścięgien, naczyń - w zależności od rozmiarów, uszkodzenia i upośledzenia funkcji, zmian wtórnych (troficzne, krążeniowe, blizny i inne):		
	a)	niewielkie zmiany	prawe 1 - 5 lewe 1 - 4
	b)	średnie zmiany	prawe 6 - 10 lewe 5 - 8
	c)	znaczne zmiany	prawe 11 - 20 lewe 9 - 15
Uwaga: Według tej pozycji orzekać jedynie uszkodzenia bez złamań kości. W przypadku współistnienia złamań kości orzekać według punktów 122, 123, 125, 126.			
125.	Staw rzekomy kości łokciowej lub promieniowej - w zależności od zniekształceń, ubytków kości, upośledzenia funkcji i innych zmian wtórnych:		
	a)	średniego stopnia	prawe 10 - 20 lewe 10 - 15
	b)	dużego stopnia	prawe 21 - 35 lewe 16 - 30
Uwaga: W przypadku złamania jednej kości przedramienia powikłanej stawem rzekomym orzekać wyłącznie z punktu 125.			
126.	Brak zrostu, staw rzekomy obu kości przedramienia - w zależności od zniekształceń, ubytków kości, upośledzenia funkcji, zmian wtórnych:		
	a)	średniego stopnia	prawe 10 - 25 lewe 10 - 20
	b)	dużego stopnia	prawe 26 - 40 lewe 21 - 35
Uwaga: W przypadku złamania obu kości przedramienia powikłanych stawem rzekomym orzekać wyłącznie z punktu 126.			
127.	Uszkodzenie przedramienia powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, ubytkiem tkanki kostnej - ocenia się wg poz. 122 - 126, zwiększając stopień trwałego uszczerbku o		
128.	Utrata kończyny w obrębie przedramienia - w zależności od charakteru kikuta i jego przydatności do oprotegowania		prawe 55 - 60 lewe 50 - 55
129.	Utrata przedramienia w okolicy nadgarstka		prawe 55 lewe 50
ZAKRESY RUCHOMOŚCI PRZEDRAMIENIA: nawracanie 0 - 80°, odwracanie 0 - 80° (pozycja funkcjonalna, swobodna - 20° nawrócenia).			
Nadgarstek			
130.	Uszkodzenia nadgarstka: skręcenia, zwicnięcia, złamania - w zależności od blizn, ubytków, zniekształceń, niestabilności, upośledzenia funkcji, zmian troficznych i innych zmian wtórnych:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 30%	prawy 1 - 6 lewy 1 - 5
	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 60%	prawy 7 - 15 lewy 6 - 10

	c)	duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 60%	prawy 16 - 25 lewy 11 - 20
131.	Całkowite zeszczywnienie w obrębie nadgarstka:		
	a)	w ustawieniu czynnościowo korzystnym - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji ręki i palców	prawy 15 - 20 lewy 10 - 15
	b)	w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji ręki i palców	prawy 21 - 30 lewy 16 - 25
132.	Uszkodzenie nadgarstka powikłane trwałymi zmianami troficznymi, przewlekłym ropnym zapaleniem kości nadgarstka, przetokami - ocenia się wg poz. 130 - 131, zwiększając stopień trwałego uszczerbku o		5
133.	Utrata ręki na poziomie nadgarstka		prawy 55 lewy 50

ZAKRESY RUCHOMOŚCI NADGARSTKA:

zgięcie dłoniowe 60° (czynne), 80° (bierne), zgięcie grzbietowe 60° (czynne), 80° (bierne), odchylenie promieniowe 20°, odchylenie łokciowe 30° (pozycja funkcjonalna - od 10° zgięcia dłoniowego do 10° zgięcia grzbietowego i od 0° do 10° odchylenia łokciowego).

Śródrezcze

134.	Uszkodzenie śródrezcza: kości, części miękkich - w zależności od ubytków, zniekształceń oraz upośledzenia funkcji ręki, palców i innych zmian wtórnych:		
	a)	I kość śródrezcza (w zależności od funkcji kciuka):	
		I z ograniczeniem ruchomości kciuka do 30%	prawe 1 - 6 lewe 1 - 5
		II z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 60%	prawe 7 - 12 lewe 6 - 9
		III z ograniczeniem ruchomości powyżej 60%	prawe 13 - 20 lewe 10 - 15
	b)	II kość śródrezcza (w zależności od ruchomości palca wskazującego):	
		I z ograniczeniem ruchomości do 30%	prawe 1 - 5 lewe 1 - 3
		II z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 60%	prawe 6 - 9 lewe 4 - 6
		III z ograniczeniem powyżej 60%	prawe 10 - 15 lewe 7 - 10
	c)	III kość śródrezcza (w zależności od ruchomości palca III i innych zmian wtórnych):	
		I z ograniczeniem ruchomości w zakresie 20 - 50%	prawe 1 - 2 lewe 1
		II z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawe 3 - 5 lewe 2 - 4
	d)	IV, V kość śródrezcza (w zależności od ruchomości odpowiednich palców i innych zmian wtórnych) - ocena osobna dla każdej kości śródrezcza:	
		I z ograniczeniem ruchomości w zakresie 20 - 50%	prawe 1 - 2 lewe 1
		II z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawe 3 - 4 lewe 2

Kciuk

135.	Utrata w zakresie kciuka - w zależności od rozmiaru ubytku, jakości kikuta, zniekształceń, ograniczenia ruchomości palca oraz upośledzenia funkcji ręki i innych zmian wtórnych:		
	a)	częściowa lub całkowita utrata opuszki	prawy 1 - 4 lewy 1 - 2
	b)	częściowa lub całkowita utrata paliczka paznokciowego w zależności od zmian wtórnych	prawy 5 - 10 lewy 3 - 6
	c)	utrata paliczka paznokciowego i paliczka podstawnego (do 2/3 długości paliczka podstawnego) - w zależności od zmian wtórnych	prawy 11 - 15 lewy 7 - 10
	d)	utrata paliczka paznokciowego i paliczka podstawnego poniżej 2/3 długości lub utrata obu paliczków bez kości śródrezcza	prawy 16 - 20 lewy 11 - 15
	e)	utrata obu paliczków z kością śródrezcza	prawy 20 - 25 lewy 15 - 20
136.	Inne uszkodzenia kciuka (złamania, zwichnięcia, uszkodzenia tkanek miękkich) w zależności od upośledzenia ruchomości kciuka oraz funkcji ręki i zmian wtórnych:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 25%	prawy 1 - 5 lewy 1 - 3

	c)	duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 60%	prawy 16 - 25 lewy 11 - 20
131.	Całkowite zeszytywnienie w obrębie nadgarstka:		
	a)	w ustawieniu czynnościowo korzystnym - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji ręki i palców	prawy 15 - 20 lewy 10 - 15
	b)	w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji ręki i palców	prawy 21 - 30 lewy 16 - 25
132.	Uszkodzenie nadgarstka powikłane trwałymi zmianami troficznymi, przewlekłym ropnym zapaleniem kości nadgarstka, przetokami - ocenia się wg poz. 130 - 131, zwiększając stopień trwałego uszczerbku o		5
133.	Utrata ręki na poziomie nadgarstka		prawy 55 lewy 50

ZAKRESY RUCHOMOŚCI NADGARSTKA:

zgięcie dłoniowe 60° (czynne), 80° (bierne), zgięcie grzbietowe 60° (czynne), 80° (bierne), odchylenie promieniowe 20°, odchylenie łokciowe 30° (pozycja funkcjonalna - od 10° zgięcia dłoniowego do 10° zgięcia grzbietowego i od 0° do 10° odchylenia łokciowego).

Śródreczę

134.	Uszkodzenie śródreczę: kości, części miękkich - w zależności od ubytków, zniekształceń oraz upośledzenia funkcji ręki, palców i innych zmian wtórnych:		
	a)	I kość śródreczę (w zależności od funkcji kciuka):	
		I z ograniczeniem ruchomości kciuka do 30%	prawe 1 - 6 lewe 1 - 5
		II z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 60%	prawe 7 - 12 lewe 6 - 9
		III z ograniczeniem ruchomości powyżej 60%	prawe 13 - 20 lewe 10 - 15
	b)	II kość śródreczę (w zależności od ruchomości palca wskazującego):	
		I z ograniczeniem ruchomości do 30%	prawe 1 - 5 lewe 1 - 3
		II z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 60%	prawe 6 - 9 lewe 4 - 6
		III z ograniczeniem powyżej 60%	prawe 10 - 15 lewe 7 - 10
	c)	III kość śródreczę (w zależności od ruchomości palca III i innych zmian wtórnych):	
		I z ograniczeniem ruchomości w zakresie 20 - 50%	prawe 1 - 2 lewe 1
		II z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawe 3 - 5 lewe 2 - 4
	d)	IV, V kość śródreczę (w zależności od ruchomości odpowiednich palców i innych zmian wtórnych) - ocena osobna dla każdej kości śródreczę:	
		I z ograniczeniem ruchomości w zakresie 20 - 50%	prawe 1 - 2 lewe 1
		II z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	prawe 3 - 4 lewe 2

Kciuk

135.	Utrata w zakresie kciuka - w zależności od rozmiaru ubytku, jakości kikuta, zniekształceń, ograniczenia ruchomości palca oraz upośledzenia funkcji ręki i innych zmian wtórnych:		
	a)	częściowa lub całkowita utrata opuszki	prawy 1 - 4 lewy 1 - 2
	b)	częściowa lub całkowita utrata paliczka paznokciowego w zależności od zmian wtórnych	prawy 5 - 10 lewy 3 - 6
	c)	utrata paliczka paznokciowego i paliczka podstawnego (do 2/3 długości paliczka podstawnego) - w zależności od zmian wtórnych	prawy 11 - 15 lewy 7 - 10
	d)	utrata paliczka paznokciowego i paliczka podstawnego poniżej 2/3 długości lub utrata obu paliczków bez kości śródreczę	prawy 16 - 20 lewy 11 - 15
	e)	utrata obu paliczków z kością śródreczę	prawy 20 - 25 lewy 15 - 20
136.	Inne uszkodzenia kciuka (złamania, zwichnięcia, uszkodzenia tkanek miękkich) w zależności od upośledzenia ruchomości kciuka oraz funkcji ręki i zmian wtórnych:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 25%	prawy 1 - 5 lewy 1 - 3

b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 26 - 50%	prawy 6 - 10 lewy 4 - 8
c)	znaczne zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 51 - 75%	prawy 11 - 15 lewy 9 - 12
d)	bardzo duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 75%	prawy 16 - 20 lewy 13 - 15
e)	rozległe zmiany palca i ręki, graniczące z funkcjonalną utratą palca wraz z pierwszą kością śródręcza	prawy 20 - 25 lewy 15 - 20
Uwaga: Przy ocenie stopnia zaburzeń czynności kciuka bierze się pod uwagę przede wszystkim zdolność odwodzenia, przeciwstawiania i chwytu.		
ZAKRESY RUCHOMOŚCI KCIUKA: - staw śródręczno - palczkowy 0 - 60° (pozycja funkcjonalna 20° zgięcia) - staw międzypaliczkowy 0 - 80° (pozycja funkcjonalna 20° zgięcia) - odwodzenie 0 - 50° - przywodzenie - maksymalna odległość między kresą zgięciową stawu międzypaliczkowego kciuka, a kresą zgięciową stawu śródręczno - palczkowego palca V - pełny zakres ruchu - 0 cm, brak ruchu - 8 cm - opozycja (przeciwstawianie) - maksymalna odległość między kresą zgięciową stawu międzypaliczkowego kciuka, a kresą zgięciową stawów śródręczno - palczkowych na wysokości III stawu śródręczno - palczkowego - pełny zakres ruchu - 8 cm, brak ruchu - 0 cm		

Palec wskazujący

137.	Utrata w obrębie wskaziciela - w zależności od zniekształceń, jakości kikuta, ograniczenia ruchów wskaziciela, upośledzenia funkcji ręki:	
a)	utrata częściowa lub całkowita opuszki	prawy 1 - 2 lewy 1
b)	utrata paliczka paznokciowego	prawy 3 - 5 lewy 2 - 3
c)	utrata paliczka paznokciowego z częścią paliczka środkowego	prawy 6 - 9 lewy 4 - 7
d)	utrata paliczka środkowego	prawy 10 lewy 8
e)	utrata trzech paliczków	prawy 15 lewy 10
f)	utrata wskaziciela z kością śródręcza	prawy 15 - 20 lewy 10 - 15
138.	Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie wskaziciela: złamania, zwichnięcia, uszkodzenia części miękkich - w zależności od zniekształceń, zaburzeń czucia, ograniczenia ruchów palca, upośledzenia funkcji ręki, przykurczów stawów, zesztywnień, zmian troficznych i innych zmian wtórnych - w zależności od stopnia:	
a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 20%	prawy 1 - 3 lewy 1 - 2
b)	zmiany średniego stopnia z ograniczeniem ruchomości w zakresie 21 - 40%	prawy 4 - 6 lewy 3 - 4
c)	zmiany dużego stopnia z ograniczeniem ruchomości w zakresie 41 - 70%	prawy 7 - 11 lewy 5 - 7
d)	zmiany znacznego stopnia z ograniczeniem ruchomości powyżej 70%	prawy 12 - 15 lewy 8 - 10
e)	rozległe zmiany palca i ręki, graniczące z funkcjonalną utratą palca wraz z kością śródręcza	prawy 15 - 20 lewy 10 - 15

Palec trzeci, czwarty i piąty

139.	Palec III, IV i V - w zależności od poziomu utraty:	
a)	palec III - utrata częściowa lub całkowita opuszki	prawy 1 - 2 lewy 1
b)	palec III - utrata paliczka paznokciowego	prawy 3 lewy 2
c)	palec III - utrata dwóch paliczków	prawy 7 lewy 5
d)	palec III - utrata trzech paliczków	prawy 10 lewy 8
e)	palec IV - utrata częściowa lub całkowita opuszki	prawy 1 lewy 0,5
f)	palec IV - utrata paliczka paznokciowego	prawy 2 lewy 1

	g)	palec IV - utrata dwóch paliczków	prawy 4 lewy 2
	h)	palec IV - utrata trzech paliczków	prawy 7 lewy 3
	i)	palec V - za utratę każdego paliczka	prawy 1 lewy 1
140.	Utrata palców III, IV lub V z kością śródręcza:		
	a)	palec III	prawy 12 lewy 10
	b)	palec IV	prawy 9 lewy 5
	c)	palec V	prawy 5 lewy 4
141.	Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie palców III, IV lub V - złamania, zwichnięcia, uszkodzenia części miękkich - w zależności od zniekształceń, zaburzeń czucia, ograniczenia ruchów palca, przykurczów stawów, zesztynień, zmian troficznych i innych zmian wtórnych - za każdy palec w zależności od stopnia:		
	a)	palec III:	
	I	ograniczenie ruchomości do 50% bez zmian wtórnych	prawy 1 - 2 lewy 1 - 2
	II	ograniczenie ruchomości powyżej 50% bez zmian wtórnych	prawy 3 - 5 lewy 3 - 4
	III	ograniczenie ruchomości do 50% ze zmianami wtórnymi	prawy 1 - 5 lewy 1 - 4
	IV	ograniczenie ruchomości powyżej 50% ze zmianami wtórnymi	prawy 6 - 10 lewy 5 - 8
	b)	palec IV:	
	I	ograniczenie ruchomości do 50% bez zmian wtórnych	prawy 1 - 2 lewy 1
	II	ograniczenie ruchomości powyżej 50% bez zmian wtórnych	prawy 3 - 4 lewy 2
	III	ograniczenie ruchomości do 50% ze zmianami wtórnymi	prawy 1 - 4 lewy 1 - 2
	IV	ograniczenie ruchomości powyżej 50% ze zmianami wtórnymi	prawy 5 - 7 lewy 3
	c)	palec V:	
	I	ograniczenie ruchomości do 50% bez zmian wtórnych	prawy 1 lewy 1
	II	ograniczenie ruchomości powyżej 50% bez zmian wtórnych	prawy 2 lewy 2
	III	ograniczenie ruchomości do 50% ze zmianami wtórnymi	prawy 2 lewy 2
	IV	ograniczenie ruchomości powyżej 50% ze zmianami wtórnymi	prawy 3 lewy 3
Uwaga: łączny stopień pourazowego inwalidztwa ręki nie może przekroczyć 55% - prawej i 50% - lewej. Przy uszkodzeniach obejmujących większą liczbę palców globalna ocena musi być niższa niż łączna całkowita utrata tych palców i odpowiadać stopniowi użyteczności ręki. Niektóre przykłady podano powyżej w p.140c.			
ZAKRESY RUCHOMOŚCI - PALCE II - V: - staw śródręczno - paliczkowy 0 - 90° (pozycja funkcjonalna 30° zgięcia) - staw międzypaliczkowy bliższy 0 - 100° (pozycja funkcjonalna 40° zgięcia) - staw międzypaliczkowy dalszy 0 - 70° (pozycja funkcjonalna 20° zgięcia)			
L. Uszkodzenia kończyny dolnej Staw biodrowy			
142.	Utrata kończyny dolnej:		
	a)	przez wyłuszczenie jej w stawie biodrowym	70
	b)	odjęcie powyżej % uda	60
143.	Uszkodzenia stawu biodrowego - zwichnięcia, złamania panewki, złamania bliższej nasady kości udowej, złamania szyjki, złamania krętarzowe, urazowe złuszczenia głowy kości udowej oraz uszkodzenia tkanek miękkich okolicy stawu biodrowego - w zależności od ubytków, stopnia ograniczenia ruchów, zniekształceń i zmian wtórnych:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 30%	2 - 12

	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 60%	13 - 24
	c)	duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 60%	25 - 40
144.	Zesztywnienie stawu biodrowego - w zależności od ustawienia i wtórnych zaburzeń statyki i dynamiki:		
	a)	w ustawieniu czynnościowo korzystnym	30 - 35
	b)	w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	36 - 45
145.	Przykurcze i zesztywnienia powikłane przewlekłym zapaleniem tkanki kostnej, z przetokami itp. - ocenia się wg poz. 143, zwiększając stopień inwalidztwa o		
146.	Pourazowa endoprotezoplastyka stawu biodrowego, w zależności od ruchomości, dolegliwości bólowych, konieczności zaopatrzenia ortopedycznego, możliwości i zaburzeń chodu:		
	a)	bez ograniczeń funkcji	15
	b)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 50%	16 - 25
	c)	znaczne zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	26 - 45
Uwaga: Należy zwracać uwagę na zgłaszane jako wynik urazowego uszkodzenia biodra zmiany chorobowe: krwipochodne ropne zapalenie kości, gruźlica kostno - stawowa, nowotwory, martwice aseptyczne kości, biodro szpotawe dorastających i inne zniekształcenia powodujące zaburzenia statyki. Przy tego rodzaju stanach chorobowych ocenę inwalidztwa ogranicza się wyłącznie do spowodowanego przedmiotowym nieszczęśliwym wypadkiem. W przypadku, gdy deficyt funkcji kończyny dolnej wynika z nakładania się skutków uszkodzeń biodra oraz uszkodzeń neurologicznych, deficyt funkcji kończyny oceniać jedynie wg pozycji 181. W przypadku nie nakładania się deficytów oceniać dodatkowo według pozycji 181.			
ZAKRESY RUCHOMOŚCI STAWU BIODROWEGO - zgięcie 0 - 120°, wyprost 0 - 20°, odwodzenie 0 - 50°, przywodzenie 0 - 40°, rotacja (obracanie) na zewnątrz 0 - 45°, rotacja do wewnątrz 0 - 50°.			

Udo

147.	Złamanie kości udowej - w zależności od zniekształceń, zaburzenia osi kończyny, skrócenia, zaników mięśni, ograniczenia ruchów w stawie biodrowym i kolanowym, zaburzeń chodu, zaburzeń funkcji kończyny i innych zmian wtórnych:		
	a)	skrócenie w zakresie 1 - 3 cm bez zmian wtórnych	3 - 10
	b)	skrócenie w zakresie 3,1 - 5 cm bez zmian wtórnych	11 - 20
	c)	skrócenie powyżej 5 cm bez zmian wtórnych	21 - 30
	d)	niewielkie zmiany ze skróceniem do 3 cm	10 - 15
	e)	średnie zmiany ze skróceniem w zakresie 3,1 - 5 cm, upośledzenie chodu w stopniu średnim	16 - 29
	f)	duże zmiany ze skróceniem powyżej 5 cm, upośledzenie chodu w stopniu znacznym	30 - 40
Uwaga: Ocena zmian wtórnych według tej pozycji powinna być zgodna z wartościami uszczerbku opisanymi w punktach 143 i 154 opisującymi procentowo utratę ruchomości w stawach biodrowym i kolanowym z ograniczeniem do 60%.			
148.	Staw rzekomy kości udowej, ubytki kości udowej uniemożliwiające obciążenie kończyny, - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji, skrócenia, zmian zapalnych i zaburzeń wtórnych		40 - 60
149.	Izolowane uszkodzenia tkanek miękkich - w zależności od zaburzeń funkcji kończyny:		
	a)	niewielkiego stopnia	1 - 5
	b)	średniego stopnia	6 - 10
	c)	znacznego stopnia	11 - 20
Uwaga: Według tej pozycji oceniać jedynie uszkodzenia bez złamań kości. W przypadku współistnienia złamań kości oceniać według punktu 147.			
150.	Uszkodzenie dużych naczyń, tętniaki pourazowe - w zależności od stopnia zaburzeń ukrwienia kończyny i powikłań		5 - 30
151.	Uszkodzenie uda powikłane przewlekłym ropnym zapaleniem kości, przetokami, skostnieniem pozaszkieletowym - ocenia się wg punktu 147 zwiększając stopień uszczerbku - w zależności od rozmiarów powikłań o		5 - 10
152.	Uszkodzenie uda powikłane współistniejącym uszkodzeniem nerwu kulszowego ocenia się wg punktu 147 - 150, zwiększając stopień trwałego uszczerbku - w zależności od rozmiarów uszkodzenia nerwu o		10 - 60
Uwaga: Łączny stopień uszczerbku ocenianego wg poz. 147 - 152 i poz. 153 nie może przekroczyć 60%.			
153.	Utrata kończyny - w zależności od długości kikuta i jego przydatności do oprotezowania		55 - 60

Kolano

154.	Złamania kości tworzących staw kolanowy i inne uszkodzenia - w zależności od zniekształceń, przykurców, ograniczenia ruchów, stabilności stawu i innych zmian wtórnych. Dodatkowo ocenia się wg poz. 155, 156:		
	a)	utrata ruchomości w zakresie 0 - 40° za każde 2° ubytku ruchu	1
	b)	utrata ruchomości w zakresie 41° - 90° za każde 5°	1
	c)	utrata ruchomości w zakresie 91° - 120° za każde 10° ubytku ruchu	1

	d)	zesztywnienie stawu kolanowego w pozycji funkcjonalnie korzystnej (0 - 15°)	25
	e)	zesztywnienie stawu kolanowego w pozycji funkcjonalnie niekorzystnej	35
155.		Uszkodzenia aparatu więzadłowo - torebkowego w zależności od stabilności stawu oraz wydolności statycznie - dynamicznej kończyny. Dodatkowa ocena się wg poz. 154.:	
	a)	niestabilność jednopłaszczyznowa I°, z niewielkimi zmianami wtórnymi (zaniki mięśniowe i zmniejszenie siły mięśniowej, itp.)	1 - 4
	b)	niestabilność jednopłaszczyznowa II°, dwupłaszczyznowa I°, w zależności od zmian wtórnych (zaniki mięśniowe i zmniejszenie siły mięśniowej, itp.)	5 - 12
	c)	niestabilność jednopłaszczyznowa III° lub dwupłaszczyznowa II°, w zależności od zmian wtórnych (zaniki mięśniowe i zmniejszenie siły mięśniowej, itp.)	13 - 19
	d)	niestabilność dwupłaszczyznowa III°, w zależności od zmian wtórnych (zaniki mięśniowe i zmniejszenie siły mięśniowej, itp.)	20 - 25
	e)	pełna niestabilność wielopłaszczyznowa, w zależności od zmian wtórnych (zaniki mięśniowe i zmniejszenie siły mięśniowej, itp.)	26 - 35
156.		Inne następstwa urazów stawu kolanowego (zaburzenia osi stawu, przewlekłe wysiękowe zapalenia, przewlekłe dolegliwości bólowe, chondromalacja, niestabilności rzepki, złamania rzepki, uszkodzenia łąkotek, w zależności od funkcji stawu kolanowego oraz stopnia nasilenia istniejących dolegliwości. Ocena się wg poz. 154 i/lub 155, zwiększając stopień inwalidztwa o	1 - 10
Uwaga: Łączny stopień pourazowego inwalidztwa stawu kolanowego nie może przekroczyć 40%. Patrz analogiczna uwaga do p.106. Należy zwracać uwagę na mechanizm urazu, obrażenia (rozerwanie torebki stawowej i krwiak śródstawowy), sposób leczenia (unieruchomienie w opatrunku gipsowym lub nie), a także współistnienie predyspozycji pod postacią zmian anatomicznych lub chorób. Analiza powinna być oparta o pełną dokumentację medyczną.			
Uwaga: Uszkodzenie stawu kolanowego wygojone sztucznym stawem należy oceniać według punktu 154 i 156, nie mniej niż 15%.			
157.		Utrata kończyny na poziomie stawu kolanowego	50
Uwaga: Prawidłowo funkcjonalny zakres ruchów w stawie kolanowym przyjmuje się od 0° dla wyprostów do 120° dla zgięcia.			
Podudzie			
158.		Złamanie kości podudzia w zależności od zniekształceń, skrócenia, ograniczenia ruchomości w stawie skokowym i kolanowym oraz innych zmian wtórnych:	
	a)	izolowane skrócenie w zakresie 1 - 3 cm bez zmian wtórnych	2 - 10
	b)	izolowane skrócenie w zakresie 3,1 - 5 cm bez zmian wtórnych	11 - 20
	c)	izolowane skrócenie powyżej 5 cm bez zmian wtórnych	21 - 30
	d)	niewielkie zmiany ze skróceniem w zakresie 0 - 3 cm	3 - 15
	e)	średnie zmiany ze skróceniem w zakresie 3,1 - 5 cm	16 - 29
	f)	duże zmiany ze skróceniem powyżej 5 cm	30 - 40
Uwaga: Ocena zmian wtórnych według tej pozycji powinna być zgodna z wartościami uszkodzenia opisanymi w punktach 154 i 162 opisującymi procentowo utratę ruchomości w stawach kolanowym i skokowo - goleniowym z ograniczeniem do 40%.			
159.		Izolowane złamanie strzałki - w zależności od przemieszczeń, zniekształceń, upośledzenia funkcji kończyny	1 - 3
160.		Uszkodzenia tkanek miękkich podudzia, skóry, mięśni, naczyń, ścięgna Achillesa i innych ścięgien - w zależności od rozległości uszkodzenia oraz ograniczeń czynnościowych i innych zmian wtórnych:	
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 30%	1 - 5
	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 31 - 50%	6 - 10
	c)	znaczne zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	11 - 20
161.		Utrata kończyny w obrębie podudzia - w zależności od charakteru kikuta, długości, przydatności do oprotezowania i zmian wtórnych w obrębie kończyny:	
	a)	przy długości kikuta do 8 cm mierząc od szpary stawowej	50
	b)	przy dłuższych kikutach	45 - 50
Uwaga: W przypadku, gdy deficyt funkcji kończyny dolnej wynika z nakładania się skutków uszkodzeń podudzia oraz uszkodzeń neurologicznych, deficyt funkcji kończyny oceniać jedynie wg pozycji 181. W przypadku nie nakładania się deficytów oceniać dodatkowo według pozycji 181.			
Staw goleniowy - skokowy i skokowo - piętowy, stopa			
162.		Uszkodzenie stawu skokowo - goleniowego i skokowo - piętowego: złamania, skręcenia, zwichnięcia, uszkodzenia więzadeł, torebki stawowej itp. - w zależności od zniekształceń, ograniczenia ruchomości, zmian wtórnych i utrzymujących się dolegliwości:	
	a)	niewielkiego stopnia z ograniczeniem ruchomości do 20%	1 - 4

	b)	średniego stopnia z ograniczeniem ruchomości w zakresie 21 - 50%	5 - 10
	c)	dużego stopnia z ograniczeniem powyżej 50%	11 - 20
	d)	powikłane przewlekłym zapaleniem kości, stawów, przetokami oraz innymi zmianami wtórnymi, zwiększyć ocenę inwalidztwa o	5
163.	Zesztynwienie stawu skokowo - goleniowego w zależności od utrzymujących się dolegliwości oraz ograniczenia funkcji:		
	a)	pod kątem zbliżonym do prostego $\pm 5^\circ$	20
	b)	w innych ustawieniach czynnościowo niekorzystnych w zależności od ustawienia	21 - 30
	c)	w ustawieniach niekorzystnych z przetokami, zapaleniem kości itp. - zwiększyć ocenę inwalidztwa o	5
164.	Złamania kości skokowej lub piętowej - w zależności od utrzymujących się dolegliwości oraz ograniczenia funkcji:		
	a)	niewielkie zmiany z ograniczeniem ruchomości do 20%	1 - 4
	b)	średnie zmiany z ograniczeniem ruchomości w zakresie 21 - 50%	5 - 10
	c)	duże zmiany z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	11 - 20
165.	Utrata kości skokowej i/lub piętowej - w zależności od wielkości, blizn, zniekształceń, zaburzeń statyczno - dynamicznych stopy i innych powikłań:		
	a)	częściowa utrata	20 - 30
	b)	całkowita utrata	30 - 40
166.	Uszkodzenie kości stępu z przemieszczeniem, zniekształceniem oraz innymi zmianami wtórnymi:		
	a)	zmiany niewielkiego stopnia z ograniczeniem ruchomości do 20%	1 - 4
	b)	zmiany średniego stopnia z ograniczeniem ruchomości w zakresie 21 - 50%	5 - 10
	c)	zmiany znacznego stopnia z ograniczeniem ruchomości powyżej 50%	11 - 20
167.	Złamania kości śródstopia - w zależności od przemieszczeń, zniekształceń stopy, zaburzeń statyczno-dynamicznych i innych zmian wtórnych:		
	a)	I lub V kości śródstopia:	
		I niewielkie zmiany bez zniekształceń	1 - 4
		II znaczne zmiany, zniekształcenie, ograniczenie ruchomości stopy	5 - 10
	b)	II, III lub IV kości śródstopia:	
		I niewielkie zmiany	1 - 3
		II znaczne zmiany ze zniekształceniem i ograniczeniem ruchomości stopy	4 - 7
	c)	złamania dwóch kości śródstopia - w zależności od zniekształceń i zaburzeń czynnościowych	2 - 10
	d)	złamania trzech i więcej kości śródstopia - w zależności od zniekształceń i zaburzeń czynnościowych	3 - 15
168.	Złamania kości śródstopia powikłane zapaleniem kości, przetokami, wtórnymi zmianami troficznymi ocenia się wg poz. 167 zwiększając stopień inwalidztwa o		
169.	Inne uszkodzenia okolicy stępu i śródstopia - skręcenia, stłuczenia, uszkodzenia mięśni, ścięgien w zależności od zniekształceń, zmian troficznych, zaburzeń dynamicznych stopy i innych zmian wtórnych:		
	a)	zmiany niewielkie	1 - 4
	b)	średnie zmiany	5 - 10
	c)	duże zmiany	11 - 15
170.	Utrata stopy w całości		
171.	Utrata stopy na poziomie stawu Choparta		
172.	Utrata stopy na poziomie stawu Lisfranka		
173.	Utrata stopy w obrębie kości śródstopia w zależności od rozległości utraty przodostopia i jakości kikuta		
			20 - 30

ZAKRESY RUCHOMOŚCI STAWU SKOKOWEGO

- zgięcie grzbietowe 0 - 20°, zgięcie podaszowe 0 - 40 - 50°, nawracanie 0 - 10°, odwracanie 0 - 40°, przywodzenie 0 - 10°, odwodzenie 0 - 10°.

Uwaga:

W przypadku, gdy deficyt funkcji kończyny dolnej wynika z nakładania się skutków uszkodzeń stopy oraz uszkodzeń neurologicznych, deficyt funkcji kończyny oceniać jedynie wg pozycji 181. W przypadku nie nakładania się deficytów oceniać dodatkowo według pozycji 181.

Palce stopy

174.	Utrata w zakresie palucha - w zależności od wielkości ubytków, charakteru kikuta:		
	a)	ubytki opuszki lub częściowa utrata paliczka paznokciowego palucha	1 - 3
	b)	utrata paliczka paznokciowego palucha	4
	c)	utrata w obrębie paliczka podstawnego palucha	5 - 7
	d)	utrata paliczka podstawnego palucha	8

175.	Inne uszkodzenia palucha - zwichnięcia, złamania, uszkodzenia tkanek miękkich - w zależności od rozległości blizn, ubytków, zniekształcenia, upośledzenia funkcji stopy, ograniczenia ruchomości:	
	a) niewielkie zmiany, ograniczenie ruchomości do 30%.	1 - 2
	b) średnie zmiany, ograniczenie ruchomości w zakresie 31 - 50%	3 - 4
	c) duże zmiany, ograniczenie ruchomości powyżej 50%	5 - 7
176.	Utrata palucha:	
	a) wraz z kością śródstopia - w zależności od rozmiaru utraty kości śródstopia	9 - 12
	b) wraz z co najmniej trzema innymi palcami stopy	15
	c) wraz ze wszystkim innymi palcami stopy	20
177.	Utrata w zakresie palców II, III, IV, V:	
	a) częściowa utrata	1
	b) całkowita utrata	2
178.	Utrata palca V z kością śródstopia	3 - 8
179.	Utrata palców II, III, IV z kością śródstopia - w zależności od wielkości utraty kości śródstopia, ustawienia stopy i innych zmian wtórnych	3 - 5
180.	Uszkodzenia II, III, IV i V palca - zwichnięcia, złamania, uszkodzenia tkanek miękkich - w zależności od rozległości ubytków, zniekształcenia, ustawienia, stopnia upośledzenia funkcji i liczby uszkodzonych palców:	
	a) średnie i znaczne zmiany w obrębie każdego palca	1
	b) łącznie za wszystkie uszkodzone palce II - V jednej stopy	1 - 5

ZAKRESY RUCHOMOŚCI PALCÓW STOPY - zgięcie 0 - 40° (czynne), 0 - 60° (bierne) - wyprost 0 - 45°(czynne), 0 - 80° (bierne).

Uwaga:

Łączny stopień pourazowego inwalidztwa kończyny dolnej nie może przekroczyć wartości za amputację na tym poziomie. Wartość uszczerbku ustalona za uszkodzenie jednego palca nie może przekroczyć wartości przewidzianej za całkowitą utratę tego palca.

M. Porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych

181.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite - w zależności od stopnia zaburzeń:	
	a) nerwu przeponowego poniżej jego połączenia z nerwem podobojczykowym	5 - 15
	b) nerwu piersiowego długiego	prawa 5 - 15 lewa 5 - 10
	c) nerwu pachowego - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 3 - 25 lewa 2 - 20
	d) nerwu mięśniowo - skórno - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 3 - 20 lewa 2 - 15
	e) nerwu promieniowego powyżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 3 - 35 lewa 2 - 30
	f) nerwu promieniowego poniżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 3 - 30 lewa 2 - 20
	g) nerwu promieniowego nad wejściem do kanału mięśnia odwracacza przedramienia - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 3 - 25 lewa 2 - 15
	h) nerwu promieniowego po wyjściu z kanału mięśnia odwracacza przedramienia - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 2 - 15 lewa 1 - 10
	i) nerwu pośrodkowego w zakresie ramienia - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 3 - 35 lewa 2 - 25
	j) nerwu pośrodkowego w zakresie nadgarstka - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 3 - 20 lewa 2 - 15
	k) nerwu łokciowego - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	prawa 2 - 25 lewa 1 - 20
	l) splotu barkowego części nadobojczykowej (górnej)	prawa 10 - 25 lewa 5 - 20
	m) splotu barkowego części podobojczykowej (dolnej)	prawa 10 - 45 lewa 5 - 40
	n) pozostałych nerwów odcinka szyjnego - piersiowego	1 - 15
	o) nerwu zasłonowego - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	1 - 15
	p) nerwu udowego - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	1 - 30
	q) nerwów pośladkowych (górnego i dolnego)	1 - 20
	r) nerwu sromowego wspólnego	2 - 20

s)	nerwu kulszowego przed podziałem na nerw piszczelowy i strzałkowy	5 - 60
t)	nerwu piszczelowego - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	3 - 30
u)	nerwu strzałkowego - części czuciowej, ruchowej lub całego nerwu	2 - 20
v)	splotu lędźwiowo - krzyżowego	15 - 60
w)	pozostałych nerwów odcinka lędźwiowo - krzyżowego	1 - 10
Uwaga: Wskazana ocena kliniczna i ocena ilościowa oparta na badaniach przewodnictwa nerwowo - mięśniowego (EMG).		
182.	Kauzalgie potwierdzone obserwacją szpitalną - w zależności od stopnia	10 - 40
Uwaga: W ocenie tej zawiera się deficyt związany z uszkodzeniem typowym dla danego nerwu.		
UWAGI OGÓLNE: Przy wielomiejscowych uszkodzeniach kończyny górnej lub dolnej (lub jej części) w ustaleniu ostatecznej wysokości trwałego uszczerbku na zdrowiu należy brać pod uwagę całkowitą funkcję kończyny (lub jej części) a nie tylko wynik matematyczny sumowania procentów trwałego uszczerbku za poszczególne uszkodzenia. Łączny stopień pourazowego inwalidztwa kończyny dolnej nie może przekroczyć wartości za amputację na tym poziomie. Uszkodzenie kikuta amputowanych kończyn, wymagające zmiany protezy, reamputacji lub niemożności zastosowania protezy - oceniać wg amputacji na wyższym poziomie. Przy bliznach po oparzeniach skóry powyżej stopnia IIA zalecana jest dodatkowa ocena z tytułu utraty funkcji skóry: na twarzy za 1% TBSA - 5% uszczerbku, na szyi - za 1% TBSA - 2% uszczerbku, na kończynach za 1% TBSA - 1% uszczerbku, na rękach za 1% TBSA - 4% uszczerbku, na tułowie za 3% TBSA - 1% uszczerbku.		

